

การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาล
ตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

จิรดาภรณ์ สันติศิริกุล

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่ผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาล
ตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

จิรดาภรณ์ สันติศิริกุล

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ECONOMIC DIMENSION READINESS IN NON-REGISTERED WORKERS FOR AGEING
SOCIETY AT KOH SICHANG, CHONBURI PROVINCE

JEERADAPORN SANTISIRAKUL

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER DEGREE OF POLITICAL SCIENCE
IN STRATEGY AND SECURITY
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE AND LAWS
BURAPHA UNIVERSITY
2023
COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางาน
นิพนธ์ของ จีรดาภรณ์ สันติศิริสกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....

(ดร.ธีระพงษ์ ภูริปาณิก)

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ เครือนวน)

..... กรรมการ

(ดร.ธีระพงษ์ ภูริปาณิก)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุรัตน์ อนันทนาธร)

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร. วิเชียร ต้นศิริคชกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทวัส แจ่มเอียด)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

63920212: สาขาวิชา: ยุทธศาสตร์และความมั่นคง; ร.ม. (ยุทธศาสตร์และความมั่นคง)
 คำสำคัญ: แรงงานนอกระบบ, ความพร้อมด้านเศรษฐกิจ, ผู้สูงอายุ, ชลบุรี
 จีราภรณ์ สันติศิระกุล : การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของ
 แรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี. (ECONOMIC DIMENSION READINESS IN
 NON-REGISTERED WORKERS FOR AGEING SOCIETY AT KOH SICHANG, CHONBURI PROVINCE)
 คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: อีระพงษ์ ภูริปานิก ปี พ.ศ. 2566.

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบ ในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นแรงงานนอกระบบที่มีอายุระหว่าง 50 – 59 ปี อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ยามาเน่ ได้จำนวน 255 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยของคุณลักษณะประชากรกับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจะใช้สถิติ T-Test สำหรับคุณลักษณะของประชากรที่แบ่งได้ 2 กลุ่ม และสถิติ ANOVA สำหรับคุณลักษณะของประชากรที่แบ่งได้ 3 กลุ่มขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการศึกษาพบว่าด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจฯ ทั้ง 4 มิติ มีระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ปรากฏค่าเฉลี่ยทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง มีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับน้อยครั้ง (Mean = 2.47) 2. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในครอบครัว มีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับน้อยครั้ง (Mean = 2.10) 3. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม มีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับน้อยครั้ง (Mean = 1.75) 4. ด้านการเตรียมความพร้อมจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐมีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับไม่เคยเลย (Mean = 1.50)

ส่วนการเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีต่อการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบ ในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับการเตรียมความพร้อม จากทั้ง 9 ข้อ มีปัจจัยที่ส่งผลอยู่ 5 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยที่ 1 ด้านอายุ พบว่าในวัย 50 -54 ปี จะมีระดับการเตรียมมากกว่าวัย 55 -59 ปี ที่นัยสำคัญทางสถิติ .041* ปัจจัยที่ 2 ด้านของการศึกษา พบว่าในกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะมีระดับความ

พร้อมด้านเศรษฐกิจฯ มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช และกลุ่มที่มีระดับ การศึกษาในช่วงประถมศึกษา ที่นัยสำคัญทางสถิติ .000* ปัจจัยด้านที่ 3 ปัจจัยด้านสถานภาพการสมรสจาก ผลการศึกษาพบว่า ในกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสดจะมีความพร้อมด้านเศรษฐกิจมากกว่าคนที่มีสถานภาพ สมรส หย่าร้าง หรือว่าหม้าย ที่นัยสำคัญทางสถิติ .000* ปัจจัยด้านที่ 4 ปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือน ผล การศึกษาพบว่าในกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงจะมีระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจมากกว่าคนที่มี รายได้น้อยที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.25* ปัจจัยที่ 5 ได้แก่ปัจจัยด้านลักษณะของที่พักอาศัย ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่าผู้ที่มีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองมักจะมีระดับการเตรียมความพร้อมมากกว่าในกลุ่มอื่นอย่างเช่นกลุ่ม ที่เช่าบ้านอยู่หรือว่ากลุ่มที่อาศัยอยู่กับญาติ หรือบุคคลอื่นที่นัยสำคัญทางสถิติ .000*

63920212: MAJOR: STRATEGY AND SECURITY; M.Pol.Sc. (STRATEGY AND SECURITY)
 KEYWORDS: NON REGISTERED WORKERS, ECONOMIC DIMENSION READINESS, ELDERLY,
 CHONBURI

JEERADAPORN SANTISIRAKUL : ECONOMIC DIMENSION READINESS IN NON-REGISTERED WORKERS FOR AGEING SOCIETY AT KOH SICHANG, CHONBURI PROVINCE.
 ADVISORY COMMITTEE: TEERAPONG PURIPANIK, Ph.D. 2023.

The objective of the study was to explore level of preparing and personal factors can affect for economic dimension readiness in non-registered workers for ageing society at Koh Sichang, Chonburi province, by economic stability concept. A sample is non-registered workers the number of a sample was 255, age 50 -59 and live in Koh Sichang, by the Yamane formula to calculate samples. statistics used for data analysis include frequency and percentage. Analyze the level of economic readiness through two sets of demographic characteristics and ANOVA statistical data T-tests. For population characteristics that can be divided into three or more groups, reach a statistically significant level of 0.05 to test the relationship between population attributes and the level of economic readiness

The findings indicated that the sample have the level of economic readiness as a whole is at a low level. The average values for all 4 aspects are shown as follows
 1. Economic readiness from own collateral is to a lesser extent (Mean =2.47) 2.Economic readiness from receiving support within the family is to a lesser extent (Mean =2.10)
 3.Economic readiness from receiving support within the community or society is to a lesser extent (Mean =1.75) 4. Economic readiness from government guarantee has never been at the level of preparedness (Mean =1.50)

There are five personal information factors that affect the level of economic preparation: 1. age; It has been found that the level of preparation between the ages of 50 and 54 is higher than that between 55 and 59, which is statistically significant 0.41*
 2. education level, The Research has found that groups with a bachelor's degree or above are more financially prepared than those with high school/vocational education. And groups with statistically significant levels of primary education.000* 3. Marital status, The research has shown that single individuals have a higher level of financial readiness than

those who are married, divorced, or widowed. Statistical significance. 0.000^*4 . Monthly income, The research has found that the economic preparation level of high-income samples is higher than that of low-income groups in statistical significance. 0.25^*5 Housing, According to research, people who own their own homes are often more likely than other groups (such as renters or A group living with relatives or other statistically significant individuals 0.000^*

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้จากความกรุณาของอาจารย์ ดร.ธีระพงษ์ ภูริปาณิก ผศ.ดร. อนูรัตน์ อนันทนาธร ดร.เอกลักษณ์ ณีถฤทธิ ที่ได้สละเวลาเพื่อช่วยเหลือ ให้คำแนะนำตั้งแต่เริ่มคิดหัวข้อ แนะนำแนวทางการศึกษา รวมทั้งช่วยปรับแก้งานให้ดีและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบคุณเพื่อน ๆ ในสาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคงทั้ง 16 คน ที่อยู่ด้วยกัน ช่วยเหลือกัน ช่วยตามงานจนผ่านมาได้จนถึงการทำงานวิจัย

จิรดาภรณ์ สันติศิริกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ต
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 การสำรวจองค์ความรู้.....	9
แนวคิดการเตรียมความพร้อม.....	9
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการออม.....	18
แนวคิดการวางแผนทางการเงิน.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง.....	25
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงงานนอกระบบ.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	37
สมมติฐานการวิจัย.....	38

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	38
บทที่ 3 วิธีการศึกษา.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
บทที่ 4 ผลการวิจัย	45
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	45
ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	49
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบล เกาะ สีชัง จังหวัดชลบุรี.....	56
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี.....	65
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	67
สรุปผลการศึกษา.....	67
อภิปรายผลการศึกษา.....	70
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	73
ข้อเสนอในการศึกษาครั้งต่อไป	74
ภาคผนวก.....	76
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	77
ภาคผนวก ข รายละเอียด หลักสูตรฝึกอบรม การวางแผนการเงิน.....	83

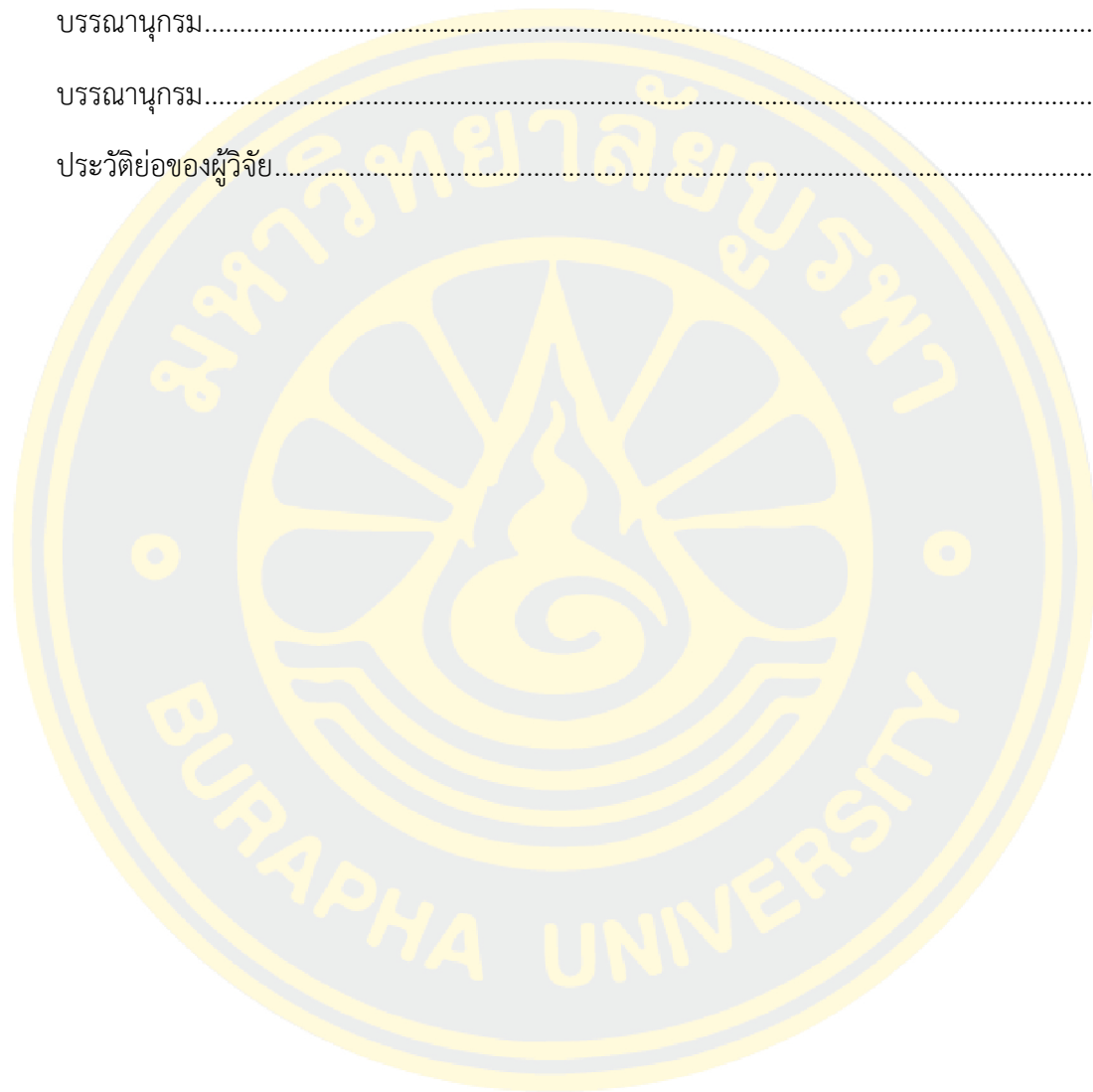
ภาคผนวก ค ตัวอย่าง Google Form ระบบรับสมัครสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ออมวันละ
บาท..... 87

ภาคผนวก ง ตัวอย่างประกันอุบัติเหตุสำหรับชุมชน..... 89

บรรณานุกรม..... 91

บรรณานุกรม..... 93

ประวัติย่อของผู้วิจัย..... 94

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	45
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	46
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	46
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	47
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะ	47
ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาระหนี้สิน (นอกกระบพ/ในระบบ)	48
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	48
ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะที่พักอาศัย	49
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาวะทางสุขภาพ	49
ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้าน การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง	50
ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการ เตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในในครอบครัว	52
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้าน การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม	53
ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการ เตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ	54
ตารางที่ 14 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างจำแนก ตามรายด้าน	55
ตารางที่ 15 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศ กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่ วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	56
ตารางที่ 16 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอายุ กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่ วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	56

ตารางที่ 17 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	57
ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างระดับการศึกษา กับ การเตรียมความพร้อมด้าน เศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	57
ตารางที่ 19 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสถานภาพ กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังจังหวัดชลบุรี.....	59
ตารางที่ 20 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างสถานภาพ กับ การเตรียมความพร้อมด้าน เศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	59
ตารางที่ 21 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างจำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะ กับ การเตรียมความ พร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	60
ตารางที่ 22 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างภาระหนี้สิน (นอกระบบ/ในระบบ) กับ การเตรียม ความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	60
ตารางที่ 23 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อเดือน กับ การเตรียมความพร้อมด้าน เศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	61
ตารางที่ 24 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างรายได้ต่อเดือน กับ การเตรียมความพร้อมด้าน เศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	61
ตารางที่ 25 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างลักษณะที่พักอาศัย กับ การเตรียมความพร้อมด้าน เศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	63
ตารางที่ 26 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างลักษณะที่พักอาศัย กับ การเตรียมความพร้อม ด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัด ชลบุรี	64

ตารางที่ 27 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างภาวะทางสุขภาพ กับ การเตรียมความพร้อมด้าน เศรษฐกิจในการเข้าสู่ผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี	65
ตารางที่ 28 สิ่งที่ต้องการให้เทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ช่วยเหลือ และส่งเสริมในด้านต่าง ๆ	65

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย 37

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประชากรโลกเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยองค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) ได้ให้นิยามของ “ผู้สูงอายุ” (Older person) ว่าหมายถึง ประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป และได้แบ่งระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็น 3 ระดับ ซึ่งได้แก่ 1. ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ 2. ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ และ 3. ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super - Aged Society) ซึ่งหมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า ร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ (สุรพิเชษฐ์ สุขโชติ, (2558) แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ องค์การสหประชาชาติ (UN) ยังคาดการณ์ว่า ในช่วงปี ค.ศ. 2001 – 2100 (พ.ศ. 2544 – 2643) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละประเทศนั้นก็จะมีเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและบริบทของแต่ละประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางด้านการแพทย์ และด้านโภชนาการ เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนโครงสร้างประชากรในปัจจุบันเมื่อจำแนกประชากรออกมาสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ ประชากรวัยเด็ก (อายุน้อยกว่า 15 ปี) วัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) และวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) โดย 1 ใน 10 ของประชากรไทยเป็นประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งในปี พ.ศ. 2563 จะมีประชากรสูงอายุถึง 13 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 19.2 ของประชากรทั้งหมด และภายในปี พ.ศ. 2583 ประเทศไทยจะมีประชากรสูงอายุ 21.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 33.1 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ซึ่งในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยกำลังเป็นประเด็นที่หลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญและนำมาซึ่งความท้าทายในหลายมิติ ซึ่งจากการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัยอย่างต่อเนื่องในขณะที่มีประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง จึงส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ 1. สัดส่วนของคนวัยทำงานต่อผู้สูงอายุจะทยอยลดลงเรื่อย ๆ ทำ

ให้ฐานภาษีของประเทศแคบลงและส่งผลต่อการจัดเก็บรายรับจากภาษีเงินได้ของภาครัฐที่จะนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศลดลง ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอาจนำไปสู่การขาดดุลงบประมาณและการสะสมหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต 2. ค่าใช้จ่ายการจัดสวัสดิการของรัฐแก่ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น เช่น เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ค่ารักษาพยาบาล โดยสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดของรัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2545 เพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 13 หรือประมาณ 4 แสนล้านบาทต่อปีเฉลี่ยคนละ 6,286 บาท และหากประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัย ค่าใช้จ่ายดังกล่าวอาจเพิ่มขึ้นไปถึง 1.4 ล้านล้านบาทต่อปี (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2561) 3. กำลังแรงงานที่เป็นปัจจัยทางการผลิตลดลง เกิดสภาวะการขาดแคลนแรงงานจะทำให้ค่าแรงมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นและก่อให้เกิดแรงกดดันทางด้านเงินเพื่อส่งผลกระทบต่อขยายตัวทางเศรษฐกิจอาจมีแนวโน้มลดลงได้ และ 4. ประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มต้องรับภาระเลี้ยงดูประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

นอกจากประเด็นในระดับมหภาคดังที่ได้กล่าวถึงแล้วเราจะพบว่าในระดับบุคคลผู้สูงอายุก็ประสบปัญหาค่อนข้างหลายมิติ อาทิ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวไทยก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดปัญหาผู้สูงอายุ กล่าวคือ การอยู่อาศัยของครอบครัวไทยเปลี่ยนไปจากอดีตเป็นลักษณะครอบครัวขยายที่มีบุคคลหลายชั่วรุ่นอายุอาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันเปลี่ยนเป็นครอบครัวที่มีผู้สูงอายุบางส่วนอยู่ในครัวเรือนข้ามรุ่นหรืออยู่ในครัวเรือนที่มีเพียงผู้สูงอายุกับหลาน ส่วนคนในรุ่นลูกย้ายไปทำงานต่างถิ่น และยิ่งไปกว่านั้นสัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังและผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังกับคู่สมรสมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับการให้ความสำคัญกับครอบครัวใหม่มากกว่าครอบครัวเดิมส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ติดตามมา ได้แก่ 1.ปัญหาการทอดทิ้งผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และ 2.ปัญหาผู้สูงอายุถูกละเมิดสิทธิ กล่าวคือ เมื่อผู้สูงอายุมีอายุมากขึ้น สมรรถนะทางร่างกายเริ่มเสื่อมถอยลงเรื่อย ๆ ตามอายุที่มากขึ้น อีกทั้งยังมีโรคประจำตัว ทำให้ต้องพึ่งพาผู้อื่น นำมาสู่การละเมิดสิทธิผู้สูงอายุในทุกด้านทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงทรัพย์สิน อาทิเช่น การทำร้ายร่างกายและจิตใจ การฉ้อโกงทรัพย์สิน เป็นต้น (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวฯ, 2556) ประเด็นปัญหาถัดมาจะเป็นในด้านของรายได้หลังเกษียณซึ่งพบว่าแรงงานนอกระบบมีการออมน้อยมาก โดยจากข้อมูลเชิงสถิติบ่งชี้ว่า วัยแรงงานในระบบมีจำนวนน้อยกว่าวัยแรงงานที่อยู่นอกระบบและไม่มีรายได้ประจำ ซึ่งกรณีแรงงานในระบบจะมีการดูแลสวัสดิการของแต่ละกลุ่ม เช่นข้าราชการก็จะมีกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) พนักงานเอกชนก็จะมีกองทุนประกันสังคมที่จะดูแลในส่วนนี้ นอกจากนี้ปัญหาเรื่องแรงงานนอกระบบแล้ว ในส่วนของแรงงานในระบบเองก็พบปัญหารายได้หลังเกษียณไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพเช่นกัน สถิติของกลุ่มข้าราชการที่มีรายได้เพียงพอจากเงินบำนาญอยู่ที่ 50-70% ส่วนแรงงานในระบบประกันสังคมจะมีรายได้หลัง

เกษียณอยู่ที่ 38-40% ของเงินเดือนสุดท้าย ขณะที่แรงงานนอกระบบที่อยู่ในระบบประกันสังคมจะได้รับแค่เงินก้อนเป็นเงินบำเหน็จ ทำให้คนกลุ่มนี้จะมีความเสี่ยงมากกว่ากลุ่มอื่นที่อาจมีคุณภาพชีวิตที่แย่ลงภายหลังเกษียณ (ประชาชาติธุรกิจ, 2564) เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาดังกล่าวประเทศไทยจึงตื่นตัวกันมากขึ้น อันจะเห็นได้จากมีการประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นกรอบใหญ่ในการพัฒนาประเทศ และเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาผู้สูงอายุให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น กรมกิจการผู้สูงอายุที่อยู่ในความกำกับดูแลของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่อยู่ในกำกับของกระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยผ่านแผนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดี

จากปัญหาที่กล่าวถึงทั้งหมดข้างต้นจะเห็นได้ว่าส่งผลกระทบต่อทั้งในระดับมหภาค อันได้แก่ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โครงสร้างที่จะส่งผลกระทบต่อปริมาณที่ใช้ในการพัฒนาประเทศ หมายรวมถึงงบประมาณที่ใช้ในการดูแลผู้สูงอายุที่จะพุ่งสูงขึ้นตามจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น และทั้งในระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวผู้สูงอายุเองทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม การเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่วัยสูงอายุจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

ตามสถิติประชากรในปี พ.ศ.2563 จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปรากฏว่าในปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรทั้งหมดประมาณ 66,186,727 คน โดยในจำนวนนี้แบ่งเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปจำนวน 11,633,188 คน คิดเป็น 17.57 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด ตามมาด้วยประชากรวัยแรงงานอายุระหว่าง 15-59 ปี จำนวน 42,652,475 คน คิดเป็น 64.45 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งในจำนวนประชากรวัยแรงงานนี้แบ่งเป็นประชากรช่วงก่อนวัยสูงอายุ หรือผู้มีอายุระหว่าง 50-59 สูงถึง 9,692,194 คน หรือคิดเป็น 14.64 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นสถิติที่ค่อนข้างน่ากังวลเพราะในอนาคตอันใกล้ ประชากรวัยก่อนสูงอายุเหล่านี้ก็จะกลายเป็นกลุ่มสูงอายุโดยบริบูรณ์ โดยในอีก 10 ปีข้างหน้าประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุสะสมสูงถึง 21,325,382 คน หรือคิดเป็น 32.22 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นจำนวนเกือบครึ่งของประชากรทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) และถ้าหากเทียบระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตามที่ยังคงมี สหประชาชาติได้แบ่งระดับไว้ก็จัดว่าในปี พ.ศ.2573 ประเทศไทยจะเข้าสู่ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super - Aged Society) นอกจากประเด็นของการเข้าสู่สังคมสูงวัยจะนำเป็นห่วงแล้วยังมีประเด็นของประชากรวัยแรงงานที่เป็นปัญหาที่ซับซ้อนซ้ำเติมให้สถานการณ์ผู้สูงอายุของประเทศไทยยิ่งแย่ลงไปอีก นั่นคือการที่ประชากรวัยแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นแรงงานนอกระบบ

สำหรับแรงงานนอกระบบเป็นคำที่เพิ่งเริ่มใช้อย่างแพร่หลายนับตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2540 โดยแต่ละคนก็มีความรู้ความเข้าใจต่อแรงงานนอกระบบแตกต่างกันออกไปในแต่ละมุมมอง แต่ละ

บริบทแต่โดยส่วนใหญ่มักเข้าใจว่า แรงงานนอกระบบหมายถึง ผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครอง และไม่มีหลักประกัน ซึ่งความเข้าใจอย่างผิวเผินเช่นนี้ก่อให้เกิดความยากลำบาก และความสับสนในการพิจารณาว่างานนอกระบบหมายถึงคนกลุ่มใดบ้าง (ตะวัน วรรณรัตน์, 2557) ดังนั้นเพื่อความเข้าใจที่ครอบคลุมตะวัน วรรณรัตน์ จึงได้ทำการศึกษาเรื่องของแรงงานนอกระบบ โดยให้นิยามว่า แรงงานที่ไม่ว่าจะในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติไม่ถูกครอบคลุม หรือครอบคลุมแต่ไม่เพียงพอจากการจัดการ หรืออาจพิจารณาได้อีกอย่างหนึ่งได้ว่า การทำงานนอกระบบ (Informal Employment) คือการทำงานซึ่งไม่อยู่ภายใต้โครงสร้างที่เป็นทางการของรัฐ เช่น การเก็บภาษี การควบคุมในสถานที่ทำงานในเชิงกฎหมาย การคุ้มครองทางสังคม ดังนั้น การทำงานนอกระบบจึงหมายถึงความรวมถึงการทำงานในสถานประกอบการที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการรวมถึงการจ้างงานตนเอง (Huitfeldt et al 2515 อ้างถึงใน ตะวัน วรรณรัตน์, 2557)

ปัจจุบันจากการเก็บข้อมูลสถิติด้านแรงงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในปี พ.ศ.2563 ประเทศไทยมีกลุ่มประชากรที่เป็นวัยแรงงาน (อายุระหว่าง 15-19 ปี) อยู่ทั้งหมดประมาณ 37,927,001 คน ในที่นี้แบ่งเป็นแรงงานในระบบ จำนวน 17,562,610 คน และแรงงานนอกระบบจำนวน 20,364,391 คน ซึ่งจะเห็นว่าประเทศไทยมีแรงงานนอกระบบจำนวนมากกว่าแรงงานในระบบจำนวนมากถึง 2,801,781 คน นั้นหมายความว่าประชากรวัยแรงงาน จำนวนเกือบ 21 ล้านคน เป็นกลุ่มที่ไม่มีหลักประกัน หรือความมั่นคงใดๆ ในการทำงาน และที่น่าเป็นห่วงยิ่งกว่านั้นจากสถิติพบว่าในจำนวนแรงงานนอกระบบดังกล่าวเป็นแรงงานที่มีอายุ 50-59 จำนวนมากถึง 5,467,490 คน และผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากถึง 4,097,811 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงมากหากเทียบกับจำนวนประชากรวัยแรงงานในช่วงอายุอื่น ๆ ที่จำนวนเพียง 1-2 ล้านต้น ๆ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

ตามที่ได้มีการกล่าวถึงปัญหาของแรงงานนอกระบบในภาพรวมไปแล้วว่าเป็นกลุ่มไม่มีความมั่นคงในการทำงาน และไม่ได้รับความคุ้มครองในการทำงาน เมื่อมีการศึกษาเพิ่มเติมพบว่าแรงงานนอกระบบประสบกับปัญหาด้านการทำงาน 3 ด้าน ประกอบด้วย ปัญหาจากการทำงาน ร้อยละ 76.7 ปัญหาจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน ร้อยละ 46.4 และปัญหาจากความไม่ปลอดภัยในการทำงาน ร้อยละ 34.5 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2563) โดยจากปัญหาที่แรงงานนอกระบบต้องประสบปัญหาจากในประเด็นของค่าตอบแทนจะเป็นปัญหาที่ใหญ่ที่สุด และในมุมมองของผู้ทำวิจัยก็มีความเห็นเช่นนั้น เนื่องจากค่าแรงเป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงไปถึงระดับคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือครัวเรือนได้ กล่าวคือ ในบุคคลหรือครัวเรือนรายได้เหมาะสมกับงาน เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็จะส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการจับจ่ายใช้สอย และมีความมั่นคงหลังวัยเกษียณ แต่ในขณะที่กลุ่มคนที่ได้ค่าตอบแทนน้อย และทำงานในลักษณะที่ไม่เหมาะสมก็จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในด้านลบซึ่งกระทบต่อปัจจัย 4 ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สุขภาพ ซึ่งทั้งหมดจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงหลังวัยเกษียณ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานนอกระบบที่อยู่ในช่วงวัยระหว่าง 50-59 ปี อันจะเป็นกลุ่มที่ในไม่อีกกี่ปีข้างหน้าจะกลายเป็นผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ หากไม่มีความตระหนักถึงถึงปัญหาของผู้สูงวัยในปัจจุบัน ไม่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อชีวิตหลังวัยเกษียณ ในอนาคตแรงงานนอกระบบวัยก่อนสูงอายุเหล่านี้ก็จะกลายเป็นกลุ่มคนที่มีอัตราการพึ่งพิงสูง เป็นภาระให้กับลูกหลานและงบประมาณของประเทศ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงตัวของแรงงานนอกระบบเอง จึงควรตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้แรงงานนอกระบบกลุ่มดังกล่าวมีคุณภาพชีวิตหลังวัยเกษียณที่ดี พึ่งพาผู้อื่นน้อยที่สุดและอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 14 พ.ศ.2562) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ การศึกษา วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นตนเองนอกจากนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ตลอดจนกฎหมายอื่น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล นโยบายของรัฐบาล นโยบายผู้บริหาร และสภาพปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกด้วย

เทศบาลตำบลเกาะสีชัง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งในจังหวัดชลบุรี เดิมทีมีฐานะเป็นสุขาภิบาลเกาะสีชัง มีพื้นที่ 7.9 ตารางกิโลเมตร โดยพื้นที่ทั้งหมดอยู่บนเกาะสีชังอยู่ห่างจากเกาะขามใหญ่ประมาณ 1.4 ตารางกิโลเมตร สุขาภิบาลเกาะสีชังได้จัดตั้งโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2499 ต่อมาสุขาภิบาลเกาะสีชังได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลเกาะสีชังเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 โดยผลของพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเทววงษ์ (เกาะขามใหญ่) ที่มีจำนวนประชากรบนพื้นที่ไม่ถึงสองพันคนรวมกับเทศบาลตำบลเกาะสีชัง เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 โดยให้เทศบาลตำบลเกาะสีชังมีเขตตามเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังกับองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเทววงษ์รวมกัน ซึ่งเทศบาลตำบลเกาะสีชังเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งเดียวของอำเภอเกาะสีชัง (เทศบาลตำบลเกาะสีชัง, 2564)

ปัจจุบันเทศบาลตำบลเกาะสีชังแบ่งเขตการปกครองทั้งหมดออกเป็น 7 ชุมชน มีประชากรซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรประมาณ 4,526 คน (แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566-2570 เทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี) โดยในจำนวนนั้นเป็นผู้สูงวัยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวนประมาณ 760 คน คิดเป็น 16.80 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมดและในปัจจุบันมีผู้ที่อยู่ในระหว่างช่วงอายุ 50-59 ปี ประมาณ 701 คน (สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลเกาะสีชัง, 2564) จากสถิติดังกล่าวจึงแนวโน้มว่าในปี พ.ศ.2565-พ.ศ.2570 เทศบาลตำบลเกาะสีชังจะมีจำนวน

ผู้สูงอายุสะสมพุงถึงหลักพันคน หรือคิดเป็นประมาณ 22 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมดถือว่าก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

โดยเกาะสีชังเป็นเกาะที่มีขนาดเล็กที่สุดในประเทศไทย ลักษณะภูมิศาสตร์ของพื้นที่เป็นเกาะกลางทะเล ส่วนใหญ่เป็นภูเขา โขดหิน และหาดทราย มีพื้นที่ทำการเพาะปลูกได้เพียงเล็กน้อย ไม่มีแหล่งน้ำ ลำธารและหนองบึง ซึ่งลักษณะภูมิศาสตร์ดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการประกอบอาชีพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ กล่าวคือเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์เป็นหิน และมีความลาดชันสูงจึงไม่เหมาะกับการทำเกษตรกรรม หรือธุรกิจอุตสาหกรรม (แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566 – 2570 เทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี) ดังนั้น อาชีพของประชาชนส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพประมงหรือธุรกิจให้บริการท่องเที่ยว ค่าขาย ประมง รับจ้างทั่วไป ฯ แต่เนื่องจากที่กล่าวถึงแล้วว่าเกาะสีชังเป็นพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก การดำเนินกิจการจึงเป็นธุรกิจขนาดเล็กหรือทำกันเองในครอบครัว การจ้างงานโดยส่วนใหญ่ก็เป็นการจ้างงานกันเองของคนในชุมชน ด้วยลักษณะของระบบเศรษฐกิจเช่นนี้จึงส่งผลให้วัยแรงงานส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังเป็นแรงงานนอกระบบ และจำนวน 1 ใน 4 ของประชากรวัยแรงงานทั้งหมดกำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในอีกไม่ถึง 10 ปี หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดมาตรการในการรับมือก็จะยิ่งทำให้ซ้ำเติมปัญหาผู้สูงอายุที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ยิ่งแย่ลงไปอีก

สำหรับงานด้านผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักปลัดเทศบาล งานพัฒนาชุมชน ซึ่งดูแลในเรื่องของสวัสดิการผู้สูงอายุ และการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อาทิ งานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุฯ โดยตามนโยบายของคณะผู้บริหารมีแนวทางในการส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องยุทธศาสตร์จังหวัดชลบุรี รวมไปถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม อย่างไรก็ตาม แนวนโยบายหลักที่สำคัญของเทศบาลในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุยังคงเป็นไปในลักษณะล้าไปกับการรอบการพัฒนาภาพใหญ่ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนจังหวัดอย่างที่ได้กล่าวถึงในข้างต้น ซึ่งเน้นการให้ความสำคัญการกลุ่มผู้สูงอายุโดยบริบูรณ์แล้วเสียส่วนใหญ่ โดยขาดการตระหนักถึงปัญหาแรงงานนอกระบบซึ่งเป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่กำลังจะก้าวมาเป็นผู้สูงอายุในอนาคต ที่เป็นเช่นนี้ก็ด้วยเพราะเทศบาลยังไม่ได้ตระถึงปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นมากพอ อีกทั้งข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ขาดความรู้ความเข้าใจ ประกอบกับภาระของหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบงานในด้านอื่นๆ อาทิ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม งานของชุมชนด้านอื่นๆ รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานพัฒนาชุมชนยังขาดข้อมูลด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแรงงานนอกระบบช่วงก่อนวัยสูงอายุ จึงทำให้การดำเนินงานไม่ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มคนกลุ่มนี้มากเท่าที่ควรซึ่งการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบความพร้อมในหลายด้าน หลายมิติ อาทิ ด้านสุขภาพ ด้านจิตใจ

ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสังคม ด้านงานอดิเรกฯ แต่ทั้งนี้การที่จะได้มาซึ่งความพร้อมด้านต่าง ๆ ข้างต้น ล้วนแล้วแต่ต้องมีพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจที่ดี ซึ่งควรปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยทำงาน หากประชากรในวัยแรงงานตระหนักถึงความสำคัญถึงการเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ และได้สั่งสมความ มั่นคงทางเศรษฐกิจมาตั้งแต่ตอนยังมีกำลังในการหาทรัพย์สินก็จะนำมาซึ่งความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวข้างต้น และเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตหลังเกษียณที่ดี

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังโดยมุ่งศึกษามิติความ มั่นคงทางเศรษฐกิจ เพื่อต้องการทราบว่า การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี มีความพร้อมใน มิติความมั่นคงทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับใด และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลกระทบต่อความแตกต่างของข้อมูล ส่วนบุคคลในการเตรียมความด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขต เทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนทาง และมาตรการเพื่อ ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมในมิติความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพื่อรองรับการเข้าสู่วัยสูงอายุของ แรงงานนอกระบบวัยก่อนผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าวัยสูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านช่วงเวลา

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม 2565 – เดือนเมษายน พ.ศ.2566 โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ด้วยการแจกแบบสอบถามและ ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาไปตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบแต่ละข้อและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจนเสร็จสิ้นเรียบร้อย

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่ในการศึกษานี้คือเขตพื้นที่อำเภอเกาะสีชังทั้ง 7 ชุมชน อันได้แก่ ชุมชนบ้านท่าเทววงษ์ ชุมชนบ้านศาลเจ้าเก้ง ชุมชนบ้านท่าวัง ชุมชนบ้านตรอกด้านภาษี ชุมชนบ้านสะพานคู่ ชุมชนบ้านท่าภาณุรังษี และชุมชนบ้านเกาะขามใหญ่

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีปัจจัยและสามารถนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะ หนี้สิน รายได้ ลักษณะที่อยู่อาศัย ภาวะทางสุขภาพ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย หลักประกันจากตนเองการเกื้อหนุนภายในครอบครัว การเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม และหลักประกันโดยรัฐ

4. ขอบเขตด้านประชากร

ศึกษาประชาชนก่อนวัยสูงอายุ ที่มีอายุระหว่าง 50 – 59 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพที่ลักษณะเป็นแรงงานนอกระบบ ได้แก่ ผู้มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย ชาวประมงพื้นบ้าน ลูกจ้างในสถานประกอบการขนาดเล็ก คนขับรถรับจ้าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจพร้อมในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี จะใช้เป็นแนวทางการศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในพื้นที่อื่น รวมทั้งยังสามารถช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านการวิจัยให้แก่ผู้ที่สนใจนำไปเพิ่มพูนความรู้ และต่อยอดองค์ความรู้ได้ต่อไป

2. เทศบาลตำบลเกาะสีชังจะนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นฐานข้อมูล สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง หรือมาตรการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจเพื่อรองรับการเข้าสู่วัยสูงอายุของแรงงานนอกระบบในอนาคตต่อไป

บทที่ 2

การสำรวจองค์ความรู้

การศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้สำรวจองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยสามารถสรุปได้เป็นข้อต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการออม
4. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน
5. แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง
6. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงงานนอกระบบ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบการวิจัย
9. สมมติฐานการวิจัย
10. นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

แนวคิดการเตรียมความพร้อม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดพบว่า วัยผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างสูง และการเปลี่ยนในแต่ละด้านล้วนแต่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และส่งผลกระทบต่อตัวของผู้สูงอายุเองทั้งสิ้น ด้วยปัญหาดังกล่าวการเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจึงมีความสำคัญและจำเป็นยิ่ง ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ และปัญหาอัตราการพึ่งพิงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

1. ความหมายการเตรียมความพร้อม

ฐิตียา เพชรมุณี (2540, อ้างถึงใน นวรัตน์ จันเพชร, 2558, หน้า 26) การเตรียมความพร้อม หมายถึง สภาพที่บุคคลมีภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถเรียนรู้และทำ กิจกรรมต่างๆ ได้อย่างสัมฤทธิ์ผลขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ การฝึกฝน การเตรียมตัว ความสนใจหรือแรงจูงใจ

เบญจพร วชิรศรีสุนทร (2545 อ้างถึงใน นวรัตน์ จันเพชร, 2558, หน้า 27) การเตรียมความพร้อม หมายถึง สภาพที่มีสภาวะที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความสามารถที่จะเรียนรู้และทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

อารีรัตน์ แก้วศรี (2556 อ้างถึงใน นวรัตน์ จันทเพชร์, 2558, หน้า 27) ความพร้อม หมายถึง การเตรียมตัวก่อนที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจเตรียมด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อให้ งานที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

จากการศึกษาความหมายของการเตรียมความพร้อมจากนักวิชาการหลายท่าน ผู้วิจัยสามารถสรุป ได้ว่า การเตรียมความพร้อม หมายถึง การที่บุคคลมีการเตรียมตัวในด้านต่างๆ ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ทักษะ ประสบการณ์ สำหรับการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งความพร้อมนั้นถือเป็น รากฐานที่สำคัญยิ่งซึ่งสามารถบ่งชี้แนวโน้มความสำเร็จหรือล้มเหลวได้

2. องค์ประกอบของการเตรียมความพร้อม

บรรลุ ศิริพานิช (2553 อ้างถึงใน นวรัตน์ จันทเพชร์, 2558, หน้า 40) ได้กล่าวถึงการเตรียม ความพร้อมสู่ วัยสูงอายุไว้ 7 ประเด็น สรุปได้ดังนี้

1. อาหารการกินให้ถูกหลักโภชนาการ

1.1 กินอาหารให้ได้สัดส่วน ประกอบด้วยอาหารหลัก 6 หมู่ ได้แก่ โปรตีน คาร์โบไฮเดรต, ไขมัน, วิตามิน, เกลือแร่ และอาหารมีกากใย (กินผักใบเขียว ผลไม้ ข้าวกล้อง)

1.2 ดื่มน้ำ 2 ลิตรต่อวัน

1.3 ลดการกินอาหารที่มีแคลอรีสูง ได้แก่ ข้าว ขนมนึ่ง เนื้อสัตว์ที่มีมันสูง ขนมนึ่งที่ทำ ด้วยแป้ง อาหารผัด อาหารหวาน อาหารที่มีน้ำตาลมาก

2. การออกกำลังกาย ควรออกกำลังกายตามชนิดที่ถนัด

3. การป้องกันและรักษาสุขภาพ โดยการตรวจเช็คร่างกายเป็นประจำพบทันตแพทย์ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และรักษาสุขภาพฟัน ตา ผิวน้ำ และเท้า

4. กิจกรรมหลังเกษียณอายุการทำงาน

เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุหรือเกษียณอายุการทำงานแล้วเวลาว่างหาได้ง่าย และมีมาก กิจกรรมยาม ว่างไม่ว่าเพื่อนันทนาการ หรือการเรียนรู้สิ่งใหม่ หรือให้บริการผู้อื่นจึงเป็น เรื่องสำคัญ ซึ่งนำความ พอใจมาให้ ทำให้มีชีวิตชีวาและมีความหมาย การที่จะสร้างนิสัยให้มีกิจกรรมในยามว่างตั้งแต่ช่วงชีวิต ก่อนเกษียณหรือก่อนสูงอายุ เป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญ จึงควรหัดและเรียนรู้การใช้ชีวิตแบบกิจกรรม ในยามว่างตั้งแต่อยู่วัยกลางคน หรือยังหนุ่มอยู่ เพราะจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องไปจนถึงวัยสูงอายุ หากการเกษียณอายุการทำงานอย่างไม่มีจุดมุ่งหมายจะนำไปสู่ความเซ็ง เบื่อหน่าย และแยกตัวออกจาก สังคม ความจริงนั้นกายและจิตเจริญงอกงามขึ้นตามแรงกระตุ้นของกิจกรรมต่างๆ จึงเป็นการดีที่เรา มี กิจกรรมมากกระตุ้นให้ชีวิตงอกงาม

5. ความสัมพันธ์กับผู้อื่น

เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ กิจกรรมต่างๆ ลดลง ความสัมพันธ์กับคนอื่นก็ลดลงหรือหยุดตามไปด้วย ลูกโตขึ้นและเป็นตัวของตัวเองต่างก็มีความสัมพันธ์กับคนอื่นต่อไป บางคนคู่ชีวิตอาจจากไปโดยถึงแก่

กรรมหรือหย่าร้าง ขณะเดียวกันความสัมพันธ์กับคนอื่นที่ยังมีอยู่ก็ค่อยๆ ผูกผ่อนหายไปตามธรรมชาติ เช่น คนในครอบครัว เพื่อนฝูง คนรู้จักแยกย้ายไปอยู่ที่อื่นหรือตายจากไป ดังนั้น จึงจำเป็นและคุ้มค่าที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่เรามีกับผู้อื่นและหาทางคงสภาพ ไว้ พร้อมทั้งสร้างสัมพันธ์ภาพใหม่ๆ ขึ้นมาเพราะผู้อื่นจะเป็นเพื่อคลายเหงา ทำให้ไม่ต้องอยู่โดดเดี่ยว ทำให้อารมณ์ดีขึ้นและกระตุ้นชีวิตจิตใจและช่วยทำกิจกรรมบางอย่างซึ่งทำคนเดียวไม่ได้

5.1 ครอบครัว ควรสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อแม่ลูกให้แน่นแฟ้นซึ่งจะทำให้ท่านมีความสุขในบั้นปลายแห่งชีวิต

5.2 เพื่อนฝูง มีคนกล่าวว่า “เพื่อนคือของหวานแห่งชีวิต” ดังนั้น ท่านต้องมีเพื่อนอยู่โดดเดี่ยวเดียวดายไร้เพื่อนฝูง ชีวิตจะอับเฉา” เพื่อนฝูงที่เคยร่วมทุกข์ร่วมสุขเชื่อถือและเข้าใจกันมาจะช่วยชีวิตมีความสุขอย่างมาก ดังนั้นต้องรักษาสัมพันธ์ภาพนั้นไว้ให้ดี อยากรู้ก็ตามท่านจำเป็นต้องหาเพื่อนกลุ่มใหม่อีกในวัยกลางคน เพื่อนที่อายุอ่อนกว่าจะมาเพื่อแทนคนที่ตายไปก่อนหน้าท่านได้เป็นอย่างดี

5.3 คนที่รุ่นอ่อนกว่า การมีสัมพันธ์ภาพอย่างใกล้ชิดกับลูกหลาน คนใน ครอบครัว และเพื่อนฝูง จะเป็นสิ่งนำมาซึ่งความสุขเพื่ออายุมากขึ้น ท่านอาจช่วยแก้ปัญหาให้เขาได้จากประสบการณ์ของท่านที่ผ่านมา ซึ่งจะทำให้ชีวิตมีความหมายมากยิ่งขึ้น

6. การเงิน-ทรัพย์สิน

โดยทั่วไปสภาพทางการเงินของผู้เกษียณหรือผู้สูงอายุจะมีรายได้ลดลง แต่ผู้สูงอายุมักจะไม่ค่อยคิดถึงหรือคิดถึงก็หายไปเสียแล้ว ทำให้ต้องลดมาตรฐานค่าครองชีพลงเพื่อให้สมรรถภาพทางการเงิน ทางที่ดีควรมีการวางแผนเตรียมการด้านการเงินไว้ให้รอบคอบเพื่อจะได้ทำในสิ่งที่อยากทำเมื่อเกษียณอายุการงานแล้วโดยมีมาตรฐานการครองชีพอย่างที่เคยเป็นและไม่มีปัญหาด้านการเงินมาทำให้กลุ่มใจทำได้

6.1 วางแผนงบประมาณเป็นปี (รายรับ-รายจ่าย) โดยทำตั้งแต่ก่อนเกษียณ เพื่อดูผลว่ารายจ่ายเกินรายรับหรือไม่

6.2 ถ้างบประมาณออกมาว่ารายจ่ายเกินรายรับ ต้องพิจารณหารายได้เพิ่ม หรือลดรายจ่าย สิ่งสำคัญคือ ต้องทำงบประมาณให้ออกมาเป็นรูปธรรม อย่าปล่อยให้ทุกสิ่งทุกอย่างผ่านไปโดยไม่ทราบ นอกจากนี้ การแบ่งทรัพย์สินสมบัติให้แก่ทายาทเพื่อเป็นการป้องกันความยุ่งยากที่จะเกิดขึ้นหากท่านถึงแก่กรรมโดยปัจจุบันทันด่วน การทำพินัยกรรมเป็นสิ่งที่พึงกระทำ

7. บ้านอยู่อาศัย

เมื่อใกล้เกษียณอายุการงาน ท่านควรจะต้องคิดตัดสินใจว่าท่านจะอยู่บ้านไหน บ้านชนิดใดที่ท่านต้องการใช้ชีวิตอยู่เมื่อเกษียณ สิ่งที่น่านำมาพิจารณา คือ

7.1 จะย้ายบ้านไปอยู่ที่ใหม่หรือไม่

7.2 การอยู่ทีเก่า-ปรับปรุงบ้านเก่า ทำการปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมกับ ความต้องการและวัยที่มีอายุขึ้น

7.3 การไปอยู่บ้านพักคนชรา

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

1 ความหมายของผู้สูงอายุ

องค์การสหประชาชาติ (2545 อ้างถึงใน ชนัญญา ปัญจพล, 2558, หน้า 13) ไม่ได้มีการกำหนดเกณฑ์อายุเริ่มต้นที่เป็นมาตรฐานแน่นอนของผู้สูงอายุ เพียงแต่ยอมรับว่าประชากรที่มีอายุตามปีปฏิทินนับอายุตามปีเกิด โดยมีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป รวมทั้งเพศชายและเพศหญิง และเป็นเกณฑ์เดียวกับองค์การอนามัยโลกใช้ในการกำหนดช่วงอายุของผู้สูงอายุ

ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ.2546 มาตรา 3 นิยามว่า “ผู้สูงอายุ” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย ซึ่งนิยามดังกล่าวได้นำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการเรียกผู้สูงอายุของประเทศไทย

กรรณิกา เจริญลักษณ์ (2545 อ้างถึงใน ชนัญญา ปัญจพล, 2558, หน้า 14) ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในช่วงสุดท้ายของวงจรชีวิตที่มีสภาพร่างกายเสื่อมถอย ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมทั้งการสูญเสียบทบาทหน้าที่ทางสังคมและเศรษฐกิจมากที่สุด

อุไร เดชพลกรัง (2554 อ้างถึงใน ชนัญญา ปัญจพล, 2558, หน้า 14) ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป และสังคมได้กำหนดและให้คุณค่า ว่าเป็นผู้ที่มีร่างกาย จิตใจที่มีประสิทธิภาพในการทำงานมีความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ลดลง เป็นผู้ที่มีความเสื่อมถอยในหน้าที่การงาน บทบาททางสังคม และให้ผลตอบแทนในทางเศรษฐกิจน้อยกว่าคนที่อยู่ในวัยทำงาน

ศุภย์ศตวรรษิกชน (2553, อ้างถึงใน สุริยาพร จันทรเจริญ 2558, หน้า 8) Elrery หรือ ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุสูงเกินวัยแรงงาน (Working Age) ซึ่งในประเทศไทยและเอเชียส่วนใหญ่ จะใช้เกณฑ์อายุ 60 ปี ขึ้นไปเป็นผู้สูงอายุ ส่วนองค์การสหประชาชาติ (United Nations) และประเทศยุโรปส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์อายุ 65 ปี ขึ้นไปเป็นผู้สูงอายุ

รัชพล อ่ำสุ (2556, หน้า 13) ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป อาจมีการเสื่อมถอยของร่างกาย จิตใจ หรือการทำหน้าที่ของแต่ละบุคคลประกอบด้วยหรือไม่ก็ได้

ชุดิมา หลุทัย (2531, อ้างถึงใน ร้อยเอกหญิงสุชาดา แก่นแก้ว หน้า 13) ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมของร่างกายและจิตใจ

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกรรมพันธุ์ สิ่งแวดล้อม ภาวะโภชนาการ และโรคภัยของแต่ละบุคคล

กรณีธิดา จงพิพิธพร (2558, หน้า 9) ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีความเสื่อมถอยทางด้านร่างกาย จิตใจ ต้องมีการปรับตัวเข้าสู่วัยสูงอายุและการแบ่งผู้สูงอายุ สามารถแบ่งตามเกณฑ์ได้เป็นเกณฑ์การแบ่งตามช่วงอายุ เกณฑ์การแบ่งตามด้านกายภาพและสรีรทางด้านร่างกายและเกณฑ์แบ่งตามด้านสุขภาพ

จากความหมายของผู้สูงอายุที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าทั้งองค์กร หน่วยงานต่างๆ รวมถึงนักวิชาการหลายๆ ท่านมีความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับเกณฑ์การเป็นผู้สูงอายุโดยนับจากจากผู้ที่มิอายุตั้งแต่ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลทั้ง เพศหญิง และเพศชายซึ่งมีอายุตั้งแต่ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มมีความถดถอยทั้งในด้านสุขภาพ สถานทางสังคม เศรษฐกิจ โดยความถดถอยดังกล่าวจะแสดงออกให้เห็นทางด้านร่างกายและพฤติกรรม และกลุ่มคนดังกล่าวจะกลายเป็นบุคคลที่มีอัตราการพึ่งพิงสูงในอนาคต

2. เกณฑ์การเป็นผู้สูงอายุ

การเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ นอกจากจะใช้เกณฑ์การนับอายุตามปีปฏิทินแล้ว ยังมีเกณฑ์อื่น ๆ ที่สามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์การเข้าสู่วัยผู้สูงอายุอีกแต่ยังไม่เป็นที่นิยมใช้กันทั่วไป เนื่องจากปัจจัยลักษณะเฉพาะที่มีความเป็นปัจเจกบุคคล โดยศรีรินทร์ เก๋ย และคณะ (2556 อ้างถึงใน ชนัญญา ปัญจพล, 2558, หน้า 14-15) ได้อธิบายถึงเกณฑ์ดังกล่าวไว้ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 อายุตามปีปฏิทินหรืออายุตามวัย

การวัดอายุของบุคคลที่แสดงเวลาตั้งแต่ปีที่บุคคลเกิดเป็นอายุตามปีปฏิทิน ซึ่งเป็นการนับอายุที่เฉพาะเจาะจงเป็นตัวเลข สามารถมาเปรียบเทียบระหว่างบุคคลได้ชัดเจนจึงเป็นเกณฑ์การบ่งชี้อายุและการสูงอายุของบุคคลโดยเกณฑ์ลักษณะนี้เป็นที่ยอมรับมากกว่าเกณฑ์อายุลักษณะอื่น ๆ

ลักษณะที่ 2 อายุทางชีววิทยา

อายุทางชีววิทยา หรือ อายุเชิงฟังก์ชัน (Functional Age) หมายถึง อายุที่อธิบายด้วยการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกาย และสภาพจิตใจของบุคคล สะท้อนผ่านลักษณะทางกายภาพภายนอก ทั้งสถานะสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ หรือความสามารถในบทบาทหน้าที่ของบุคคล

ลักษณะที่ 3 อายุทางสังคม

การอธิบายด้วยการเปลี่ยนแปลงบทบาทหรือสถานะทางสังคมของบุคคลในสังคมที่อาศัยอยู่ การเข้าสู่ความสูงอายุทางสังคมเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีสภาพ บทบาทและพฤติกรรมทางสังคมต่างไปเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ โดยมีกฎยึดกับอายุของการหยุดทำงานหรือ การเกษียณอายุจากการทำงานของบุคคล

ลักษณะที่ 4 อายุทางอัตวิสัย

อัตวิสัยในระดับบุคคล หมายถึง อายุที่วัดจากประสบการณ์ส่วนบุคคล หรืออัตวิสัยในระดับชุมชน หมายถึง การสูงอายุโดยตัดสินจากการรับรู้ ค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคมนั้นๆ ที่บุคคลอาศัยอยู่ ซึ่งประสบการณ์และมุมมองชีวิตก็ย่อมแตกต่างกันระหว่างบุคคลรวมทั้งกระบวนการหล่อหลอมและประสบการณ์ทางสังคมในแต่ละชุมชนก็ย่อมแตกต่างกัน

ลักษณะที่ 5 การสูงอายุในมิติอื่นๆ

การคาดการณ์อายุเฉลี่ยของประชากรประเทศต่างๆ ยืนยาวขึ้นเกิดข้อเสนอ ให้ประเทศไทยใช้เกณฑ์จำนวนปีคาดว่าบุคคลจะมีชีวิตอยู่ต่อไปข้างหน้าเป็นเกณฑ์เริ่มต้นของความสูงอายุซึ่งใช้คาดอายุเฉลี่ยที่เหลืออยู่ของบุคคลเป็นเกณฑ์พิจารณา โดยในบางกรณีพิจารณาจากระดับความเปราะบาง ระดับความยากลำบากและความต้องการความช่วยเหลือ หรือความคุ้มครองทางสังคม

การนับระยะในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุหากดูจากการแนวคิดในข้างต้นจะเห็นได้ว่าถึงแม้จะสามารถแบ่งระยะการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจะมีอยู่หลายลักษณะก็ตามแต่ก็ยังคงมีข้อจำกัด เนื่องจากการเกณฑ์ในลักษณะที่ 2-5 ค่อนข้างมีปัจจัยในด้านปัจเจกบุคคลสูงจึงยากต่อการนำมาใช้เป็นเกณฑ์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการใช้เกณฑ์การนับอายุตามปีปฏิทินเป็นเกณฑ์ที่มีความเป็นกลางและเป็นสากลที่สุด

3. การแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ

การแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งแบ่งตามกลุ่มอายุ และสถานะทางด้านร่างกายและสุขภาพทั่วไป ดังนี้ (บรรลุ ศิริพานิช, 2548 อ้างถึงใน ภรณ์ธิดา จงพิพิธพร, 2558, หน้า 9)

1. ผู้สูงอายุวัยต้น อายุ 60-69 ปี สถานะทางด้านร่างกายยังไม่เปลี่ยนแปลงไปมาก โดยทั่วไปยังเป็นช่วงอายุที่มีความแข็งแรง เป็นช่วงที่ยังมีพลังช่วยเหลือตนเองได้ แต่ต้องมีการปรับตัวอย่างมาก เนื่องจากต้องพบเจอการเปลี่ยนแปลงของชีวิต เช่น การเกษียณอายุ ปัญหาด้านรายได้ ตำแหน่งทางสังคม

2. ผู้สูงอายุวัยกลาง อายุ 70-79 ปี เป็นช่วงที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและสรีรวิทยา เริ่มมีอาการเจ็บป่วย ร่างกายเริ่มอ่อนแอ ต้องการได้รับความช่วยเหลือบางอย่าง รวมถึงเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมลดน้อยลง

3. ผู้สูงอายุวัยปลาย อายุ 80 ปี ขึ้นไป เป็นสถานะและสรีรวิทยาเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด เจ็บป่วยบ่อยขึ้น อาจมีภาวะทุพพลภาพ บางคนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ต้องการได้รับความช่วยเหลือพึ่งพาจากผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น

การแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุตามแนวคิดข้างต้นเป็นการแบ่งกลุ่มของผู้สูงอายุโดยยึดตามความเสื่อมถอยของร่างกาย อย่างไรก็ตามเราอาจพบว่าในผู้สูงอายุวัยกลาง หรือวัยปลายบางรายยังคงสามารถ

ใช้ชีวิตประจำวันและช่วยเหลือตัวเองได้ตามปกติ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเองว่ามีการเตรียมความพร้อมมากน้อยเพียงใด

4. ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ

ในวงจรชีวิตชีวิตของมนุษย์ทุกคนจะต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิตอยู่ทั้งประมาณ 3 ครั้ง ซึ่งในการเปลี่ยนผ่านแต่ละครั้งก็จะมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ จิตใจ พฤติกรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงวัย โดยครั้งแรกเป็นการเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่วัยรุ่นจากวัยรุ่นสู่วัยผู้ใหญ่ (วัยแรงงาน) และครั้งที่ 3 คือ การเปลี่ยนผ่านจากวัยผู้ใหญ่สู่วัยผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านครั้งสุดท้ายของวัฏจักรชีวิต จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงเมื่อบุคคลก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ดังนี้

วันทนี นวลละออง (2553 อ้างถึงใน ชนัญญา ปัจพล, 2558, หน้า 15-16) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกายที่สามารถมองเห็นได้ เช่น การมีผิวหนังเหี่ยวลง ความบกพร่องทางสายตา และการได้ยิน ด้านจิตใจที่เกิดจากการสูญเสียทางสัมพันธภาพ การถูกทอดทิ้ง เกิดความผิดปกติภายในร่างกาย ภาวะระบบสมองถดถอย ความจำแย่ลง เกิดอาการหลงลืม มีผลต่อสภาพจิตใจที่สับสนและซึมเศร้า ด้านสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบทบาท สถานภาพ ทั้งทางครอบครัว สังคมภายนอก หน้าที่การงาน และด้านเศรษฐกิจ เกิดจากการไม่ได้ประกอบอาชีพ รายได้ลดลง หรือไม่มีรายได้

4.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย

ร้อยเอกหญิงสุชาดา แก่นแก้ว (2540, หน้า 13) กล่าวว่า วัยสูงอายุเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ กระบวนการเปลี่ยนแปลงในร่างกายคนเรามีอยู่ 2 ระยะ คือระยะแรกเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 40 ปี ซึ่งมีลักษณะไปในทางเจริญงอกงาม ส่วนการเปลี่ยนแปลงในระยะที่ 2 หลังอายุ 40 ปี ขึ้นไป จะเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเสื่อมโทรม โดยอัตราการเจริญเติบโตจะลดลง อัตราการเสื่อมโทรมจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุได้แบ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562, หน้า 13)

1. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่มองเห็นได้ เช่น ผม ผิวหนัง เล็บ หลัง สายตา หู ลิ้น
2. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่มองไม่เห็น เช่น ไขมัน กล้ามเนื้อ กระดูก ข้อต่อ เส้นเอ็น การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ อารมณ์

4.2 การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ อารมณ์

การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ อารมณ์ เป็นอีกหนึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ผู้เข้าสู่วัยผู้สูงอายุทุกคนต้องเจอ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในด้านดังกล่าวเป็นผลอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทั้ง

ด้านร่างกาย สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับชนัญญา ปัญจพล (2558, หน้า 18) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายย่อมส่งผลไปสู่พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้สูงอายุ รวมทั้งสภาพจิตใจที่ได้รับผลกระทบจากสิ่งดังกล่าวเนื่องจากต้องเผชิญกับการปรับตัวในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจากที่เคยปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมที่ปกติ สามารถทำอะไรได้ตามที่ต้องการ แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงไว้ว่าจากที่แสดงออกชัดจากร่างกาย อาการหุดหิด ตาพร่ามัว การเคลื่อนไหวที่ช้าลงและลำบากมากขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ อาจเกิดอาการหงุดหงิด ความเครียดหรือคิดกังวล คำนึงถึงควมไร้ค่าไร้ประโยชน์ของตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจนั้นไม่สามารถแยกจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายได้หรือแม้แต่ ทางสังคม และเศรษฐกิจก็เช่นกัน

4.3 การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม

การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงในอีกมิติหนึ่งที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ อารมณ์ของผู้สูงอายุ ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกัน และรับมือกับปัญหาดังกล่าว บุคคลใกล้ชิดกับผู้สูงอายุ รวมถึงตัวของผู้สูงอายุเองต้องตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงเมื่อถึงวัยก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุซึ่งเกษม ตันติผลาชีวะ และกุลยา ตันติผลาชีวะ (2528 อ้างถึงใน ร้อยเอกหญิงสุชาดา แก่นแก้ว, 2540, หน้า 22-23) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของผู้สูงอายุ ดังนี้

4.3.1 การเปลี่ยนรูปแบบของสังคมในอดีตครอบครัวไทยเป็นครอบครัวใหญ่มีผู้สูงอายุเป็นผู้นำอยู่ในฐานะที่เคารพบูชายอมรับนับถือของบุตรหลาน แต่ในปัจจุบันสังคมไทยเปลี่ยนไปมีแต่การแข่งขันแสวงหาประโยชน์ของตนเอง การพึ่งพาอาศัยลดลง อยู่กันเป็นครอบครัวเดี่ยว การรับรู้ถ่ายทอดวิชาการต่างๆ ได้มาจากภายนอกทำให้ผู้สูงอายุขาดความสำคัญ ขาดการยอมรับและการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลาน ต้องพบกับความโดดเดี่ยว ถูกทอดทิ้งและขาดที่พึ่งทางใจ

4.3.2 การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุบทบาทด้านหน้าที่การงานและครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ผู้สูงอายุที่เคยเป็นหัวหน้าครอบครัวมีหน้าที่ดูแลและหาเลี้ยงครอบครัวต้องละจากบทบาทการเป็นผู้นำมาเป็นผู้พึ่งพาอาศัย เป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ทำให้ผู้สูงอายุเสียอำนาจและบทบาททางสังคมที่เคยมี มีความรู้สึกไร้คุณค่าหมดความสำคัญ เกิดความอับอายและคิดว่าตนเองเป็นตัวปัญหาหรือเป็นภาระของสังคม

4.3.3. ความคับข้องใจทางสังคม การเกษียณอายุการทำงานและการที่บุตรหลานหรือสังคมให้ผู้สูงอายุลดความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ที่เคยปฏิบัติทำให้มีผลกระทบต่อจิตใจอย่างมาก มีความรู้สึกน้อยใจและเสียใจ ทั้งนี้เพราะการเป็นผู้สูงอายุมิใช่ขาดสมรรถภาพการทำงานแต่กลับทำให้ต้องการการยอมรับมากขึ้น

4.3.4 การลดความสัมพันธ์กับชุมชน บทบาทของผู้สูงอายุในชุมชนจะเปลี่ยนไป หน้าที่ความรับผิดชอบและงานที่ต้องอาศัยความคิดจับใจจะลดลง การมอบหมายงานของ

ชุมชนจะน้อยลงทำให้ผู้สูงอายุขาดความเชื่อมั่นที่จะเข้ากลุ่มไม่กล้าแสดงออก ความสัมพันธ์กับชุมชนที่เคยมีลดต้องเปลี่ยนไปสู่สภาพสังคมกลุ่มใหม่ทำให้ผู้สูงอายุที่เคยมีบทบาทในชุมชนมาก่อนเกิดความเครียดสูงสอดคล้องกับ ชนัญญา ปัญพล (2558, หน้า 7-8) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านสถานภาพและบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ ดังนี้

1. การสูญเสียการงานหรืออาชีพ ทำให้รู้สึกถึงการหมดคุณค่า ทำให้ผู้สูงอายุสูญเสียอำนาจและบทบาททางสังคมที่เคยมี แต่จากการสูญเสียหากมองเชิงบวกผู้สูงอายุก็จะมีเวลาสำหรับการพักผ่อน
2. การสูญเสียอนาคต หมดอำนาจ หมดเกียรติ คนนับถือลดลง และรู้สึกถึงความตายที่ใกล้เข้ามา
3. การสูญเสียบทบาทในครอบครัว คู่ชีวิตตายจากกัน เพื่อนที่เหลืออยู่น้อยลง การสูญเสียในการเป็นผู้นำครอบครัว และเกิดความรู้สึกเป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้
4. การถูกทอดทิ้ง แยกเป็น 2 กรณี ระหว่างสังคมชนบทและสังคมเมืองคือสังคมชนบท วิทยแรงงานหนุ่มสาวมีการย้ายถิ่นฐานเพื่อมาหางานทำ ผู้สูงอายุก็ถูกทอดทิ้งอยู่ในถิ่นเดิมส่วนสังคมเมืองผู้สูงอายุก็อยู่กับตามลำพังจากสาเหตุที่ลูกหลานต้องออกมาทำงานนอกบ้านไม่มีเวลาเอาใจใส่
5. การเสื่อมความเคารพ คนส่วนใหญ่ มักมองว่าผู้สูงอายุมีสมรรถภาพ ความสามารถที่น้อยลงและคิดว่าผู้สูงอายุไม่ทันต่อเหตุการณ์ ทำให้ผู้สูงอายุที่เคยได้รับความเคารพ นับถือจากการมีประสบการณ์กลายเป็นการเสื่อมความเคารพแทน

จากการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจากงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่าน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าผู้สูงอายุจะต้องพบการเปลี่ยนแปลงอยู่ 2 มิติแบบกว้างๆ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลทางด้านร่างกายและพฤติกรรม โดยสามารถแบ่งได้เป็นอีก 3 ลักษณะ
 - 1.1 การเปลี่ยนแปลงที่สามารถมองเห็น หรือสัมผัสได้ เช่น ผิวหนังเหี่ยวย่น ฟันร่วง ผมหงอก สายตาพล่าเลือน การได้ยินลดลง รวมถึงการแสดงออกซึ่งพฤติกรรม อารมณ์หรือความคิดต่าง ๆ
 - 1.2 การเปลี่ยนแปลงที่มองไม่สามารถมองเห็นได้ เช่นการเปลี่ยนแบบระบบต่างๆ ภายในร่างกาย เช่น ระบบทางเดินอาหาร ระบบการสืบพันธุ์ ระบบต่อมไร้ท่อ ระบบประสาท เป็นต้น
 - 1.3 การเปลี่ยนแปลงจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม เช่นพฤติกรรมก้าวร้าว อารมณ์หงุดหงิดฉุนเฉียว ภาวะซึมเศร้า อาการวิตกกังวลๆ เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือสูญเสียบทบาทสถานะทางสังคมในด้านต่างๆ ที่เคยมี เคยเป็น ในช่วงวัยก่อนเกษียณ ดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงบทบาทจากหัวหน้าครอบครัวมาเป็นสมาชิกที่ต้องได้รับการดูแลจากลูกหลาน

2.2 การสูญเสียหรือถูกลดบทบาทจากการหน้าที่การงานอันเนื่องมาจากการเกษียณอายุงาน หรือข้อจำกัดด้านสุขภาพ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะส่งผลกระทบต่อสถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ

โดยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กล่าวจะมีผลกระทบเชื่อมโยงไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพซึ่งจะส่งผลตรงต่อการเปลี่ยนแปลงจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม หากในช่วงก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงมีการเตรียมความพร้อม พยายามทำความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเป็นอย่างดีก็จะสามารถช่วยลดผลกระทบด้านลบที่จะเกิดขึ้นได้

แนวคิดเกี่ยวกับการออม

1. ความหมายของการออม

ศตวรรษ ท่าช้าง (2554 อ้างถึงใน ศาตธัช เลขะวณิช, 2562, หน้า 6) กล่าวว่า การออมนั้นก็คือการออมทรัพย์ ซึ่งการออมของครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริงและการบริโภคของครัวเรือนเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุที่ว่าหลังจากครัวเรือนได้รับรายได้มาแล้วเมื่อนำไปหักภาษีออกรายได้ดังกล่าวถือเป็นรายได้ที่ครัวเรือนสามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริง ครัวเรือนจะจัดสรรรายได้ส่วนนี้ไปใช้เพื่อการบริโภค ส่วนที่เหลือจึงค่อยเก็บไว้เป็นเงินสะสมเรียกการออมส่วนที่เหลือว่า “การออมทรัพย์”

วรรณพิมล อุบัติสุวรรณ (2553 อ้างถึงใน ศาตธัช เลขะวณิช, 2562, หน้า 6) การออมหมายถึง ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่จากการที่ไม่ได้นำมาใช้จ่ายในการบริโภคอุปโภคในขณะปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่แล้ววัตถุประสงค์ของการออม คือ เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในยามชราหรือเพื่อใช้จ่ายในการประกอบกิจการ

จุฬารัตน์ อมรสุทธิสัตย์ (2554 อ้างถึงใน ศาตธัช เลขะวณิช, 2562, หน้า 6) การออมหมายถึง การเก็บสะสมรายได้ส่วนหนึ่งที่ไม่ได้ใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หรือเป็นรายได้ส่วนหนึ่งที่เหลือจากการใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ นำมาเก็บไว้เพื่อการใช้จ่ายอนาคตซึ่งอาจจะนำไปฝากในธนาคาร ซื้อหลักทรัพย์หรืออาจเก็บไว้ในรูปแบบของเงินสดหรือทรัพย์สินได้

2 ประเภทของการออม

หากกล่าวถึงการออม คนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าการออมนั้นหมายถึงการมีกระแสเงินฝากไว้กับสถาบันทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่ในความเป็นจริง การออมไม่ได้หมายความถึงการมีเงินสดเท่านั้น หากแต่ทรัพย์อย่างอื่นที่สามารถแปรเปลี่ยนมูลค่าได้ก็หมายถึงการออมได้เช่นกัน โดยวิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์และคณะ (2531 อ้างถึงใน สุริยาพร จันทรเจริญ, 2555, หน้า 13) ได้กล่าวถึงการออมในรูปแบบของทรัพย์สิน ซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบ ดังนี้

2.1 การออมในรูปสินทรัพย์ถาวร เป็นออมโดยการนำรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคไปใช้จ่ายโดยการซื้อสินทรัพย์ถาวร (Real assets) มาถือไว้ โดยเป้าหมายในการถือทรัพย์สินดังกล่าวอาจจะแตกต่างกันออกไป บ้างก็ถือไว้เฉพาะความจำเป็น บ้างก็ถือไว้เป็นหลักประกันในอนาคต บ้างก็ไว้เพื่อความสวยงามและดูดีมีฐานะมั่นคง สำหรับชนิดของทรัพย์สินถาวรที่ถือไว้ ได้แก่ ที่ดินและอาคาร สิ่งก่อสร้างเพื่ออยู่อาศัย โดยคาดว่าจะมูลค่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคตและจะเพิ่มหลักประกันความมั่นคงของครัวเรือนด้วย นอกจากนี้ การซื้อทรัพย์สินประเภททุน (Capital goods) เช่น เครื่องจักร เครื่องมือต่างๆ สำหรับการผลิตนั้นอาจจะถือเป็นการออมอย่างหนึ่ง เพราะรายได้ ส่วนที่เหลือจากการบริโภค เมื่อนำมาซื้อทรัพย์สินดังกล่าวไว้เท่ากับว่าเป็นการสะสมการออมไว้ ประเภทหนึ่งเช่นกัน รวมถึงจำนวนของสินค้าคงเหลือ ซึ่งก็คือส่วนหนึ่งของรายได้ที่ไม่ได้ใช้จ่าย และการซื้อโลหะมีค่า และอัญมณีเก็บไว้เพื่อเป็นหลักประกัน

2.2 การออมในรูปทรัพย์สินทางการเงิน เป็นการถือไว้เป็นทรัพย์สินทางการเงิน (Financial Assets) โดยเหตุผลของการออมไว้ในรูปแบบนี้ก็แตกต่างกันออกไป เช่น สภาพคล่องสูง เพราะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย ให้ผลตอบแทนสูง มีความเสี่ยงน้อย ซึ่งการออมในลักษณะนี้อาจทำได้หลายวิธี คือ

2.2.1 การออมในรูปทรัพย์สินทางการเงินในระบบ หมายถึง การออมโดยถือทรัพย์สินทางการเงินที่สร้างขึ้นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายคุ้มครองอยู่ รูปแบบของการออมประเภทนี้ ได้แก่ เงินสดรวมถึงเงินฝากตามสถาบันทางการเงินต่างๆ ในรูปของเงินบาทและเงินตราต่างประเทศ การซื้อหลักทรัพย์ทางการเงินต่างๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน เช่น พันธบัตร หุ้นสามัญ สลากออมสิน ฯลฯ เบี้ยประกันตามกรมธรรม์ประกันชีวิต และกองทุนเลี้ยงชีพของหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการให้กู้ยืมเงินซึ่งมีสัญญาถูกต้องตามกฎหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2.2.2 การออมในรูปทรัพย์สินทางการเงินนอกระบบ หมายถึง การถือทรัพย์สินทางการเงินที่ไม่อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายจะคุ้มครองไปถึงได้ยากการออมในรูปแบบนี้ ได้แก่ การเล่นแชร์ และการให้กู้ยืมเป็นการส่วนตัว โดยไม่มีสัญญากู้ยืม

2.3.3 เงินออมในรูปแบบอื่นๆ เช่น การลดลงของหนี้สินเพราะผู้ออมไม่ต้องนำเงินไปใช้จ่ายชำระหนี้ นอกจากนี้ยังรวมถึงรายจ่ายเพื่อการซ่อมแซมรักษาทรัพย์สินเพราะค่าซ่อมแซมดังกล่าวจะต้องนำมาจากส่วนหนึ่งของการออม

2.3 การออมในรูปแบบของสัจจะออมทรัพย์ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต เป็นรูปแบบกองทุนหมุนเวียน โดยการออมแบบสมัครใจวันละ 1 บาท ซึ่งเป็นการเก็บออมเงินที่มาจากรายจ่าย คือ การลดรายจ่าย

จากการศึกษาประเภทของการออมผู้วิจัยสามารถสรุปประเภทการออม โดยแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การออมในรูปแบบเงินตรา เช่น เงินสด พันธบัตรรัฐบาล หุ้น กองทุนรวมฯ
2. การออมในรูปแบบทรัพย์สินมีค่าอื่นๆ ซึ่งสามารถแปรเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ เช่น อสังหาริมทรัพย์ ยานพาหนะ เครื่องประดับที่มีค่า รวมถึงสินค้าฟุ่มเฟือยอย่างของแบรนด์เนมที่ปัจจุบันมีแนวโน้มราคาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. ระบบการออมเพื่อส่งเสริมการออมของแรงงานนอกระบบ

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีการนำระบบการออมเสาหลักหลายต้น ซึ่งเป็นแนวคิดของธนาคารโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมของประชาชน ลดปัญหาความยากจนหลังเกษียณมาใช้ในการส่งเสริมออมกับประชาชนในประเทศ โดยระบบการออมดังกล่าวประกอบด้วย การออม 3 ชั้น ดังนี้

3.1 การออมชั้นที่ 1 คือ การออมภาคบังคับที่รัฐบาลเป็นผู้บริหาร (Mandatory publicly managed pillar) เป็นระบบการออมที่ประยุกต์จากระบบการออมขั้นพื้นฐาน (Pay as you go system) โดยกำหนดให้แรงงานต้องจ่ายเงินสมทบเข้าสู่กองทุนที่รัฐบาลเป็นผู้บริหารในรูปที่กำหนด ผลประโยชน์ขั้นต่ำที่สมาชิกพึงจะได้รับ (Defined benefit system) เมื่อเกษียณอายุ เช่น กองทุน ประกันสังคม ข้าราชการบำนาญในระบบเดิม

3.2 การออมชั้นที่ 2 คือ การออมภาคบังคับที่เอกชนเป็นผู้บริหาร (Mandatory privately managed pillar) เป็นระบบการออมที่บังคับให้แรงงานต้องออมแบบระบุจำนวนเงิน (Defined contribution) โดยผ่านกองทุนที่บริหารโดยภาคเอกชนมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมชั้นที่ 1 และเพิ่มหลักประกันในวัยสูงอายุโดยอาศัยผลประโยชน์แห่งการทำงานของผู้ออมจัดเป็นการออมส่วนบุคคล เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) กองทุนเงินทดแทน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพฯ

3.3 การออมชั้นที่ 3 คือ การออมเพื่อเกษียณอายุแบบสมัครใจ (Voluntary pillar) เป็นระบบการออมที่ให้แรงงานออมอย่างสมัครใจไม่ระบุจำนวนเงินจัดเป็นการออมส่วนบุคคลที่ช่วย

เสริมการออมขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) กองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) และการประกันชีวิตแบบเงินได้ประจำ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในการออมที่ได้กล่าวถึงข้างต้นโดยส่วนใหญ่เป็นการออมซึ่งรองรับแรงงานในระบบเสียเป็นส่วนใหญ่ เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมในกลุ่มแรงงานนอกระบบ และให้แรงงานนอกระบบได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล (นอกเหนือจากการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 40) จึงมีนโยบายจัดตั้งโครงการกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีเงินออมสำหรับตนเอง เพื่อเป็นหลักประกันในชีวิตวัยทำงานและวัยเกษียณอายุ) ซึ่งมี วัตถุประสงค์ 3 ประการด้วยกัน ดังนี้ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2553 อ้างถึงใน สุริยาพร จันทรเจริญ, 2555, หน้า 16-17)

1. เพื่อให้มีระบบการออมเพื่อการชราภาพที่มีความครอบคลุมทั่วถึงแรงงานทุกคน สร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรมในการดูแลจากภาครัฐ
2. เพื่อให้แรงงานมีระดับรายได้หลังเกษียณอย่างน้อยขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างความมั่นคง ในชีวิตวัยชรา
3. เพื่อให้มีกองทุนที่มีการบริหารและสามารถลดภาระรัฐบาลได้ในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับสิทธิประโยชน์ของสมาชิกจะครอบคลุมประชาชนสัญชาติไทย ที่มีอายุไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์และไม่เป็นผู้ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมกรณีชราภาพตามกฎหมายอื่นที่มีการจ่ายสมทบของนายจ้างหรือรัฐบาลหรืออยู่ในระบบบำเหน็จบำนาญภาครัฐ โดยผู้ออมต้องจ่ายสะสมขั้นต่ำเดือนละ 100 บาท และจ่ายสะสมเพิ่มตามความสมัครใจได้อีก เดือนละ 100-1,000 บาท และรัฐบาลจะจ่ายสมทบเพิ่มให้อีกตามอัตรา ดังนี้

1. ผู้ออมอายุต่ำกว่า 20 ปี รัฐไม่จ่ายสมทบ
2. ผู้ออมอายุตั้งแต่ 20-30 ปี รัฐจ่ายสมทบเดือนละ 50 บาท
3. ผู้ออมอายุมากกว่า 30-50 ปี รัฐจ่ายสมทบเดือนละ 80 บาท
4. ผู้ออมอายุมากกว่า 50-60 ปี รัฐจ่ายสมทบเดือนละ 100 บาท

สำหรับการจ่ายเงินให้แก่สมาชิกของกองทุน กอช. มีดังต่อไปนี้

1. กรณีที่สมาชิกสิ้นสมาชิกภาพเพราะอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ ให้สมาชิกมีสิทธิได้รับบำนาญจากเงินสะสม เงินสมทบและผลประโยชน์จากเงินสะสม เงินสมทบไปตลอดอายุขัยและคืนเงินให้กับผู้มีสิทธิรับผลประโยชน์หากเสียชีวิตก่อน 80 ปี

2. กรณีที่สมาชิกทุพพลภาพก่อนอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ และไม่มีความสามารถในการ จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุน จะให้สิทธิสมาชิก ดังนี้

2.1 ขอรับบำเหน็จไม่เกินจำนวนเงินสะสมและผลประโยชน์เงินสะสม ณ เวลาที่เกิดเหตุทุพพลภาพ โดยรัฐบาลจะสมทบต่อฝ่ายเดียวจำนวนกึ่งหนึ่งของกรณีปกติ เพื่อเป็นเงินสำหรับจ่ายบำนาญเมื่ออายุครบ 60 ปี

2.2 ไม่ประสงค์รับบำเหน็จ ให้องเงินในบัญชีสะสมไว้ โดยรัฐบาลจะสมทบต่อฝ่ายเดียวจำนวนกึ่งหนึ่งของกรณีปกติเพื่อเป็นเงินสำหรับจ่ายบำนาญเมื่ออายุครบ 60 ปี

3. กรณีที่สมาชิกมีอายุครบ 50 ปีบริบูรณ์ และมีเหตุจำเป็นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด สมาชิกสามารถรับเงินจากกองทุนในอัตราไม่เกินร้อยละ 40 ของเงินสะสมและผลประโยชน์ของเงินสะสม

4 การออมที่ควรมี

สุริยาพร จันทร์เจริญ (2555, หน้า 18) กล่าวว่า เงินออมถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งเมื่อก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุไปแล้ว ทั้งนี้ในวัยทำงานทุกคนมีความสามารถที่จะเก็บออมเงิน หรือทรัพย์สินต่างๆ ได้ก่อนที่จะเข้าสู่วัยเกษียณหรือวัยสูงอายุ ซึ่งการทำงานในบางสาขาวิชา เช่น ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ก็มักจะมียุเกษียณตามกฎหมายเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่แล้ว หรือหากเป็นงานที่อยู่ในอกระบบ เช่น ในการทำเกษตรกรรม ช่วงก่อสร้าง งานในสาขานี้ก็มักจะไม่มีวันเกษียณอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ หรือภาวะทางสุขภาพร่างกายของแต่ละบุคคลด้วยว่าจะมีความเอื้ออำนวยสักเพียงใด ดังนั้น ก่อนที่จะเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุนั้น จึงต้องมีการเก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายในยามบั้นปลายของชีวิตด้วย ทั้งนี้เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุแล้วทุกคนก็มักจะพบความเจ็บป่วย และต้องมีค่ารักษาพยาบาลที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น เพราะฉะนั้นการที่จะมีชีวิตที่สุขสบายหลังเกษียณไปแล้วและมีเงินไว้ใช้จ่ายใช้สอยได้อย่างไม่ขัดสนก็ต้องรู้จักวางแผนการเก็บออมเงินไว้ตั้งแต่เนิ่นๆ ซึ่งมีสูตรคำนวณง่ายๆ (กองทุนบำเหน็จ บำนาญข้าราชการ, 2548 อ้างถึงใน สุริยาพร จันทร์เจริญ, 2555 หน้า 18) คือ เงินออมที่ควรมีในปัจจุบัน เท่ากับ $1/10 \times \text{อายุ} \times \text{เงินได้ทั้งปีสามารถ ยกตัวอย่างการคำนวณได้ดังนี้ เช่น สมมติว่า ขณะนี้คุณมีอายุ 60 ปี และมีเงินได้เดือนละ 20,000 บาท ดังนั้นในเวลาที่คุณควรมีเงินออม (1/10 x 60 x 20,000 x 12) เท่ากับ 1,440,000 บาท จะเห็นได้ว่า จำนวนเงินออมที่ควรมีในขณะที่คุณได้เกษียณอายุไปแล้วเป็นจำนวนเงินที่สูงมากพอสมควร ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการเข้าสู่วัยเกษียณหรือการเป็นผู้สูงอายุนั้นการทำงานหรือการมีรายได้นั้นก็ลดลงตามไปด้วย การที่จะเก็บออมในช่วงที่เกษียณไปแล้วอาจมีความลำบากมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ควรมีการคำนึงถึงการวางแผนการออมในรูปแบบต่างๆ เช่น การนำเงินไปฝากกับธนาคารที่มีผลตอบแทน หรือให้ดอกเบียในอัตราที่สูง หรือการนำเงินไปฝากกับกองทุนต่างๆ การซื้อหุ้นกู้ หรือการลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ เป็นต้น$

แนวคิดการวางแผนทางการเงิน

1. ความหมายการวางแผนทางการเงิน

รัชนีกร วงศ์จันทร์ (2553, อ้างถึงใน สุรัชชก ช่วยรอดหมด, 2558, หน้า 9) กล่าวว่า การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเป็นกระบวนการโดยรวมในการออกแบบแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการการเงินภายใต้เงื่อนไขเฉพาะของแต่ละบุคคล โดยการนำไปปฏิบัติและการทบทวนปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงิน ที่ต้องการ

ศิริสุข อินละคร (2548, อ้างถึงใน สุรัชชก ช่วยรอดหมด, 2558, หน้า 9) กล่าวว่า การวางแผนการเงินส่วนบุคคล (Personal financial planning) เป็นกระบวนการในการจัดการกับเงินของบุคคลเพื่อให้บุคคลเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการ

สุรัชชก ช่วยรอดหมด (2558 หน้า 9) การวางแผนการเงินส่วนบุคคล หมายถึง แนวทางการจัดการเกี่ยวกับการเงินของ บุคคลในปัจจุบัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินตามความพึงพอใจที่แต่ละบุคคลได้กำหนดไว้ในอนาคต

2. ประเภทของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

กาญจนา หงษ์ทอง (2551 อ้างถึงใน ศาตธัช เลขะวณิช, 2562, หน้า 11-12) กล่าวว่า การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลที่ดีจะเป็นตัวกำหนดทิศทางและการตัดสินใจทางการเงินเพื่อให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการได้ หากบุคคลใดเริ่มต้นทำการวางแผนทางการเงินเร็ว มีการปฏิบัติตามอย่างมีวินัยและสม่ำเสมอแล้ว บุคคลนั้นก็จะเข้าใจถึงความมีอิสรภาพทางการเงินได้มากขึ้น แผนการเงินหลักๆ ที่สำคัญควรวางแผนเริ่มปฏิบัติมีดังนี้

2.1 แผนการออม บุคคลควรทำการศึกษาช่องทางในการออมให้รอบด้านที่มีมากกว่าการฝากธนาคารไม่ว่าจะเป็นพันธบัตร สลาก สหกรณ์แล้วเลือกช่องทางที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งแต่ละช่องทางในการออมก็มีความเสี่ยงที่แตกต่างกัน เช่น ผลตอบแทนที่สูงก็จะมาพร้อมกับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นเสมอ ที่สำคัญต้องทำการออมอย่างพอเหมาะพอดีและสอดคล้องกับเงื่อนไขทางการเงินเพื่อไม่ให้รู้สึกว่าการออมเป็นภาระและสามารถทำการออมได้อย่างสม่ำเสมอ

2.2 แผนการลงทุน บุคคลจะต้องไม่ลืมกฎการกระจายความเสี่ยง เช่นเดียวกับการออม คือเลือกลงทุนในช่องทางที่มีความเสี่ยงในระดับที่รับได้ แล้วศึกษาข้อดีข้อเสียของการลงทุนนั้นอย่างรอบด้าน ซึ่งแผนการลงทุนในแต่ละปีก็อาจจะถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และตัวแปรในช่วงนั้นๆ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์การลงทุน เช่น ถ้าหากบุคคลไม่อยากเผชิญหน้ากับความผันผวนที่อาจเกิดขึ้นในระยะสั้น ก็ควรจะมุ่งลงทุนระยะยาวเพราะการลงทุนระยะยาวเป็นหลักของการลงทุนที่จะทำให้เงินของคุณคงงอกงวยได้อย่างยั่งยืน

2.3 แผนการบริหารหนี้ แผนนี้มีความจำเป็นที่จะต้องทำเพื่อปลดปล่อยภาระหนี้สิน โดยจะเริ่มต้นด้วยการที่บุคคลต้องรู้เรื่องหนี้ก่อนว่ามีหนี้รวมทุกประเภททั้งหมดเท่าไรเมื่อตั้งใจจะ สละหนี้ก้อนเดิม ต้องหยุดสร้างหนี้ก้อนใหม่หรืออย่าสร้างหนี้เพิ่ม สำคัญที่สุดคือต้องรู้จักใช้จ่ายและ ควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ระวังการใช้จ่ายให้มากขึ้นและหาวิธีปลดหนี้อย่างค่อยเป็นค่อยไป จัดลำดับความสำคัญของหนี้ที่ต้องเร่งชำระก่อนหลัง

2.4 แผนบริหารความเสี่ยง ไม่มีใครสามารถป้องกันความเสี่ยงทุกอย่างที่จะต้อง เผชิญในชีวิตได้แต่ก็มีหนทางที่จะสามารถป้องกันความเสี่ยงทางการเงินได้ ซึ่งความเสี่ยงทางการเงินที่ สำคัญๆ นั้นเกิดจากการเกิดอุบัติเหตุ ความเจ็บป่วย และความตาย ความเสี่ยงเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นจะ สร้างความสูญเสียทางการเงินเป็นอย่างมาก ดังนั้นบุคคลจึงควรวางแผนบริหารความเสี่ยงไว้ด้วยโดย การทำประกันชีวิตเพื่อไม่เป็นการสร้างภาระให้กับคนที่อยู่ข้างหลัง หรือสร้างความเสี่ยง ทางการเงิน ให้กับครอบครัว

2.5 แผนเกษียณ ด้วยเทคโนโลยีและความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ทำให้มีการ คาดการณ์ว่าในอนาคตอายุเฉลี่ยของคนไทยจะยืนยาวทำให้บุคคลต้องวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ เป็นการรับมือกับช่วงชีวิตที่ยาวขึ้นที่จะต้องใช้เงินมากขึ้น เนื่องจากชีวิตในช่วงนี้จะไม่มียาได้ประจำที่ เคยได้รับ ประกอบกับสุขภาพร่างกายที่เริ่มถดถอยทำให้ต้องมีเงินจำนวนมากไว้ ใช้จ่ายในยามชรา เพื่อการรักษาพยาบาลหรือในยามที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ นอกจากนี้การกำหนดจำนวนเงินทุนใน อนาคตบุคคลควรทราบระยะเวลาก่อนที่จะถึงกำหนดเกษียณอายุเพื่อกำหนดเงินออมสะสมได้อย่าง ถูกต้องเนื่องจากอาชีพที่แตกต่างกันย่อมมีแผนการทางการเงินในอนาคตที่ต่างกัน

2.6 วางแผนภาษีอากร มีผู้มีรายได้จำนวนมาก วางแผนลดภาษีอย่างชาญฉลาด หลังจากที่พบว่า ส่วนใหญ่เสียภาษีมากเกินไปเหตุอันควรเนื่องจากไม่ได้ทำการศึกษาล่วงหน้า ทั้งที่ มีหลากหลายช่องทางที่จะช่วยในการประหยัดภาษีได้และรัฐก็เปิดโอกาสให้ใช้สิทธิตามกฎหมาย ได้อย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นประกัน เงินผ่อนบ้าน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund RMF) และกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (Long Term Equity Fund LTF) เป็นต้น ซึ่งหากบุคคลทำการวางแผนไว้เป็นอย่างดีก็จะพบว่าสามารถช่วยประหยัดภาษีได้เป็นจำนวน มากในแต่ละปี

3 ประโยชน์ของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

ศิรินุช อินละคร (2548 อ้างถึงใน ศาตธัช เลขะวณิช, 2562 หน้า 12) กล่าวว่า การวางแผน ทางการเงินส่วนบุคคลมีประโยชน์ต่อบุคคล ดังนี้

3.1 ช่วยให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เนื่องจากการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ที่ดี จะช่วยให้บุคคลบรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการได้

3.2 ช่วยให้บุคคลมีการจัดการกับรายรับ รายจ่าย รวมทั้งเงินออมของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.3 ช่วยให้บุคคลมีการควบคุมสถานะทางการเงินของตนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดหนี้สินมากเกินไป

3.4 ช่วยลดความวิตกกังวลทางการเงินของบุคคล เนื่องจากการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลจะรวมถึงการคาดการณ์รายได้และค่าใช้จ่ายของบุคคลในอนาคตแล้วนำไปวางแผนทางการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการ ดังนั้นการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลจึงช่วยให้บุคคลมีการคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตพร้อมทั้งการวางแผนรองรับไว้ด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง

แนวคิดความมั่นคง เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในช่วงของการสิ้นสุดสงครามเย็น ซึ่งเป็นช่วงที่ความเปราะบางเป็นอย่างมากอันเนื่องมาจากภาวะสงครามเย็นนำซึ่งความรู้สึกหวาดกลัว ความรู้สึกไม่มั่นคงและความสูญเสีย ดังนั้นแนวคิดความมั่นคงจึงเกิดขึ้นมาเพื่อต้องการให้มนุษย์ทุกคนอยู่ดีกินดี ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมและมีความปลอดภัย ปราศจากความกลัว ความขาดแคลน

1. ความหมายความมั่นคง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อ้างถึงใน ปิยะพร มุ่งวัฒนา, 2559, หน้า 19) ให้ความหมายว่า “ความมั่นคงของมนุษย์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิความปลอดภัย การสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพตนเอง รวมทั้งยังได้กล่าวอีกว่าการพัฒนาสังคมถือเป็นวิธีการที่จะช่วยสร้างความมั่นคงของมนุษย์เป็นกระบวนการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย การศึกษา สุขภาพอนามัย การมีงานทำ มีรายได้เพียงพอในการครองชีพ ความเสมอภาค และความยุติธรรม

2. องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของความมั่นคง

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) (อ้างถึงใน ปิยะพร มุ่งวัฒนา, 2559, หน้า 16-17) ได้แบ่งองค์ประกอบของความมั่นคงของมนุษย์ ออกเป็น 7 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic security) หมายถึง ประชาชนมีรายได้พอเพียงแก่การยังชีพ และมีหลักประกันการมีงานทำหรือมีรายได้จากการประกันสังคมซึ่งควรเป็นทางเลือกสุดท้ายและเป็นความมั่นคงในด้านที่มีความเสี่ยงมากขึ้นเนื่องจากความมั่นคงในการจ้างงานเริ่มลดลง ประชาชนจำนวนมากหันเข้าสู่การทำงานในเศรษฐกิจนอภาคทางการและการประกอบ

อาชีพอิสระ อันเป็นผลให้การประกันสังคมเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงพื้นฐานมีความสำคัญมากขึ้น

2.2 ความมั่นคงทางด้านอาหาร (Food security) หมายถึง ประชาชนสามารถมีอาหารเลี้ยงชีวิตได้อย่างเพียงพอจากรายได้ที่เกิดขึ้นหรือจากทรัพย์สินที่มีอยู่

2.3 ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ (Health security) หมายถึง ประชาชนมีสุขภาพดี ปลอดภัยจากโรคติดต่อต่าง ๆ และความเจ็บไข้ได้ป่วยอื่น ๆ รวมถึงความสามารถในการเข้าถึงบริการด้านการรักษาพยาบาล ความไม่มั่นคงด้านสุขภาพพบว่ามีมาจากภาวะทุพโภชนาการและสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย ผู้หญิงจำนวนมากตกอยู่ในความเสี่ยงจากการคลอดบุตร

2.4 ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental security) ความสมบูรณ์ของทรัพยากรบนแผ่นดิน ในอากาศและแหล่งน้ำอันทำให้มนุษย์สามารถสร้างถิ่นฐานอยู่ได้

2.5 ความมั่นคงส่วนบุคคล (Personal security) หมายถึง ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปลอดภัยจากอาชญากรรมและความรุนแรงต่างๆ เช่น สงคราม ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ การฆ่าตัวตาย และการใช้ยาเสพติด อุบัติเหตุจากการจราจร อุบัติภัยจากการทำงาน และความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงและเด็ก ซึ่งเป็นกลุ่มที่อ่อนแอกว่า

2.6 ความมั่นคงของชุมชน (Communities security) หมายถึง ความมีเกียรติและศักดิ์ศรีในวัฒนธรรมของชุมชนที่ประชาชนอาศัยอยู่ มีสันติภาพสงบสุขภายในชุมชนและระหว่างชุมชนใกล้เคียง

2.7 ความมั่นคงทางการเมือง (Political security) หมายถึง การมีสิทธิและความเสมอภาค ตลอดจนได้รับการคุ้มครองสิทธิทางการเมือง

3 วิฤตความมั่นคงทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ในปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าบริบทโลกมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการเข้ามาแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 2019 ที่ทำให้เศรษฐกิจทั่วทั้งโลกถดถอย สอดคล้องกับงานของศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข (2563.) ที่ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของบริบทโลกกับวิฤตความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

3.1. วิฤตความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ในระดับมหภาคมีความชัดเจนว่าเศรษฐกิจโลกได้รับผลกระทบอย่างมากจากการระบาดของเชื้อโควิด จนเกิดความกังวลว่าเศรษฐกิจโลกอาจเข้าสู่ภาวะถดถอย (Global Economic Recession) ดังจะเห็นได้จากการชะลอตัวของปัจจัยต่างๆ ในทางเศรษฐกิจทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ สภาวะเช่นนี้เกิดขึ้นในขอบเขตทั่วโลก จนอาจกล่าวได้ว่าโลกหลังจากการระบาดครั้งนี้อาจนำไปสู่การจัดโครงสร้างทางเศรษฐกิจของโลกใหม่ ทั้งเศรษฐกิจโลกก่อนการระบาดก็อ่อนแอลงจากผลกระทบสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนมาแล้ว

สภาวะเช่นนี้ส่งผลโดยตรงต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย ซึ่งในอีกส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจไทยเองก็ประสบกับปัจจัยลบที่เป็นดัง “แรงกระแทก” ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในสามส่วน กล่าวคือ แรงหนึ่งเป็นผลพวงจากการรัฐประหาร 2014 แรงที่สองมาจากผลกระทบจากสงครามการค้า แรงที่สามเป็นแรงกระแทกใหญ่ อันเป็นผลจากการระบาดของเชื้อโควิด ผลเช่นนี้ทำให้เห็นแนวโน้มที่ชัดเจนในอนาคตว่า เศรษฐกิจไทยน่าจะเข้าสู่ภาวะถดถอย ไม่แตกต่างจากแนวโน้มของเศรษฐกิจโลก

สถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นเช่นนี้ต้องยอมรับว่ามีความรุนแรงมากกว่าวิกฤตเศรษฐกิจในปี 1997 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเห็นได้ชัดว่าความรุนแรงของปัญหาเกิดจากการปิดตัวลงของภาคธุรกิจในส่วนต่างๆ โดยเฉพาะธุรกิจระดับกลางและระดับเล็ก (SME) ล้วนต้องแบกรับภาระอย่างหนัก จนอาจทำให้หลายธุรกิจปิดตัวลง ไม่ว่าจะเป็นในภาคส่วนของการผลิต หรือภาคบริการก็ตาม อันทำให้เกิดการตกงานครั้งใหญ่ในสังคมไทย และภาคเกษตรเองก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งอยู่แล้ว ผลเช่นนี้ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจต้องติดลบ

สิ่งที่ต้องตระหนักในอนาคตก็คือ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยอาจไม่รวดเร็วอย่างที่หวัง เพราะไม่เพียงจะต้องรอการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกเท่านั้น หากยังต้องอาศัยนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่มีประสิทธิภาพของรัฐบาลในอนาคตอีกด้วย หรืออาจกล่าวในมิติความมั่นคงได้ว่า “ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ” จะเป็นปัญหาสำคัญของรัฐบาลในยุคหลังโควิด และการพาเศรษฐกิจไทยให้กลับสู่ภาวะปกติให้ได้อย่างรวดเร็วจะเป็นประเด็นการเมืองที่สำคัญเช่นกัน และพรรคการเมืองที่สามารถทำให้ความคาดหวังทางเศรษฐกิจของประชาชนเกิดเป็นจริงได้ จะเป็นผู้กุมชัยชนะทางการเมือง

3.2. ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security)

ในบริบทการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจเช่นนี้ โลกยังได้เห็นถึงการต่อสู้ในอีกชุดหนึ่งที่เป็นเรื่องของสงครามการค้า การตัดสินใจของผู้นำสหรัฐอเมริกา ที่จะใช้กำแพงภาษีเป็นเครื่องมือในการกดดันจีน ทำให้การแข่งขันของรัฐบาลมาอำนาจดำรงอยู่ทั้งในบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างชัดเจน ซึ่งสงครามการค้ามีความรุนแรงในตัวเอง เพราะรัฐผู้เชื่อว่าเศรษฐกิจจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะบีบรัดให้รัฐเป้าหมายยอมปฏิบัติตามข้อเรียกร้อง ในอีกด้านจีนในปี 2019 ได้เปิดการโต้ตอบครั้งนี้ด้วยมาตรการทางการเงิน จนการต่อสู้ที่เกิดขึ้นกำลังมีสถานะของการเป็นสงครามการเงิน คู่ขนานไปกับสงครามการค้า ผลที่เกิดกับโลกที่น่ากังวลก็คือ เรากำลังเข้าสู่ยุคของสงครามทางเศรษฐกิจ ในการเมืองโลกอย่างแท้จริง สงครามเช่นนี้ทำให้เศรษฐกิจโลกจากช่วงนี้ไปจนถึงปีหลายปีข้างหน้าย่อมมีอาการถดถอย โอกาสที่เศรษฐกิจโลกจะกลับมาสดใสอาจต้องใช้เวลาอีกระยะ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าสงครามเศรษฐกิจใช้เวลานานและจบยาก ในสภาวะเช่นนี้ การกำหนดทิศทางและนโยบายเศรษฐกิจของไทยจึงมีความจำเป็นในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

3.3. การบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาค

ปัญหาเศรษฐกิจในปี 2020 มีความรุนแรงและวิกฤตหนักกว่าในปี 1997 ความหวังว่าเศรษฐกิจยุคโควิดจะวามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วจึงเป็นไปได้เลย จนวันนี้ก็กล่าวได้ชัดเจนว่าไม่มีภาคส่วนใดในระบบเศรษฐกิจไทยไม่ได้รับผลกระทบ และผลที่เกิดขึ้นกำลังพาเศรษฐกิจไทยสู่การถดถอยครั้งใหญ่ การเติบโตทางเศรษฐกิจไทยอยู่ในภาวะติดลบอย่างรุนแรง โดยมีการปิดตัวของภาคการผลิตและบริการเป็นพยานสำคัญ อีกทั้งภาคการส่งออกและภาคการท่องเที่ยวที่เคยเป็นภาคธุรกิจหลักของประเทศล้วนอยู่ในภาวะที่ซบเซาลงไม่ออก และอีกหลายภาคส่วนก็ตกอยู่ในภาวะล้มละลาย ซึ่งน่าสนใจว่าเศรษฐกิจไทยในยุคหลังโควิดจะมีการปรับตัวอย่างไรเพราะเศรษฐกิจโลกก็ถดถอยเหมือนกัน อันมีผลให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยมีความลำบาก การบริหารเศรษฐกิจมหภาคในยุคหลังโควิดจึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับรัฐบาลและอาจต้องคิดให้ได้อย่างเป็นรูปธรรมในเชิงนโยบายด้วย

จากงานเขียนดังกล่าวพบว่า วิกฤตความมั่นคงด้านเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อแรงงานในประเทศไทย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มแรงงานนอกระบบที่ได้รับผลกระทบอย่างหนัก เช่น ค่าขายไม่ได้ ฤดูกาลการทำงาน ไปจนกระทั่งถูกเลิกจ้าง ดังนั้นแรงงานนอกระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุจึงจำเป็นต้องวางแผนเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีชีวิตหลังเกษียณ เพราะวิกฤตความมั่นคงฯ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะคงอยู่ในบริบทสังคมโลกและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยไปอีกยาวนาน

สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญและวางขอบเขตของเนื้อหาที่จะศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยสูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังในด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นการศึกษาจะมุ่งเน้นเฉพาะแนวคิดความมั่นคงด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดย ปิยะพร มุ่งวัฒนา (2559 หน้า 32) ได้กล่าวว่า เมื่อสถานการณ์สังคมไทยในปัจจุบันเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แรงงานนอกระบบจะต้องกลายเป็นผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ดังนั้น แรงงานนอกระบบจึงควรมีการ เตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ คือ การมีหลักประกันเพื่อทำให้เกิดความมั่นคงในชีวิต ซึ่งหลักประกันที่ทำให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของแรงงานนอกระบบ มีดังนี้

1. หลักประกันจากตนเอง ได้แก่ การมีงานทำและมีรายได้ การวางแผนใช้เงิน การเก็บออม การลงทุน การมีการศึกษา/ฝึกอบรม การมีสุขภาพและโภชนาการที่ดี การประกันสุขภาพโดยสมัครใจ
2. การเกื้อหนุนภายในครอบครัว เช่น การส่งเงินให้ใช้ การเลี้ยงดูบิดามารดา เป็นต้น

3. การเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม ในแต่ละชุมชนหรือสังคมมีข้อตกลงที่แตกต่างกันไป อาจมีการตกลงร่วมกันในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น การออมกับสถาบันการเงินในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ต่างๆในชุมชน สหกรณ์ มูลนิธิ สมาคม สวัสดิการชุมชน เครือข่ายชุมชน เป็นต้น

4. หลักประกันโดยรัฐ ได้แก่ หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า กองทุนการออม แห่งชาติ (กอกช.) และระบบประกันสังคม มาตรา 40 (แบบสมัครใจ) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

การศึกษาแนวคิดความมั่นคงจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า หมายความถึงการมีความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย ปราศจากความกลัว ไม่มีความขัดแย้ง และสามารถเข้าถึงสิทธิความต้องการพื้นฐานของชีวิตได้ทั้ง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านอาหาร ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงส่วนบุคคล ความมั่นคงของชุมชน และความมั่นคงทางการเมือง

ซึ่งจากมิติความมั่นคงทั้ง 7 มิติจะเห็นว่า ในบางมิติการที่จะมีความมั่นคงได้นั้นจะต้องมีพื้นฐานมาจากความมั่นคงด้านเศรษฐกิจก่อน การมีสถานภาพการเงินที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ความมั่นคงในมิติอื่นตามมา ดังนั้นการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจึงมีความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ ของการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงงานนอกระบบ

1. ความหมายแรงงานนอกระบบ

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) (ปิยะพร มุ่งวันฉมา, 2559, หน้า 5) ได้นิยาม "แรงงานนอกระบบ" ว่าไม่ได้หมายถึงแรงงานที่ไม่มีนายจ้างเท่านั้น แต่หมายถึงทั้งนายจ้างและลูกจ้างในสถานประกอบการขนาดเล็ก ลูกจ้างในครัวเรือน ลูกจ้างในกิจการที่ไม่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย หรือมีกฎหมายคุ้มครองแต่ยังไม่ได้รับสิทธิการดูแลเท่าที่ควรด้วย เช่น ลูกจ้างในงานเกษตรกรรม และลูกจ้างงานบ้าน รวมถึงแรงงานที่ทำงานตามสัญญา ซึ่งอาจถูกเอารัดเอาเปรียบอันเนื่องมาจากไม่มีกฎหมายรองรับ สิทธิ และไม่มียุติธรรมตัวแทนเพื่อการเจรจาต่อรอง

แรงงานนอกระบบในแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2560 - 2564 หมายถึง ผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานหรือกฎหมายประกันสังคม มาตรา 33 (เป็นลูกจ้างที่มิใช่ นายจ้าง) โดยนิยาม "ผู้มีงานทำ" หมายถึง ผู้มีงานทำที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไปและนิยาม "ไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานหรือกฎหมายประกันสังคม" หมายถึง ไม่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายประกันสังคม (กระทรวงแรงงาน, 2565)

ปิยะพร มุ่งวัฒนา (2559, หน้า5) แรงงานนอกระบบ หมายถึง ผู้ใช้แรงงานที่ไม่มีหลักประกันสังคมจากการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการที่ไม่มีสัญญาจ้างงาน การไม่มีนายจ้างตามกฎหมาย แรงงาน หรือเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระไม่ได้ทำงานอยู่ในสถานประกอบการของนายจ้าง รวมถึงการไม่ได้รับการคุ้มครองด้วยกฎหมายแรงงานและกฎหมายประกันสังคมทำให้ไม่ได้รับสิทธิหรือสวัสดิการต่างๆเช่นเดียวกับแรงงานในระบบ ทำให้แรงงานนอกระบบเกิดความไม่มั่นคงในการทำงานทั้งการไม่มี ความมั่นคงด้านรายได้ ค่าตอบแทน และเสถียรภาพการทำงาน เป็นผู้ที่ตกอยู่ในความเสี่ยงในการดำรงชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคต

ตะวัน วรรณรัตน์ (2557, หน้า 123-124) ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับแรงงานนอกระบบว่าเป็นแรงงานที่ไม่ว่าจะในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติไม่ถูกครอบคลุม หรือครอบคลุมแต่ไม่เพียงพอจากการจัดการ

(Huitfeldt et al อ้างถึงใน ตะวัน วรรณรัตน์, 2557, หน้า 124) แรงงานนอกระบบ หมายถึง การทำงานนอกระบบ (Informal Employment) คือการทำงานซึ่งไม่อยู่ภายใต้โครงสร้างที่เป็นทางการของรัฐ เช่น การเก็บภาษี การควบคุมในสถานที่ทำงานในเชิงกฎหมาย การคุ้มครองทางสังคม ดังนั้น การทำงานนอกระบบจึงหมายความรวมถึงการทำงานในสถานประกอบการที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการรวมถึงการจ้างงานตนเอง

จากการศึกษาความหมายของแรงงานนอกระบบ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า แรงงานนอกระบบหมายถึง บุคคลวัยแรงงานซึ่งทำงานโดยไม่มีหลักประกันในการทำงาน หรือมีแต่อาจไม่เพียงพอ โดยคนกลุ่มนี้จะกระจายตัวอยู่ในสถานประกอบกิจการต่างๆ ที่มีนายจ้าง โดยได้รับเงินเดือน เป็นรายเดือน รายวัน หรือแล้วแต่ตามที่เจตกลงกัน และกลุ่มคนซึ่งประกอบอาชีพอิสระโดยไม่มีนายจ้าง ซึ่งรายได้จะมาจากการประกอบกิจการงานหรือธุรกิจของตน

2. ประเภทของแรงงานนอกระบบ

เนื่องจากแรงงานนอกระบบเป็นอาชีพที่มีความหลากหลาย การจัดแบ่งประเภทของแรงงาน นอกระบบจึงรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) (อ้างถึงใน ปิยะพร มุ่งวัฒนา, 2559, หน้า 6) ได้แบ่ง แรงงานนอกระบบออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ ผู้รับงานไปทำที่บ้านและผู้รับจ้างทำของสหกรณ์ เครดิตยูเนียน เกษตรกรและชาวประมง คนขับยานพาหนะรับจ้างนอกระบบ ผู้ประกอบอาชีพอิสระในและนอกภาคเกษตร ลูกจ้างของนายจ้างที่ไม่ได้ทำงานทั้งปี และลูกจ้างทำงานบ้าน

สถาบันทรัพยากรมนุษย์ (2550 อ้างถึงใน ปิยะพร มุ่งวัฒนา, 2559 หน้า 6) ได้แบ่งประเภทของแรงงานนอกระบบจาก ลักษณะการทำงานเป็น 3 ประเภท คือ

1. แรงงานนอกระบบภาคการเกษตร ได้แก่ แรงงานรับจ้างในเกษตรกรรมที่รวมถึงการทำนา ทำไร่ ทำสวน ประมง และเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งเกษตรกรพันธะสัญญา

2. แรงงานนอกระบบภาคการผลิต ได้แก่ ผู้รับงานมาทำที่บ้าน ผู้ประกอบอุตสาหกรรมในระดับครัวเรือนหรือธุรกิจการผลิตขนาดเล็ก และกลุ่มผู้ผลิตสินค้า เป็นต้น

3. แรงงานนอกระบบภาคการบริการ ได้แก่ แรงงานที่ประกอบอาชีพอิสระ เช่น ทหารเรือ สามล้อรับจ้าง พ่อค้าแม่ค้า และคนเก็บขยะ เป็นต้น

ปิยะพร มุ่งวัฒนา (2559 หน้า 6) แบ่งประเภทของแรงงานนอกระบบตามลักษณะการจ้างงานซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1. กลุ่มการทำงานที่มีนายจ้าง ได้แก่ แรงงานนอกระบบที่รับจ้างเอางานไปทำที่บ้าน แรงงานรับจ้างทำของ ลูกจ้างของนายจ้างที่จ้างไว้เพื่อทำงานอันมีลักษณะเป็นครั้งคราว ผู้รับจ้างรายย่อย ลูกจ้างซึ่งทำงานเกี่ยวกับงานบ้าน อันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย

2. กลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระทั่วไปซึ่งไม่มีนายจ้าง ได้แก่ แรงงานนอกระบบที่ขับรถรับจ้างทั่วไปทั้งที่เป็นรถของตนเองหรือรถเช่า แม่ค้าหาบเร่แผงลอย ช่างเสริมสวย ช่าง ตัดผม ช่างซ่อมรองเท้า เจ้าของร้านอาหารของชำขนาดเล็ก

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงงานนอกระบบ ผู้มีความเห็นสอดคล้องกับการแบ่งประเภทแรงงานนอกระบบของ ปิยะพร มุ่งวัฒนา โดยผู้วิจัยจะเป็นแรงงานนอกระบบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แรงงานนอกระบบที่มีนายจ้าง แรงงานนอกระบบเหล่านี้จะกระจายตัวอยู่ตามบริษัท ห้าง ร้าน ทั้งที่จดทะเบียนจัดตั้งถูกต้องตามกฎหมาย และสถานประกอบกิจการเล็กๆ ในระดับธุรกิจครัวเรือนที่ไม่ได้จดทะเบียนจัดตั้ง โดยแรงงานจะได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน หรือรายเดือนแล้วแต่จะตกลงกับนายจ้าง ซึ่งแรงงานเหล่านี้โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานะลูกจ้างชั่วคราว ลูกจ้างรายวัน หรือหากอยู่ในหน่วยงานราชการก็จะอยู่ในสถานะเป็นพนักงานจ้างเหมา ลักษณะงานที่ได้รับมอบหมายค่อนข้างจะมีการกำหนดขอบเขตงานไว้ตายตัว แต่จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามคำสั่งของนายจ้าง

2. แรงงานนอกระบบที่ไม่มีนายจ้าง (ผู้ประกอบอาชีพอิสระ) แรงงานนอกระบบประเภทนี้จะมีที่มาของรายได้จากการประกอบกิจกรรมการงาน หรือธุรกิจส่วนตัวของตนเอง เช่น ขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง เจ้าของร้านชำ พ่อค้าหาบเร่แผงลอย ฟรีแลนซ์ และอาชีพที่เริ่มได้รับความนิยมเมื่อไม่กี่ปีมานี้ของผู้ผลิต Content ลงสื่อ Social media หลากหลายช่องทาง เช่น Youtuber, Tictoker, Steamer game รวมถึง Sex Creator ที่เป็นผู้ผลิต Content ลงบน Platform ชื่อตัวอย่าง Only Fans โดยรายได้ของผู้ประกอบอาชีพใหม่นี้จะมาจาก ยอดผู้รับชม สปอนเซอร์หรือการ Tie-in สินค้าภายในคลิป โฆษณาก่อนเริ่มคลิป การจ่ายเงินจากผู้รับชมเพื่อให้เข้าถึง เนื้อหาภายใน Content

แรงงานนอกระบบเหล่านี้ถึงแม้ว่าจะมีที่มาของรายได้ต่างแต่จะมีจุดร่วมเดียวกันคือ ไม่มีหลักประกัน สวัสดิการจากการทำงานที่เหมาะสม หรืออาจจะมีแต่ก็ยังคงไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของแรงงานนอกระบบที่ ตะวัน วรณรัตน์ ได้เสนอไว้ในบทความเรื่อง การศึกษาแรงงานนอกระบบในประเทศไทย (2557, หน้า 123-124)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจองค์ความรู้ทางด้านผลการศึกษาที่ตรงหรือใกล้เคียงกับหัวข้อในการวิจัยพบว่ามีเอกสารงานวิจัยดังนี้

สุริยาพร จันทร์เจริญ (2555) ศึกษาเรื่อง การออมของแรงงานวัยก่อนสูงอายุและวัยสูงอายุที่ทำงานในระบบและนอกระบบมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนผ่านการออมความแตกต่างของการออมตามเกณฑ์ของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และปัจจัยกำหนดภาวะการไม่ออมของแรงงานในระบบและนอกระบบในวัยก่อนสูงอายุและวัยสูงอายุ โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2550 ดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ จากการพิจารณาการเปลี่ยนผ่านการออมโดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน และค่าฐานนิยมของการออม พบว่า แรงงานในระบบวัยก่อนสูงอายุ เมื่อผ่านเข้าสู่วัยสูงอายุมีค่าเฉลี่ยการออมลดลงเล็กน้อย แต่ค่าฐานนิยมการออมลดลงกว่าสามเท่า ส่วนค่ามัธยฐานการออมไม่แตกต่างกัน ส่วน แรงงานนอกระบบซึ่งมีเงินออมต่ำกว่าแรงงานในระบบทุกค่าสถิติ โดยเฉพาะค่ามัธยฐานการออมที่ลดลงไปครึ่งหนึ่งเมื่อผ่านเข้าสู่วัยสูงอายุ ค่าเฉลี่ยการออมลดลงเล็กน้อยในขณะที่ค่ามัธยฐานการออมและค่าฐานนิยมการออมไม่เปลี่ยนแปลง ถ้าพิจารณาการออมที่มีอยู่เทียบกับการออมที่ควรมี ณ ปัจจุบัน ตามเกณฑ์ของกองทุนบำเหน็จบำนาญก็พบว่าแรงงานในระบบทั้งวัยก่อนสูงอายุและวัยสูงอายุกว่าครึ่งยังมีการออมอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าการออมที่ควรมี ณ ปัจจุบัน ในขณะที่แรงงานนอกระบบทั้งสองวัยน้อยกว่าครึ่งมีการออมอยู่ในระดับต่ำกว่าการออมที่ควรมี ณ ปัจจุบันแต่มีสัดส่วนของการไม่มีเงินออมสูงกว่าแรงงานในระบบ คือ ประมาณหนึ่งในสี่ที่ไม่มีเงินออม จากการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดภาวะการไม่ออมโดยใช้สมการถดถอยพหุโลจิสติก พบว่า คนวัยก่อนสูงอายุทั้งในระบบและนอกระบบเพศหญิง อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล และมีฐานะรายมีอิทธิพลต่อการไม่อมน้อยกว่ากลุ่มอ้างอิง ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการไม่ออมของคนในวัยสูงอายุที่ทำงานในระบบและนอกระบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การไม่เป็นหัวหน้าครัวเรือน

ธารทิพย์ จินดาคำ (2557) ศึกษาเรื่อง การออมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของครัวเรือนไทยที่มีประชากรรุ่นเกิดล้าน : การเตรียมตัวสู่สังคมผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการออมและปริมาณการออมของครัวเรือนที่มีประชากรรุ่นเกิดล้านรวมทั้งปัจจัยด้านครัวเรือนที่ส่งผลต่อ

การออมของครัวเรือนที่มีประชากรรุ่นเกิดล้าน โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2554 ที่จัดเก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ จากการพิจารณารายได้ รายจ่าย และการออมต่อเดือนของครัวเรือนที่มีประชากรรุ่นเกิดล้านโดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่ามัธยฐาน และค่าฐานนิยม ผลการ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา พบว่า ครัวเรือนที่มีประชากรรุ่นเกิดล้านมีการออมเกือบร้อยละ 70 มีการออมเฉลี่ยประมาณ 6,000 บาท/เดือน หรือ 72,000 บาทต่อปี หรือประมาณร้อยละ 23 ของรายได้เฉลี่ย ต่อเดือน แต่ครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งหมดมีการออมต่ำกว่า 2,100 บาท/เดือน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ เพราะอัตราการออมสำหรับภาคครัวเรือนไทยในอดีตอยู่ที่ร้อยละ 30 ของรายได้ครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยที่มีประชากรรุ่นเกิดล้านโดยใช้สมการถดถอยโลจิสติกแบบสองกลุ่ม พบว่า มีตัวแปรอิสระ 9 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนผู้ที่ทำงานหารายได้ฯ จำนวนผู้ที่เป็นภาระทั้งหมดในครัวเรือน จำนวนเด็ก จำนวนผู้สูงอายุในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงกว่ามัธยม เขตที่อยู่อาศัย หนี้สิน และภาค และเมื่อนำรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมาวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรอิสระทั้งหมด พบว่า มีตัวแปรอิสระ 8 ตัว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการออมโดยไม่นำรายได้มาร่วมวิเคราะห์ ยกเว้นจำนวนสมาชิก ในครัวเรือน และภาค และมีตัวแปรอาชีพหลักของครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเพิ่มเข้ามา

ศรัญญา อินต๊ะวงศ์ (2558) ศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของคนวัยทำงาน ในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพ และคุณภาพชีวิตทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยเกษียณอายุของคนวัยทำงานกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่าง จากกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 40-60 ปี ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยแยกเป็นกลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มในระบบสวัสดิการ จำนวน 96 ตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มอาชีพรับราชการ ลูกจ้างของรัฐและพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 21 ตัวอย่าง กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน และลูกจ้างนอกภาคการเกษตรหรือในภาคการเกษตร จำนวน 75 ตัวอย่าง และกลุ่มนอกระบบสวัสดิการ จำนวน 304 ตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวน 87 ตัวอย่าง กลุ่มอาชีพเกษตรกร จำนวน 207 ตัวอย่าง และกลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ จำนวน 10 ตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอใน รูปแบบตารางความถี่แสดงค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 51 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว ส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพทางการเกษตร ด้านการพักอาศัยส่วนใหญ่อยู่กับคู่สมรสในบ้านของตนเอง มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 25,000 บาทต่อเดือน และรายจ่าย เฉลี่ยประมาณ 12,000 บาทต่อเดือน ด้านสังคมส่วนใหญ่ไม่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคมคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจอยู่ระดับปานกลาง คุณภาพชีวิตด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง การเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่เมื่อเกษียณอายุจะพักอาศัยบ้านของตนเองและอาศัยอยู่กับ

คู่สมรสหรือบุตรเป็นส่วนใหญ่การเตรียมความพร้อมด้านรายได้พบว่าแหล่งรายได้ที่จะได้รับในยามเกษียณอายุส่วนใหญ่จะได้รับเงินเลี้ยงดูจากบุตรหลานและจากการประกอบอาชีพเสริม การเตรียมความพร้อมด้านการออมพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ออมเงินในรูปแบบฝากเงินกับธนาคาร และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ทั้งสวัสดิการจากภาครัฐและใช้สวัสดิการที่จัดหาขึ้นด้วยตนเอง

กลุ่มในระบบสวัสดิการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 50 ปี สถานภาพสมรสแล้ว สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีบ้านพักของตนเอง มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 35,000 บาทต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยประมาณ 13,000 บาทต่อเดือน กลุ่มอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจจะมีรายได้สูงกว่ากลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทหรือลูกจ้างบริษัท ด้านสังคมส่วนใหญ่ไม่มีค้อยดำรงตำแหน่งในชุมชน มีเพียงส่วนน้อยในกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทหรือลูกจ้างบริษัทที่เข้าร่วมกลุ่มสตรีแม่บ้านและเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ด้านคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเตรียมความพร้อมหลังจากเกษียณอายุ พบว่าการเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ส่วนใหญ่จะพักอาศัยบ้านของตนเองและอาศัยอยู่คนเดียวเป็นส่วนใหญ่ การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเสริม การเตรียมความพร้อมด้านการออมกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีการฝากเงินกับธนาคารและการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่จะใช้สิทธิ์ค่ารักษาพยาบาลจากประกันสังคม ส่วนสวัสดิการด้านสุขภาพที่จัดหาด้วยตนเอง ส่วนสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเองส่วนใหญ่จะใช้เงินออมของตนเองในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล

กลุ่มนอกระบบสวัสดิการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีบ้านพักของตนเอง มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 22,000 บาทต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยประมาณ 12,000 บาทต่อเดือน กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่ากลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ ด้านรายจ่าย กลุ่มอาชีพเกษตรกรมีรายจ่ายต่ำกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ด้านสังคมส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมในชุมชนมากกว่ากลุ่มในระบบสวัสดิการ คุณภาพชีวิตด้าน เศรษฐกิจ ทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตเฉลี่ยระดับปานกลาง การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยเกษียณ พบว่าการเตรียมความพร้อมด้านความเป็นอยู่ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่บ้านพักของตนเองและอาศัยอยู่กับคู่สมรสหรือบุตร การเตรียมความพร้อมด้านรายได้ ส่วนใหญ่ได้รับเงินจากบุตรหลาน การเตรียมความพร้อมด้านการออมส่วนใหญ่มีการฝากเงินกับธนาคาร และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพสวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐส่วนใหญ่ใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพถ้วนหน้า ส่วนสวัสดิการที่จัดหาด้วยตนเองส่วนใหญ่จะใช้เงินออมของตนเองในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล

สุรชนก ช่วยรอดหมด (2558) ศึกษาเรื่อง การวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงในชีวิตวัยสูงอายุของเกษตรกรชาวสวนยางพารา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษากระบวนการวางแผนการเงินและแผนการเงินเพื่อวัยสูงอายุของเกษตรกรชาวสวนยางพารา 2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการ

วางแผนทางการเงินเพื่อวัยสูงอายุของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล
 3. เพื่อเปรียบเทียบแผนการเงินเพื่อวัยสูงอายุของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล
 4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการวางแผนการเงินกับแผนการเงินเพื่อวัยสูงอายุ
 ของเกษตรกรชาวสวนยางพารา 5. เพื่อสร้างแนวทางในการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงในชีวิตวัย
 สูงอายุให้แก่ เกษตรกรชาวสวนยางพารา ประชากรในการศึกษาคือ เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่เป็น
 สมาชิกสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช คัดเลือกกลุ่ม
 ตัวอย่างมาจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่
 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิเคราะห์ความ
 แปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์แนวทางในการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงในชีวิตวัยสูงอายุด้วย
 สมการทางการเงิน

ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการวางแผนการเงินเพื่อวัยสูงอายุในภาพรวม เกษตรกร
 ชาวสวนยางพารามีการปฏิบัติเมื่อมีโอกาส และมีความคิดเห็นว่าแผนการเก็บออมหรือการลงทุนที่มี
 ในปัจจุบันนั้นเหมาะสมกับตนเองส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย 2. การเปรียบเทียบกระบวนการวางแผน
 การเงินเพื่อวัยสูงอายุของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในภาพรวมจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลพบว่า
 เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีกระบวนการวางแผนการเงินเพื่อวัยสูงอายุ
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 05 3. การเปรียบเทียบแผนการเงินเพื่อวัยสูงอายุของเกษตรกรชาวสวน
 ยางพาราในภาพรวม จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่มี เพศ ระดับ
 การศึกษา ภาระพึ่งพิงและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีแผนการเงินเพื่อวัยสูงอายุของเกษตรกร
 ชาวสวนยางพาราแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 05 4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง
 กระบวนการวางแผนการเงินกับแผนการเงินเพื่อวัยสูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ .05 5. แนวทางในการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงในชีวิตวัยสูงอายุให้แก่เกษตรกร
 ชาวสวนพบว่ามูลค่าเงินในอนาคตรวมทั้งหมดมากที่สุดเมื่อจำนวนเงินเก็บออมต่อปีมากที่สุด ณ อายุ
 การเริ่มออมที่เท่ากัน และมูลค่าเงินในอนาคตรวมทั้งหมดมากที่สุดหากเริ่มต้นการเก็บออมเร็วกว่า ณ
 จำนวนเงินออมต่อปีที่เท่ากันเนื่องจากจำนวนเงินต้น อัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาเป็นปัจจัยสำคัญที่
 ช่วยเพิ่มพูนเงินออมให้งอกเงยมากยิ่งขึ้น

ปิยะพร มุ่งวัฒนา (2559) ศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของแรงงาน
 นอกระบบในการเข้าสู่วัยสูงอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตระหนัก และปัจจัยที่มีผลต่อการ
 เตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของแรงงานนอกระบบในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ภายใต้แนวคิดความ
 มั่นคงของมนุษย์เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะ เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลได้แก่
 แบบสอบถาม ประชากรในการวิจัย ได้แก่ แรงงานนอกระบบที่มีอายุระหว่าง 18-59 ปี แบ่งเป็น 2
 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้มีนายจ้าง และ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรแบบ

จำนวนประชากรไม่แน่นอน และใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (T-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของแรงงานนอกระบบยังไม่มี ความมั่นคงในการเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยสูงอายุ เนื่องจากไม่มีการออม เป็นผลมาจากการมีรายได้ไม่สมดุลกับรายจ่ายและขาดความมั่นคงในการทำงาน ซึ่งมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันตามลักษณะการจ้างงานทั้งสองกลุ่ม สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของแรงงานนอกระบบในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ได้แก่ การมีหลักประกัน ระดับการศึกษา รายได้ การรับรู้ ระยะเวลาที่ควรเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเตรียมความพร้อมที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในขณะที่ปัจจัยด้านจำนวนบุตร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเตรียมความพร้อมที่ระดับนัยสำคัญ 05 สำหรับความตระหนักของแรงงานนอกระบบต่อการเตรียมความพร้อม ภาพรวมพบว่ามี ความตระหนักในระดับของการรับรู้เท่านั้น (ค่าเฉลี่ย 3.35) และไม่มีพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการเตรียมความพร้อม (ค่าเฉลี่ย 1.09) ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะ คือ ส่งเสริมการออมโดยส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเงิน (Financial literacy) ร่วมกับยกระดับการศึกษาเพื่อเพิ่มค่าตอบแทนและความมั่นคงในอาชีพให้สูงขึ้น พัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน สร้างอาชีพเสริมเพิ่มช่องทางและโอกาสในการเข้าถึงหลักประกันให้แก่แรงงานนอกระบบ และให้ความสำคัญต่อการจัดสวัสดิการของรัฐให้แก่บุตรของแรงงานนอกระบบ

ศาดิษฐ์ เลขะวณิช (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินใช้ในยามเกษียณอายุ ของข้าราชการกรมสรรพากร (สำนักงานใหญ่) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการออม พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินไว้ในยามเกษียณอายุของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในกรมสรรพากรสำนักงานใหญ่ โดยมุ่งเน้นการพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นข้าราชการที่ปฏิบัติงานในกรมสรรพากรสำนักงานใหญ่ จำนวน 204 ราย เก็บรวบรวมผ่านแบบสอบถามออนไลน์ โดยการวิเคราะห์ด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมผู้บริโภคได้ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมใช้การทดสอบจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออมเงินแต่ละครั้งน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000 บาท และมีความถี่ในการออมเงินเป็นรายเดือนโดยการออมเงินกับสหกรณ์เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมมากที่สุด และมีการออมมาแล้ว 5 ปีขึ้นไป ส่วนปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการตัดสินใจออมเงินของข้าราชการกรมสรรพากร (สำนักงานใหญ่) เพื่อใช้ในยามเกษียณอายุพบว่า ปัจจัยทางสังคม

เกี่ยวกับวัตถุประสงค์การออมได้แก่ การออมเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ออมเงินเพื่อใช้จ่ายในยามชรา และออมเงินเพื่อผลตอบแทนจากการออมมีผลต่อการตัดสินใจออมเงินในระดับมากและผู้ออมเงินมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออมเงินมากที่สุดและสำหรับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินไว้ในยามเกษียณอายุของข้าราชการกรมสรรพากร (สำนักงานใหญ่) พบว่าปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านรายจ่าย และปัจจัย ด้านภาระหนี้สินของผู้ออมเงินมีผลต่อการตัดสินใจการออมเงินในระดับมาก นอกจากนี้ปัจจัยด้านผลตอบแทนจากการออมเงิน ได้แก่ ระยะเวลาในการจ่ายผลตอบแทนทุกเดือนและการจ่าย ผลตอบแทนทุกปีมีผลต่อการตัดสินใจการออมเงินในระดับมาก เช่นเดียวกัน รวมถึงอัตราผลตอบแทนที่จะได้รับ และรูปแบบของผลตอบแทนมีผลต่อการตัดสินใจออมเงิน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แล้วพบว่า ปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการออมเงินใช้ในยามเกษียณอายุของข้าราชการกรมสรรพากร (สำนักงานใหญ่) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

เพศ
อายุ
ระดับการศึกษา
สถานภาพการสมรส
จำนวนผู้อยู่ในการอุปการะ
หนี้สิน
รายได้
ลักษณะที่อยู่อาศัย
ภาวะทางสุขภาพ

ตัวแปรตาม

การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่
วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบ
ในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

1. หลักประกันจากตนเอง
2. การเกื้อหนุนภายในครอบครัว
3. การเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม
4. หลักประกันโดยรัฐ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยสามารถกำหนดสมมติฐานได้ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตาม เพศ
2. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตาม อายุ
3. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามระดับการศึกษา
4. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามสถานภาพการสมรส
5. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามจำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะ
6. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามหนี้สิน
7. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามรายได้
8. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามลักษณะที่อยู่อาศัย
9. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามภาวะทางสุขภาพ

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

การเตรียมความพร้อม หมายถึง การที่แรงงานนอกระบบ อายุระหว่าง 50-59 ปี ซึ่งเป็นผู้อาศัยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จริงในปัจจุบัน มีการเตรียมตัวสำหรับการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ ตามแนวคิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของ ปิยะพร มุ่งวัฒนา 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีหลักประกันจากตนเอง หมายถึง การที่แรงงานนอกระบบวัยก่อนผู้สูงอายุมีงานทำและมีรายได้ การวางแผนใช้เงิน การเก็บออม การลงทุน การมีการศึกษา/ฝึกอบรม การมีสุขภาพและโภชนาการที่ดี การประกันสุขภาพโดยสมัครใจ

2. ด้านการเกื้อหนุนภายในครอบครัว หมายถึง การที่แรงงานนอกระบบวัยก่อนผู้สูงอายุมีบุตร หลาน ญาติ หรือบุคคลอื่นใดที่สามารถให้การสนับสนุน ช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้

3. การเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม หมายถึง การที่แรงงานนอกระบบวัยก่อนผู้สูงอายุ มีการออมกับสถาบันการเงินในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ต่างๆในชุมชน สหกรณ์ มูลนิธิ สมาคม สวัสดิการชุมชน เครือข่ายชุมชน เป็นต้น

4. การมีหลักประกันโดยรัฐ หมายถึง การที่แรงงานนอกระบบวัยก่อนผู้สูงอายุ มีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เป็นสมาชิกกองทุนการออม แห่งชาติ(กอช.) และระบบประกันสังคมมาตรา40 (แบบสมัครใจ)

สูงอายุ หมายถึง บุคคลทั้งเพศชาย เพศหญิง ซึ่งมีอายุนับตามปีปฏิทิน 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป

ผู้อยู่ในวัยก่อนสูงอายุ หมายถึง บุคคลทั้งเพศชาย เพศหญิง อายุระหว่าง 50-59 ปี ซึ่งเป็นผู้อาศัยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งกลุ่มคนในช่วงอายุนี้นี้เป็นที่มากที่สุดรองจากผู้ที่อายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งในอนาคตจะกลายเป็นผู้สูงอายุ และเมื่อรวมกับผู้สูงอายุที่มีอยู่เดิมจะส่งผลให้เทศบาลตำบลเกาะสีชังมีจำนวนผู้สูงอายุนับพันคน ซึ่งเป็นเรื่องที่ควรหามาตรการรองรับตั้งแต่เนิ่นๆ

แรงงานนอกระบบ หมายถึง บุคคลวัยแรงงานอายุระหว่าง 50-59 ปีที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังจริงในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผู้ประกอบการอาชีพที่ลักษณะเป็นแรงงานนอกระบบ ได้แก่ผู้มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย ชาวประมงพื้นบ้าน ลูกจ้างในสถานประกอบการขนาดเล็ก คนขับรถรับจ้าง

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่ผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณมีวิธีการดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แรงงานนอกระบบอายุระหว่าง 50-59 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง ณ ปัจจุบัน จำนวน 701 คน (สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลเกาะสีชัง, 2564)

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

หาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการนำไปกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

$$n = \frac{701}{1+701(0.05)^2}$$

$$n = \frac{701}{1+701(0.0025)}$$

$$n = \frac{701}{1+1.7525}$$

$$n = \frac{701}{1+1.7525}$$

$$n = \frac{701}{2.7525}$$

$$n = 255$$

โดย n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้

N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้ (allowable error 0.05)

2. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบ โควตา (Quota Sampling) ซึ่งเป็นการกำหนดสุ่มอย่างคร่าวๆ เพื่อคัดเลือกให้ครบ โดยมีเกณฑ์ของอายุ 50 – 59 ปี กำหนดจำนวน 255 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยสูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดจากทฤษฎี เอกสารต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของแรงงานนอกระบบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร หนี้สิน รายได้ ลักษณะที่อยู่อาศัย ภาวะทางสุขภาพ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่ใช้ประเมินระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยสูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 4 ระดับ รวมจำนวน 24 ข้อ โดยปรากฏแบบสอบถาม จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีหลักประกันจากตนเอง ด้านการเกื้อหนุนจากครอบครัว ด้านการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม และด้านการมีหลักประกันโดยรัฐ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยสูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open end)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่ผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เพื่อประกอบการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามขึ้นตามกรอบข้อมูลที่ต้องการศึกษา โดยใช้คำจำกัดความหรือนิยามปฏิบัติการตามตัวแปรที่กำหนดไว้เป็นหลักในการสร้างคำถามต่าง ๆ ให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด เพื่อให้แบบสอบถามสามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการจะวัด (Validity)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งคำจำกัดความหรือนิยามปฏิบัติการของตัวแปรเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้แก่ อาจารย์ ดร.ธีระพงษ์ ฐิริปาณิก และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผศ.ดร.ธีระ กุลสวัสดิ์ ผศ.ดร.ชัยณรงค์ เครือนวน และ ผศ.ดร. อุษรากร วาทะรมณ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่านิยามและแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้มีความชัดเจนถูกต้องหรือไม่ รวมทั้งการพิจารณาสำนวนภาษาที่ใช้ในข้อความว่าสอดคล้องกับลักษณะที่ต้องการจะวัดหรือไม่ เพื่อให้เครื่องมือมีความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้ (try-out)

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยง (Reliability) ในภาคสนามกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรของการศึกษาที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน ในพื้นที่ตำบลบางพระแล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม เท่ากับ .733 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

6. แก้ไขแบบสอบถามโดยอาจารย์ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ อีกครั้ง จากนั้นจึงดำเนินการนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 255 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี จำนวน 255 ราย โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งแนะนำการตอบแบบสอบถาม

2. ตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามมาแปลงข้อมูลที่ได้เป็นรหัสพร้อมบันทึกข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประมวลผลข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามหลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ได้รับคำตอบที่สมบูรณ์ครบตามจำนวนที่ระบุไว้

1.2 บันทึกข้อมูลที่ป้อนรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูล และเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ

1.3 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

1.4 ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

2.1 วิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร หนี้สิน รายได้ ลักษณะที่อยู่อาศัย ภาวะทางสุขภาพ ด้วยสถิติความถี่และค่าร้อยละ

2.2 วิเคราะห์ระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ด้วยสถิติความถี่ (Free quency) และค่าร้อยละ (Percentage) จากแบบสอบถามที่มีการวัดระดับ 4 ระดับ นำมาแปลงเป็นคะแนน (Interval Scale) ดังนี้

คำตอบ	ค่าคะแนน
เป็นประจำ	4
เป็นบางครั้ง	3
น้อยครั้ง	2
ไม่เคยเลย	1

การวิเคราะห์ระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ใช้การคำนวณ และนำมาจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ค่าอันตรภาคชั้น ดังนี้

การคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{ค่าอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่ามากที่สุด} - \text{ค่าน้อยสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{4-3}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

เกณฑ์การตีความ

ค่าเฉลี่ย	ระดับ
คะแนน 3.28 – 4.00	มีระดับการเตรียมความพร้อมเป็นประจำ
คะแนน 2.52 – 3.27	มีระดับการเตรียมความพร้อมเป็นบางครั้ง
คะแนน 1.76 – 2.51	มีระดับการเตรียมความพร้อมน้อยครั้ง
คะแนน 1.00 – 1.75	มีระดับการเตรียมความพร้อมไม่เคยเลย

2.3 ใช้สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์เพื่ออ้างอิงผลการทดสอบจากกลุ่มตัวอย่างไปยังกลุ่มประชากร ดังนี้ ทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยคุณลักษณะของประชากรกับระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ด้วยสถิติ t-test สำหรับคุณลักษณะของประชากรที่แบ่งได้ 2 กลุ่ม และสถิติ ANOVA สำหรับคุณลักษณะของประชากรที่แบ่งได้ 3 กลุ่มขึ้นไปที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 หรือความเชื่อมั่น 95%

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบ ในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เป็นผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามจำนวน 255 ชุด นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้แจกแจงแบบที
F	แทน	ค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกแบบทางเดียว
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (n=255)	ร้อยละ
ชาย	108	42.4
หญิง	147	57.6
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.6 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 42.4

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (n=255)	ร้อยละ
50-54 ปี	125	49.0
55-59 ปี	130	51.0
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 55-59 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.0 และ มีอายุระหว่าง 50-54 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.0

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (n=255)	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	-	-
ประถมศึกษา	76	29.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	39	15.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	29	11.4
อนุปริญญา/ปวส.	37	14.5
ปริญญาตรี	-	-
สูงกว่าปริญญาตรี	16	6.3
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษา ประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมาคือ มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 15.3 มีระดับการศึกษานุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 14.5 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 11.4 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 6.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (n=255)	ร้อยละ
โสด	38	14.9
สมรส	130	51.0
หย่าร้าง	33	12.9
หม้าย	34	13.3
แยกกันอยู่	20	7.8
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาคือ มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 14.9 มีสถานภาพหม้าย คิดเป็นร้อยละ 13.3 มีสถานภาพหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 12.9 และมีสถานภาพแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 7.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะ

จำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะ	จำนวน (n=255)	ร้อยละ
ไม่มีผู้ที่อยู่ในการอุปการะ	153	60.0
มีผู้ที่อยู่ในการอุปการะ 1-2 คน	93	36.5
มีผู้ที่อยู่ในการอุปการะ 3-4 คน	8	3.1
มีผู้ที่อยู่ในการอุปการะ 5-6 คน	1	.4
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามไม่มีผู้ที่อยู่ในการอุปการะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมาคือ มีผู้ที่อยู่ในการอุปการะ 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 มีผู้ที่อยู่ในการอุปการะ 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 และมีผู้ที่อยู่ในการอุปการะ 5-6 คน คิดเป็นร้อยละ .4 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาระหนี้สิน (นอกระบบ/ในระบบ)

ภาระหนี้สิน (นอกระบบ/ในระบบ)	จำนวน (n=255)	ร้อยละ
ไม่มีภาระหนี้สิน	158	62.0
มีภาระหนี้สิน	97	38.0
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามไม่มีภาระหนี้สินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.0 และมีภาระหนี้สิน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.0 มูลค่าหนี้สินโดยเฉลี่ยอยู่ที่จำนวน 45,755 บาท

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (n=255)	ร้อยละ
ไม่เกิน 5000 บาท	47	18.4
5001-10000 บาท	102	40.0
10001-15000 บาท	72	28.2
15001-20000 บาท	16	6.3
20001-25000 บาท	11	4.3
25001-30000 บาท	7	2.7
มากกว่า 30,000 บาท	-	-
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่อเดือน 5001-10000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ มีรายได้ต่อเดือน 10001-15000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.2 มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 5000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.4 มีรายได้ต่อเดือน 15001-20000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.3 มีรายได้ต่อเดือน 20001-25000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.3 และมีรายได้ต่อเดือน 25001-30000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะที่พักอาศัย

ลักษณะที่พักอาศัย	จำนวน (n=255)	ร้อยละ
บ้านของตนเอง/คูสมรส	114	44.7
อาศัยอยู่กับครอบครัว/บุคคลอื่น	48	18.8
บ้านเช่า	93	36.5
อื่นๆ	-	-
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีลักษณะที่พักอาศัยแบบบ้านของตนเอง/คูสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมาคือ มีลักษณะที่พักอาศัยแบบบ้านเช่า คิดเป็นร้อยละ 36.5 และมีลักษณะที่พักอาศัยแบบอาศัยอยู่กับครอบครัว/บุคคลอื่น คิดเป็นร้อยละ 18.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาวะทางสุขภาพ

ภาวะทางสุขภาพ	จำนวน (n=255)	ร้อยละ
ไม่มีโรคประจำตัว	152	59.6
มีโรคประจำตัว	103	40.4
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามไม่มีโรคประจำตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.6 และมีโรคประจำตัว เช่น โรคความดัน โรคเบาหวาน โรคชรา โรคหัวใจ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 40.4

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

คำถามเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง 2. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในครอบครัว 3. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับ

การถือหุ้นภายในชุมชนหรือสังคม และ 4. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง

ประเด็น	\bar{X}	SD	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
1. ท่านเริ่มคาดคะเนเงินรายรับ-รายจ่ายในอนาคต และนำมาวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เพียงพอในแต่ละเดือน	2.77	.94	เป็นบางครั้ง	3
2. ท่านทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือน	2.40	1.00	น้อยครั้ง	8
3. ท่านมีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งจากรายรับเพื่อนำไปออม	2.69	.92	เป็นบางครั้ง	4
4. เมื่อท่านมีรายรับเพิ่มท่านจะนำรายได้ส่วนนั้นไปออมเพิ่ม	2.46	1.02	น้อยครั้ง	6
5. ท่านแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งสำหรับออมเงินกับธนาคารแบบฝากประจำทุกเดือน	2.42	1.04	น้อยครั้ง	7
6. ท่านซื้อพันธบัตรรัฐบาลเก็บไว้เมื่อมีโอกาส	2.25	1.03	น้อยครั้ง	11
7. ท่านซื้อสลากออมสิน/ธกส. เก็บไว้เมื่อมีโอกาส	2.20	.99	น้อยครั้ง	13
8. ท่านแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งสำหรับซื้อ หรือลงทุนสินทรัพย์อื่นเพื่อหวังผลกำไรตอบแทนเมื่อมีโอกาส (เช่น กองทุน หุ้ น ทองคำ บ้าน ที่ดิน ฯ)	2.25	1.11	น้อยครั้ง	12
9. ท่านวางแผนกระจายความเสี่ยงด้วยการทำประกันชีวิต/ประสุภาพ/ประกันอุบัติเหตุ โดยแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งสำหรับจ่ายเบี้ยประกันเป็นประจำทุกเดือน	2.31	1.15	น้อยครั้ง	10

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ประเด็น (ต่อจากตารางที่ 4.10)	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย ระดับ	ลำดับที่
10. ท่านมีการศึกษาความรู้ทางการเงินหรือ การลงทุนต่างๆ เป็นประจำ เพื่อใช้ในการ วางแผนการเงินในอนาคต	2.17	1.10	น้อยครั้ง	14
11. ปัจจุบันท่านมีงานทำ โดยมีทีมงาน หรือ ได้รับการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง	2.48	1.14	น้อยครั้ง	5
12. ท่านเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมอาชีพ เพิ่มพูนทักษะ ความรู้เสมอเมื่อมีโอกาส เพื่อ เป็นแนวทางการประกอบอาชีพเสริมหลัง เกษียณ	2.38	1.20	น้อยครั้ง	9
13. ท่านดูแลสุขภาพด้วยการทานอาหารที่มี ประโยชน์ เหมาะสมตามวัยอยู่เสมอ เพื่อ สุขภาพที่แข็งแรง ป้องกันการเจ็บป่วย	2.96	1.02	เป็นบางครั้ง	1
14. ท่านดูแลสุขภาพด้วยการหมั่นหาเวลาออก กำลังกายอยู่เสมอ เพื่อสุขภาพที่แข็งแรง ป้องกันการเจ็บป่วย	2.86	1.07	เป็นบางครั้ง	2
รวม	2.47	1.05	น้อยครั้ง	-

จากตารางที่ 10 ผลการสำรวจการเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีการเตรียมความพร้อม อยู่ในระดับน้อยครั้ง ($\bar{X}=2.47$)

เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับบางครั้ง 4 ประเด็นสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ประเด็นที่ 13 ท่านดูแลสุขภาพด้วยการทานอาหารที่มีประโยชน์ เหมาะสมตามวัยอยู่เสมอ เพื่อสุขภาพที่แข็งแรง ป้องกันการเจ็บป่วย ($\bar{X}=2.96$) ประเด็นที่ 14 ท่านดูแลสุขภาพด้วยการหมั่นหาเวลาออกกำลังกายอยู่เสมอ เพื่อสุขภาพที่แข็งแรง ป้องกันการเจ็บป่วย ($\bar{X}=2.86$) ประเด็นที่ 1 ท่านเริ่มคาดคะเนเงินรายรับ-รายจ่ายในอนาคต และนำมาวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เพียงพอในแต่ละเดือน ($\bar{X}=2.77$) ประเด็นที่ 3 ท่านมีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งจากรายรับเพื่อนำไปออม ($\bar{X}=2.69$)

และอยู่ในระดับน้อยครั้ง 10 ประเด็นสามารถสรุปได้ดังนี้ประเด็นที่ 11 ปัจจุบันท่านมีงานทำ โดยมักมีงาน หรือได้รับการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง (\bar{X} =2.48) ประเด็นที่ 4 เมื่อท่านมีรายรับเพิ่มท่าน จะนำรายได้ส่วนนั้นไปออมเพิ่ม (\bar{X} =2.46) ประเด็นที่ 5 ท่านแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งสำหรับออมเงินกับ ธนาคารแบบฝากประจำทุกเดือน (\bar{X} =2.42) ประเด็นที่ 2 ท่านทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือน (\bar{X} =2.40) ประเด็นที่ 12 ท่านเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมอาชีพเพิ่มพูนทักษะ ความรู้เสมอเมื่อมีโอกาส เพื่อเป็นแนวทางการประกอบอาชีพเสริมหลังเกษียณ (\bar{X} =2.38) ประเด็นที่ 9 ท่านวางแผนกระจาย ความเสี่ยงด้วยการทำประกันชีวิต/ประสุขภาพ/ประกันอุบัติเหตุ โดยแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งสำหรับจ่าย เบี้ยประกันเป็นประจำทุกเดือน (\bar{X} =2.31) ประเด็นที่ 6 ท่านซื้อพันธบัตรรัฐบาลเก็บไว้เมื่อมีโอกาส (\bar{X} =2.25) ประเด็นที่ 8 ท่านแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งสำหรับซื้อ หรือลงทุนสินทรัพย์อื่นเพื่อหวังผลกำไร ตอบแทนเมื่อมีโอกาส (เช่น กองทุน หุ้น ทองคำ บ้าน ที่ดิน ฯ) (\bar{X} =2.25) ประเด็นที่ 7 ท่านซื้อสลาก ออมสิน/ธกส. เก็บไว้เมื่อมีโอกาส (\bar{X} =2.20) และประเด็นที่ 10 ท่านมีการศึกษาความรู้ทางการเงิน หรือการลงทุนต่างๆ เป็นประจำ เพื่อใช้ในการวางแผนการเงินในอนาคต (\bar{X} =2.17) ตามลำดับ

2. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในในครอบครัว

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการ เตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในในครอบครัว

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย ระดับ	ลำดับที่
15. ท่านมีบุตร หลาน ให้ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในชีวิตประจำวัน เป็นประจำ (ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเช่าบ้าน ค่าของใช้ฯ)	2.20	1.08	น้อยครั้ง	1
16. เมื่อเจ็บป่วย บุตร หลาน ของท่านเป็น ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายการรักษาพยาบาลให้ท่าน	2.17	1.07	น้อยครั้ง	2
17. บุตรหลานของท่านมีการออมเงินกับสถาบัน การเงินในนามของท่าน	1.93	.98	น้อยครั้ง	3
รวม	2.10	1.04	น้อยครั้ง	-

จากตารางที่ 11 ผลการสำรวจการเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการ เตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในในครอบครัว พบว่า โดยภาพรวม ประชาชนมีการเตรียมความพร้อม อยู่ในระดับน้อยครั้ง (\bar{X} =2.10)

เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อยครั้ง 3 ประเด็น สามารถเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ประเด็นที่ 15 ท่านมีบุตร หลาน ให้ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เป็นประจำ (ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเช่าบ้าน ค่าของใช้ฯ) (\bar{X} =2.20) ประเด็นที่ 16 เมื่อเจ็บป่วย บุตร หลาน ของท่านเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายการรักษาพยาบาลให้ท่าน (\bar{X} =2.17) และประเด็นที่ 17 บุตรหลานของท่านมีการออมเงินกับสถาบันการเงินในนามของท่าน (\bar{X} =1.93) ตามลำดับ

3. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
18. ท่านได้รับการชักชวนจากผู้นำชุมชน/คนในชุมชน ให้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน	1.69	.87	ไม่เคยเลย	3
19. เมื่อเจ็บป่วยท่านได้รับการเงินช่วยเหลือ ซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์ของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน	1.65	.86	ไม่เคยเลย	4
20. ท่านมีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งออมไว้กับกองทุนสวัสดิการชุมชน	1.71	.93	ไม่เคยเลย	2
21. ท่านมีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อจ่ายสมทบเข้าสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์	1.95	1.11	น้อยครั้ง	1
รวม	1.75	.94	ไม่เคยเลย	-

จากตารางที่ 12 ผลการสำรวจการเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม พบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีการเตรียมความพร้อม อยู่ในระดับไม่เคยเลย (\bar{X} =1.75)

เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับน้อยครั้ง 1 ประเด็น ประเด็นที่ 21 ท่านมีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อจ่ายสมทบเข้าสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ (\bar{X} =1.95)

และอยู่ในระดับไม่เคยเลย 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 20 ท่านมีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งออมไว้กับกองทุนสวัสดิการชุมชน (\bar{X} =1.71) ประเด็นที่ 18 ท่านได้รับการชักชวนจากผู้นำชุมชน/คนใน

ชุมชน ให้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ($\bar{X}=1.69$) และประเด็นที่ 19 เมื่อเจ็บป่วยท่านได้รับการเงินช่วยเหลือ ซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์ของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ($\bar{X}=1.65$) ตามลำดับ

4. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย ระดับ	ลำดับที่
22. ท่านมีการจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อออกมกับโครงการกองทุนการออมแห่งชาติเป็นประจำทุกเดือน	1.47	.88	ไม่เคยเลย	2
23. ท่านได้รับการส่งเสริมการออมเงินจากหน่วยงานของรัฐโดยการเชิญชวนให้สมัครเป็นสมาชิกโครงการกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช)	1.45	.83	ไม่เคยเลย	3
24. ท่านมีการจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งส่งสมทบกองทุนประกันสังคม (มาตรา 40)	1.60	1.07	ไม่เคยเลย	1
รวม	1.50	.92	ไม่เคยเลย	-

จากตารางที่ 13 ผลการสำรวจการเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีการเตรียมความพร้อม อยู่ในระดับไม่เคยเลย ($\bar{X}=1.50$)

เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับไม่เคยเลย 3 ประเด็น สามารถเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ประเด็นที่ 24 ท่านมีการจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งส่งสมทบกองทุนประกันสังคม (มาตรา 40) ($\bar{X}=1.60$) ประเด็นที่ 22 ท่านมีการจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อออกมกับโครงการกองทุนการออมแห่งชาติเป็นประจำทุกเดือน ($\bar{X}=1.47$) และประเด็นที่ 23 ท่านได้รับการส่งเสริมการออมเงินจากหน่วยงานของรัฐโดยการเชิญชวนให้สมัครเป็นสมาชิกโครงการกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช) ($\bar{X}=1.45$) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายด้าน

ประเด็น	\bar{X}	SD	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง	2.47	1.05	น้อยครั้ง	1
ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในครอบครัว	2.10	1.04	น้อยครั้ง	2
ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม	1.75	.94	ไม่เคยเลย	3
ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ	1.50	.92	ไม่เคยเลย	4
รวม	1.95	.98	น้อยครั้ง	-

จากตารางที่ 14 ผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีการเตรียมความพร้อม อยู่ในระดับน้อยครั้ง ($\bar{X}=1.95$)

เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับน้อยครั้ง 2 ประเด็น สามารถเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง ($\bar{X}=2.47$) ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในครอบครัว ($\bar{X}=2.10$) และอยู่ในระดับไม่เคยเลย 2 ประเด็น ได้แก่ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม ($\bar{X}=1.75$) และด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ ($\bar{X}=1.50$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบล เกาะ สีซัง จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 15 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศ กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีซัง จังหวัดชลบุรี

เพศ	<i>n</i>	<i>df</i>	<i>Mean</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
ชาย	108	253	2.24	1.246	.214
หญิง	147		2.14		

จากตารางที่ 15 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีซัง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอายุ กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีซัง จังหวัดชลบุรี

อายุ	<i>n</i>	<i>df</i>	<i>Mean</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
50-54 ปี	125	253	2.26	2.056	.041*
55-59 ปี	130		2.10		

จากตารางที่ 16 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีซัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอายุระหว่าง 50-54 ปี มีการเตรียมความพร้อมดีกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 55-59 ปี

ตารางที่ 17 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5	6.493	1.299	3.327	.006*
ภายในกลุ่ม	249	97.179	.390		
รวม	254	103.672			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 17 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างไรร ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Bonferroni) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างระดับการศึกษา กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่า ประถม ศึกษา	ต่ำกว่า ประถม ศึกษา	ต่ำกว่า ประถม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย / ปวช.	อนุปริญญา / ปวส.	สูงกว่า ปริญญา ตรี
	2.05	2.12	2.22	2.16	2.24	2.74	
ต่ำกว่า ประถมศึกษา	2.05	-	.06876	.17510	.11207	.18639	.69019*
ประถมศึกษา	2.12		-	.10635	.04331	.11764	.62144*
มัธยมศึกษา ตอนต้น	2.22			-	.06303	.01129	.51509
มัธยมศึกษา ตอนปลาย / ปวช.	2.16				-	.07432	.57813*

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ระดับ การศึกษา	ต่ำกว่า ประถม ศึกษา	ประถม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย / ปวช.	อนุปริญญา / ปวส.	สูงกว่า ปริญญา ตรี
	2.05	2.12	2.22	2.16	2.24	2.74
อนุปริญญา / ปวส.	2.24				-	.50380
สูงกว่าปริญญา ตรี	2.74					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างระดับการศึกษากับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 คู่คือ

1. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีการศึกษต่ำกว่าประถมศึกษา กับ กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา

2. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาประถมศึกษา กับ กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

3. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. กับ กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.

ตารางที่ 19 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสถานภาพ กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังจังหวัดชลบุรี

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	8.645	2.161	5.686	.000*
ภายในกลุ่ม	250	95.027	.380		
รวม	254	103.672			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 19 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่าประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างใด ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Bonferroni) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างสถานภาพ กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

สถานภาพ	\bar{x}	โสด	สมรส	หย่าร้าง	หม้าย	แยกกันอยู่
		2.56	2.17	1.98	1.95	2.24
โสด	2.56	-	.39239*	.57715*	.60868*	.31787
สมรส	2.17		-	.18476	.21629	.07452
หย่าร้าง	1.98			-	.03153	.25928
หม้าย	1.95				-	.29081
แยกกันอยู่	2.24					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างสถานภาพ กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 คู่คือ

1. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพโสด กับ กลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพสมรส หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพโสดจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจใน

การเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพสมรส

2. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพโสด กับ กลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพหย่าร้าง หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพโสดจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพหย่าร้าง

3. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพโสด กับ กลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพหม้าย หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพโสดจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีสถานภาพหม้าย

ตารางที่ 21 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างจำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะ กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	2.994	.998	2.488	.061
ภายในกลุ่ม	251	100.678	.401		
รวม	254	103.672			

จากตารางที่ 21 พบว่า ประชาชนที่มีจำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 22 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างภาระหนี้สิน (นอกระบบ/ในระบบ) กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

ภาระหนี้สิน (นอกระบบ/ในระบบ)	n	df	Mean	t	p
ไม่มีภาระหนี้สิน	158	253	2.18	.046	.964
มีภาระหนี้สิน	97		2.18		

จากตารางที่ 22 พบว่า ประชาชนที่มีภาระหนี้สิน (นอกระบบ/ในระบบ) ต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 23 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อเดือน กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5	5.168	1.034	2.613	.025*
ภายในกลุ่ม	249	98.503	.396		
รวม	254	103.672			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 23 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างใด ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Bonferroni) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างรายได้ต่อเดือน กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

รายได้ต่อเดือน	ไม่เกิน 5000 บาท	5001-10000 บาท	10001-15000 บาท	15001-20000 บาท	20001-25000 บาท	25001-30000 บาท
ไม่เกิน 5000 บาท	2.13	-	.08744	.16008	.37194	.13817
5001-10000 บาท	2.04	-	.24751*	.39451*	.45937*	.22561

ตารางที่ 24 (ต่อ)

รายได้ต่อเดือน	ไม่เกิน	5001-10000 บาท	10001-15000 บาท	15001-20000 บาท	20001-25000 บาท	25001-30000 บาท
		2.13	2.04	2.29	2.44	2.50
10001-15000 บาท	2.29	-	.14699	.21186	.02191*	
15001-20000 บาท	2.44	-	-	.06487	.16890	
20001-25000 บาท	2.50	-	-	-	.23377	
25001-30000 บาท	2.27	-	-	-	-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 24 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างรายได้ต่อเดือน กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 คู่คือ

1. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 5001-10000 บาท กับ กลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10001-15000 บาท หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10001-15000 บาท จะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 5001-10000 บาท

2. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 5001-10000 บาท กับ กลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 15001-20000 บาท หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 15001-20000 บาท จะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 5001-10000 บาท

3. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 5001-10000 บาท กับ กลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 20001-25000 บาท หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 20001-

25000 บาท จะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 5001-10000 บาท

4. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10001-15000 บาท กับ กลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 25001-30000 บาท หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10001-15000 บาท จะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 25001-30000 บาท

ตารางที่ 25 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างลักษณะที่พหุภาคัย กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	2	8.565	4.282	11.347	.000*
ภายในกลุ่ม	252	95.107	.377		
รวม	254	103.672			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 25 พบว่า ประชาชนที่มีลักษณะที่พหุภาคัยต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่าประชาชนที่มีลักษณะที่พหุภาคัยต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างใด ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Bonferroni) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างลักษณะที่พักอาศัย กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

	บ้านของตนเอง/คู่สมรส	อาศัยอยู่กับครอบครัว/บุคคลอื่น	บ้านเช่า
ลักษณะที่พักอาศัย	□	□	□
	2.25	2.44	1.96
บ้านของตนเอง/คู่สมรส	2.25	-	.19257
อาศัยอยู่กับครอบครัว/บุคคลอื่น	2.44	-	.48732*
บ้านเช่า	1.96	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 26 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างลักษณะที่พักอาศัย กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 คู่ คือ

1. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านของตนเอง/คู่สมรส กับ กลุ่มประชาชนที่มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านเช่า หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านของตนเอง/คู่สมรสจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่า กลุ่มประชาชนที่มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านเช่า

2. ระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นอาศัยอยู่กับครอบครัว/บุคคลอื่น กับ กลุ่มประชาชนที่มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านเช่า หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นอาศัยอยู่กับครอบครัว/บุคคลอื่นจะมีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านเช่า

ตารางที่ 27 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างภาวะทางสุขภาพ กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

ภาวะทางสุขภาพ	n	df	Mean	t	p
ไม่มีโรคประจำตัว	152	253	2.15	-0.863	.389
มีโรคประจำตัว	103		2.22		

จากตารางที่ 27 พบว่า ประชาชนที่มีภาวะทางสุขภาพต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ ของประชาชนเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ช่วยเหลือ และส่งเสริมในด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 28 สิ่งที่ต้องการให้เทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ช่วยเหลือ และส่งเสริมในด้านต่าง ๆ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของประชาชน
1	ควรทำชีวิตตัวเองให้มีความมั่นคงก่อนวัยชรา
2	ต้องวางแผนเพื่อไม่ให้เป็นการระของลูกหลาน
3	ควรประหยัด อดออม เตรียมความพร้อมอยู่เสมอ
4	ควรหาอาชีพเสริมขายของเพิ่มเพื่อเพิ่มรายได้
5	ควรมีการเก็บเงินไว้ใช้ในเวลาฉุกเฉิน
6	ควรเตรียมตัวตั้งแต่อายุยังน้อย ไม่ควรใช้จ่ายสิ้นเปลือง
7	ควรให้ลูกหลานเปิดบัญชีเพื่ออนาคต
8	ควรมีกลุ่มกองทุนที่น่าเชื่อถือ
9	ควรเตรียมกองทุนวัยชราตอนแก่ กองทุนช่วยเหลือคนในชุมชนและสังคม
10	ควรมีกลุ่มเงินออมที่คอยช่วยเหลือในชุมชนจะได้ไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ
11	อยากให้ราชการช่วยเหลือเรื่องสวัสดิการดูแลชาวประมง

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของประชาชน
12	อยากให้รัฐช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้ในระบบ
13	ควรมีหน่วยงานของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือแรงงานรับจ้างที่มีรายได้น้อย
14	รัฐควรช่วยเหลือให้เงินผู้สูงอายุมากกว่านี้
15	อยากให้รัฐดูแลเรื่องระการดูแลสุขภาพ เนื่องจากโรคบางอย่างค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง
16	ควรมีหลักประกันให้กับประชาชนตั้งแต่กำเนิด บางคนอาจเข้าไม่ถึงข้อมูลหรือสมัครไม่เป็น
17	ควรปรับปรุงเรื่องการรับสวัสดิการของรัฐค่อนข้างวุ่นวาย

จากตารางที่ 28 การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่ผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบประชาชนควรทำชีวิตตัวเองให้มีความมั่นคงก่อนวัยชรา ต้องวางแผนเพื่อไม่ให้เป็นการชะงักของลูกหลาน ควรประหยัด อดออม เตรียมความพร้อมอยู่เสมอ ควรหาอาชีพเสริมขายของเพิ่มเพื่อเพิ่มรายได้ ควรมีการเก็บเงินไว้ใช้ในเวลาฉุกเฉิน ควรเตรียมตัวตั้งแต่อายุน้อย ไม่ควรใช้จ่ายสิ้นเปลือง ควรให้ลูกหลานเปิดบัญชีเพื่ออนาคต ควรมีกลุ่มกองทุนที่น่าเชื่อถือ ควรเตรียมกองทุนวัยชราตอนแก่ กองทุนช่วยเหลือคนในชุมชนและสังคม ควรมีกลุ่มเงินออมที่คอยช่วยเหลือในชุมชนจะได้ไม่ต้องไปกู้หนี้ในระบบ อยากให้ราชการช่วยเหลือเรื่องสวัสดิการดูแลชาวประมง อยากให้รัฐช่วยแก้ไขปัญหาระบบเรื่องหนี้ในระบบ ควรมีหน่วยงานของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือแรงงานรับจ้างที่มีรายได้น้อย รัฐควรช่วยเหลือให้เงินผู้สูงอายุมากกว่านี้ อยากให้รัฐดูแลเรื่องระการดูแลสุขภาพ เนื่องจากโรคบางอย่างค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ควรมีหลักประกันให้กับประชาชนตั้งแต่กำเนิด บางคนอาจเข้าไม่ถึงข้อมูลหรือสมัครไม่เป็น และควรปรับปรุงเรื่องการรับสวัสดิการของรัฐค่อนข้างวุ่นวาย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่ผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์หลักคือ ศึกษาถึงระดับการเตรียมความพร้อม และศึกษาความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจฯ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นแรงงานนอกระบบที่มีอายุระหว่าง 50 – 59 ปี อาศัยอยู่จริงในพื้นที่เกาะสีชัง จำนวน 255 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามวัดระดับการเตรียมความพร้อม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด มีอายุอยู่ระหว่าง 55 – 59 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยส่วนมากมีสถานภาพสมรสแล้ว และไม่มีผู้อยู่ในการอุปการะ เนื่องจากบุตรหลานได้แยกครอบครัวออกไปอยู่ต่างหาก สำหรับด้านสภาพคล่องทางการเงินพบว่า โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาภาระหนี้สิน และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ประมาณ 5,001 – 10,000 บาท แต่อย่างไรก็ตามพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีที่พักอาศัยโดยเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองหรือคู่สมรส ประกอบกับลักษณะสังคมเล็กๆที่มีความเรียบง่าย จึงอาจไม่ได้มีความเดือดร้อนในเรื่องความเป็นอยู่มากนัก และสำหรับด้านสุขภาพโดยส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัว

2. ระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่ผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบฯ

สำหรับการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบจะแบ่งการเตรียมความพร้อมออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง 2. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในครอบครัว 3. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม และ 4. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ

จากผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมมีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสามารถเรียงลำดับมิติของการเตรียมความพร้อมได้ดังนี้ 1. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง มีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับน้อยครั้ง ($\bar{X}=2.47$) 2. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในครอบครัว มีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับน้อยครั้ง ($\bar{X}=2.10$) 3. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม มีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ใน

ระดับน้อยครั้ง ($\bar{X}=1.75$) 4) ด้านการเตรียมความพร้อมจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ มีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับไม่เคยเลย ($\bar{X}=1.50$)

จากผลการวิเคราะห์สถิติระดับการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบ ดังที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีลักษณะการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุโดยการพึ่งพาหลักประกันจากตนเองเสียเป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการออมจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเตรียมความพร้อมในลักษณะของการเก็บออมเงินที่ได้จากการทำงานส่วนหนึ่งโดยการนำไปออมไว้กับสถาบันทางการเงินอย่างธนาคาร แต่จะไม่ได้ทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่องเนื่องจากปัญหาการมีรายได้น้อยและไม่แน่นอน ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะสัมพันธ์ไปถึงพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการกระจายความเสี่ยงด้านการเงิน การลงทุนอื่นๆ เช่น การกระจายความเสี่ยงโดยการทำประกันชีวิต หรือลงทุนในสินทรัพย์อื่นๆ

สำหรับในด้านการเตรียมความพร้อมจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในครอบครัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคนในครอบครัวให้การสนับสนุนทางการเงินอยู่บ้าง แต่เนื่องจากบุคคลภายในครอบครัว (บุตร หลาน) แยกออกไปมีครอบครัวของตนเอง และมีภาระค่าใช้จ่ายมากจึงทำให้ไม่สามารถให้การสนับสนุนกลุ่มตัวอย่างได้อย่างสม่ำเสมอ

ในด้านการเตรียมความพร้อมจากการได้รับการเกื้อหนุนจากชุมชนหรือสังคม พบว่ากลุ่มตัวอย่างแทบจะไม่มีมีการเตรียมความพร้อมในด้านนี้เลย กล่าวคือ ไม่มีการออมในรูปแบบของกองทุนสวัสดิการชุมชน อันเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างไม่ทราบว่ามีการออมในลักษณะเช่นนี้อยู่ภายในชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างบางส่วนก็ยังมีมีการเตรียมความพร้อมให้กับตนเองโดยการเป็นสมาชิกของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์

และสุดท้ายการเตรียมความพร้อมจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ ในด้านนี้จากผลการวิเคราะห์สถิติพบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งไม่มีกลุ่มตัวอย่างคนใดที่เป็นสมาชิกของกองทุนการออมแห่งชาติ หรือประกันสังคมเลย

จากผลการวิเคราะห์ระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบ ในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ทั้ง 4 ด้าน จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับน้อย โดยส่วนใหญ่จะพึ่งพาหลักประกันจากตนเองเป็นหลัก ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมมาจากเงินออมเพียงทางเดียว สื่อให้เห็นถึงการขาดความรู้ความเข้าใจด้านการเงิน การลงทุน การกระจายความเสี่ยง นอกจากนี้แล้วการเตรียมความพร้อมฯ ในด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเกื้อหนุนจากคนในครอบครัว สังคม หรือรัฐบาล พบว่ามีแนวโน้มระดับการเตรียมความพร้อมฯ ต่ำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการขาดความตระหนักทั้งจากกลุ่มตัวอย่างเอง รวมถึงหน่วยงานของรัฐอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในส่วนนี้จะได้นำเป็นข้อเสนอแนะซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

3 ความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบฯ

การศึกษาวิจัยเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรีในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยมีตัวแปรอิสระทั้งหมด 9 ตัวแปร ประกอบด้วย 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. สถานภาพการสมรส 5. จำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะ 6. หนี้สิน 7. รายได้ 8. ลักษณะที่อยู่อาศัย 9. ภาวะทางสุขภาพ ทำการวิเคราะห์ปัจจัยความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีต่อระดับการเตรียมความพร้อมทางเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบโดยสถิติ t-Test สำหรับคุณลักษณะของประชากรที่แบ่งได้ 2 กลุ่ม และสถิติ ANOVA สำหรับคุณลักษณะของประชากรที่แบ่งได้ 3 กลุ่มขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 หรือความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิเคราะห์ผลว่าจากตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวแปร มีความแตกต่างต่อความสัมพันธ์ต่อระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบ 5 ตัวแปร ประกอบด้วย 1. อายุ 2. ระดับการศึกษา 3. สถานภาพการสมรส 4. รายได้ต่อเดือน 5. ลักษณะที่พักอาศัย ซึ่งสามารถสรุปความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอายุ กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรีพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอายุระหว่าง 50-54 ปี มีการเตรียมความพร้อมดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 55-59 ปี

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรีพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 3 คู่ โดยพบว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจฯ อยู่ในระดับดีมากว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสถานภาพการสมรส กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรีพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 3 คู่ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสดมีค่าเฉลี่ยระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจฯ อยู่ในระดับดีมากว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรส หม้าย และหย่าร้าง

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อเดือน กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 4 คู่ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจฯ อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างลักษณะที่พักอาศัย กับ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะที่พักอาศัยที่แตกต่างกันมีระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 2 คู่ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบ้านพักอาศัย เป็นของตนเองมีค่าเฉลี่ยระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจฯ อยู่ในระดับดีมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับครอบครัว/บุคคลอื่น และกลุ่มที่อาศัยอยู่ในบ้านเช่า

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี สามารถนำผลการศึกษาแต่ละด้านมาอภิปรายผลการศึกษากับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเองมีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับน้อยครั้ง ($\bar{x} = 2.47$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะพร มุ่งวัฒนา (2559) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของแรงงานนอกระบบในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของแรงงานนอกระบบยังไม่มี ความมั่นคงในการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจเนื่องจากการออม เป็นผลมาจากการมีรายได้ไม่สอดคล้องกับรายจ่ายและขาดความมั่นคงในการทำงาน

2. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในครอบครัว มีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับน้อยครั้ง ($\bar{x} = 2.10$) ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของศรีัญญา อินตะวงค์ (2558) ซึ่งทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของ คนวัยทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มนอกระบบสวัสดิการทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตเฉลี่ยระดับปานกลางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยเกษียณพบว่าการเตรียมพร้อมด้านรายได้มาจากการได้รับเงินจากบุตร หลาน

3. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม มีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับน้อยครั้ง ($\bar{x} = 1.75$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของปิยะพร มุ่งวัฒนา (2559) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของแรงงานนอกระบบในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ในกลุ่มแรงงานนอกระบบ หลักประกันจากการเกื้อหนุนจากชุมชนหรือสังคมมีไม่มากนัก มักคิดว่าตนเองพอพึ่งคนรอบข้างได้บางครั้ง ซึ่งแสดงถึงความไม่แน่นอนของการมีหลักประกันในอนาคต

4. ด้านการเตรียมความพร้อมจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ มีระดับการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับไม่เคยเลย ($x = 1.50$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยะพร มุ่งวัฒนา (2559) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของแรงงานนอกระบบในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แรงงานนอกระบบเกือบทั้งหมดมีหลักประกันทางสุขภาพ โดยเป็นหลักประกันถ้วนหน้า ซึ่งเป็นบริการขั้นพื้นฐานของรัฐเท่านั้น มีส่วนน้อยที่ทำหลักประกันในรูปแบบสมัครใจ แสดงถึงความหวังที่จะให้รัฐช่วยเหลือตนเองยามเข้าสู่วัยชรา

โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีต่อการเตรียมความพร้อมฯ ของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมด จำนวน 5 ตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรด้านอายุ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในกลุ่มของแรงงานนอกระบบอายุระหว่าง 50-54 ปี มีระดับการเตรียมความพร้อมฯ มากกว่ากลุ่มของแรงงานนอกระบบอายุระหว่าง 55-59 ปี เหตุเพราะในกลุ่มของแรงงานนอกระบบที่มีอายุระหว่าง 50-54 ปีนั้น ยังคงมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงกว่ากลุ่มของแรงงานนอกระบบที่มีอายุระหว่าง 55-59 ปี ส่งผลให้กลุ่มแรงงานนอกระบบที่อายุน้อยกว่ามีโอกาสเข้าถึงงานมากกว่ากลุ่มที่สูงอายุกว่า

จากการที่ผู้วิจัยมีโอกาสได้ทำงานซึ่งต้องมีการปฏิสัมพันธ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง ได้ตั้งข้อสังเกตว่าในกลุ่มแรงงานอายุระหว่าง 50-54 ปี มีความสนใจ และมีความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีมากกว่ากลุ่มแรงงานนอกระบบอายุระหว่าง 55-59 ปี และได้มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับการหารายได้ของตนเองด้วยการใช้ Social media อย่าง Facebook Tik Tok Line ในการประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการของตน นั้นหมายถึงการที่จะสามารถสร้างโอกาสในการเข้าถึงรายได้ได้มากกว่ากลุ่มแรงงานนอกระบบอายุระหว่าง 55-59 ปี

2. ตัวแปรด้านระดับการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าในกลุ่มของแรงงานนอกระบบที่มีระดับการสูงจะนำมาซึ่งการเตรียมความพร้อมที่สูงฯ ตามไปด้วย ทั้งความพร้อมทางด้านการทำงาน การเงิน โดยมีโอกาสเข้าถึงและมีโอกาสเลือกงานได้มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการงานวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของแรงงานนอกระบบในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ของปิยะพร มุ่งวัฒนา (2559) โดยการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีระดับการเตรียมความพร้อมมากกว่าผู้ที่มี

ระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาที่ช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดความตระหนักในการเตรียมความพร้อมฯ ได้

3. ตัวแปรด้านสถานภาพการสมรส จากผลการศึกษาพบว่าในกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสด จะมีระดับการเตรียมความพร้อมฯ มากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพ สมรส หย่าร้าง และหม้าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในรายที่เป็นโสดไม่มีภาระค่าใช้จ่ายที่มากเท่ากับรายที่มีสถานภาพ สมรส หย่าร้าง หรือเป็นหม้าย ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีภาระค่าใช้จ่ายสูงที่เกิดมาจากจำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะ เช่น บุตร หลานฯ จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างในรายที่มีสถานะโสดมีสภาพคล่องทางการเงินที่สูงกว่าในกลุ่มอย่างที่มีสถานะอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องการออมของแรงงานวัยก่อนสูงอายุที่ทำงานในระบบและนอกระบบ ของ สุรียาพร จันทรเจริญ (2555) พบว่า แรงการวัยก่อนสูงอายุ แรงงานนอกระบบวัยก่อนสูงอายุ และวัยสูงอายุที่มีสถานภาพสมรสมีโอกาสไม่ออมมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพโสด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีสถานภาพโสดมักคำนึงถึงการใช้ชีวิตในอนาคตหรือยามชราภาพ เพราะต้องพึ่งตนเองมีกว่าผู้ที่มีคู่สมรส

4. ตัวแปรด้านรายได้ต่อเดือน จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในรายที่มีรายได้สูงกว่า จะมีระดับการเตรียมพร้อมฯ มากกว่าในรายที่มีรายได้น้อย เนื่องจากระดับรายได้ที่สูงมากกว่าทำให้สามารถเข้าความต้องการขั้นฐาน อย่างปัจจัย 4 ได้มากกว่า ส่งผลให้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงมีคุณภาพชีวิตดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อย สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของแรงงานนอกระบบในการเข้าสู่วัยสูงอายุ ของ ปิยะพร มุ่งวัฒนา (2559) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 21,000 บาท ต่อเดือนขึ้นไป มีระดับการเตรียมความพร้อมด้านการเงินมากกว่ากลุ่มอื่นที่มีรายได้ต่ำกว่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารายได้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีต้นทุน หรือทรัพยากรมากกว่าก็มีโอกาสที่จะเตรียมความพร้อมทางการเงินมากกว่า (ธีระ สิ้นเดชารักษ์ และคณะ, 2554 อ้างถึงใน ปิยะพร มุ่งวัฒนา, 2559, หน้า 69)

5. ตัวแปรด้านลักษณะที่พักอาศัย จากผลการศึกษาพบว่าได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะที่อยู่เป็นของตนเอง/คู่สมรส และกลุ่มที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว/บุคคลอื่น มีระดับการเตรียมความพร้อมฯ มากกว่าในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านเช่า ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีบ้านเป็นของตนเอง หรืออาศัยอยู่กับ บุตร หลาน ญาติ โดยส่วนใหญ่เป็นคนพื้นที่ดั้งเดิม ซึ่งที่พักอาศัยก็จะเป็นบ้านซึ่งตกทอดกันมาตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ ส่งผลให้คนกลุ่มนี้ไม่ต้องกังวลเรื่องการจ่ายค่าเช่า อาจมีการนำรายได้ไปใช้ในเรื่องอื่นๆได้มากกว่า เช่นการออม การซื้อสินทรัพย์อื่นๆ หรือไปเที่ยวฯ ในขณะที่กลุ่มที่ต้องเช่าบ้านอยู่จะมีภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่จะต้องจ่ายค่าเช่า อย่างน้อยเดือนละ 1,500 บาท เป็นอย่างต่ำ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบอายุระหว่าง 50 – 59 ปี มีระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่ในการเข้าสู่ผู้สูงอายุในระดับน้อย ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกัน และบรรเทาปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ภายใต้อำนาจ หน้าที่ ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง ผลการศึกษาชี้ว่าประเด็นในส่วนที่มีความพร้อมน้อยสุดคือประเด็นในของศึกษาความรู้ทางการเงิน หรือการลงทุนต่างๆ เป็นประจำ เพื่อใช้ในการวางแผนการเงินในอนาคต ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยคือ จัดทำโครงการอบรมให้ความรู้พื้นฐานทางการเงินแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยอาจมอบหมายงานพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยการจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ มีอบรม รวมถึง workshop ให้กลุ่มเป้าหมาย หรืออาจจะเปิดรับสมัครกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเล็ก 3-5 คน เพื่อนำไปอบรมยังสถาบันที่เปิดฝึกอบรม

นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยยังมีความคิดเห็นว่าควรขยายผลการดำเนินโครงการไปยังกลุ่มประชาชนทั่วไปที่สนใจ และโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยดึงสภาเด็กและและเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น อาจเขียนโครงการขอรับเงินสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม Workshop ความรู้ทางการเงิน เป็นต้น ซึ่งถ้าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจให้คนกลุ่มนี้ได้ อาจถือเป็นก้าวแรกที่จะสร้างวินัย และความรู้ทางการเงินให้กับประชาชนตั้งแต่เนิ่นๆ อันจะส่งผลในระยะยาวที่จะเป็นการป้องกันปัญหาความไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจหลังเกษียณที่จะอาจเกิดขึ้นในอนาคต

หรือหากไม่มีงบประมาณที่จะดำเนินโครงการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า อาจใช้วิธีการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ด้านการเงิน การลง ผ่านช่องทางทางประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่เทศบาลมีอยู่แล้ว อย่างเช่น เว็บไซต์ หรือ Facebook Fan Page ของเทศบาล โดยทำอย่างสม่ำเสมอ เช่น สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง หรือประชาชนทั่วๆ ไปซึมซับความรู้ไปที่ละน้อยจนก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจได้บ้าง หรืออาจจะเชิญกลุ่มบริษัททางการเงินให้เข้ามาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์การเงินให้ชุมชนทราบ โดยอาจเชิญมาในช่วงที่มีการประชุม ประชาคมชุมชน หรือประชุมผู้สูงอายุ เป็นต้น

2. ด้านการเตรียมความพร้อมจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในครอบครัว ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมองว่าหากจะให้บุตร หลานออมเงินเพื่อกลุ่มตัวอย่างนั้นอาจจะทำได้ยาก เนื่องจากปัญหาด้านภาระค่าใช้จ่ายที่เคยกล่าวถึงไปแล้ว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดกิจกรรมส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความรัก ความผูกพันระหว่างบุคคลในครอบครัว หรือกิจอื่น ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างทำร่วมกับครอบครัวได้ เช่น กิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ หรือการจัดแข่งขันกีฬาครอบครัว (กีฬาพื้นบ้าน) ชิงรางวัล อย่างน้อยอาจจะสามารถป้องกันและบรรเทาปัญหาการทอดทิ้งผู้สูงอายุได้

ด้านการเตรียมความพร้อมจากการได้รับการเกื้อหนุนจากชุมชน สังคม ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะว่าให้ส่งเสริม สนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนให้กลายเป็นทางเลือกในการออมเงินของประชาชนในชุมชนเพิ่มนอกเหนือจากการออมเงินกับธนาคาร โดยกำหนดสิทธิประโยชน์ให้ครอบคลุมความต้องการของประชาชนในชุมชน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงสิทธิประโยชน์ต่างๆที่จะได้จากความเป็นสมาชิกกองทุน

เพื่อให้กองทุนมีความเข้มแข็งมากขึ้นจึงต้องมีการประชาสัมพันธ์กองทุนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถทำได้โดยประชาสัมพันธ์เชิญชวนเข้าร่วมเป็นสมาชิก พร้อมสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างเข้าถึงได้ เช่น Facebook Fan Page เว็บไซต์ของเทศบาล หรือการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ติดตั้งตามจุดต่างๆ โดยจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้มีความเข้าใจง่าย สวยงามตามสมัยนิยมเพื่อดึงดูดความสนใจ และเมื่อมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นควรรวบรวม จัดทำฐานข้อมูลสมาชิกและจัดตั้งไลน์กลุ่มเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสาร รวมถึงการรับแจ้งการชำระเงินสัจจะของสมาชิก

หรือหากสามารถทำได้มากกว่านี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ให้เพิ่มความสะดวกให้กับกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงประชาชนทั่วไปที่อยากจะสมัครสมาชิกโดยเพิ่มช่องทางการสมัครออนไลน์ โดยสามารถกรอกข้อมูลพร้อมทั้งอัปโหลดเอกสารประกอบการสมัครผ่าน Platform Google Form¹ (สำหรับผู้ที่เข้าใจการใช้เทคโนโลยี)

นอกจากนี้แล้วอีกหนึ่งข้อเสนอที่ผู้วิจัยอยากแนะนำคือการจัดทำงบประมาณ หรือให้งบประมาณของเงินกองทุนจัดประกวด แข่งขันทำคลิปสั้น หรือละครคุณธรรมลงสื่ออย่างเช่น Tiktok หรือ Facebook เป็นต้น

4. ด้านการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ จากที่ได้ลงพื้นที่ปัญหาของประเด็นนี้อยู่ที่ประชาชนไม่ทราบ และไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการออมที่สนับสนุนโดยรัฐ ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยคืออาจจะต้องทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กองทุนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความรับรู้ให้กับกลุ่มตัวอย่างและรวมถึงประชาชนทั่วไป โดยอาจจะใช้วิธีการประชาสัมพันธ์อย่างการประชาสัมพันธ์กองทุนสวัสดิการชุมชนฯ ก็ได้

ข้อเสนอในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณล้วน ศึกษาในเชิงคุณภาพควบคู่ไปด้วยก็จะทำให้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น

* ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นพี่เลี้ยงให้กลุ่มกองทุน อาจจะต้องทำการฝึกอบรมการสร้าง Google Forms ให้กับเจ้าหน้าที่กองทุนก่อน

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มแรงงานนอกระบบเพียงกลุ่มเดียว หากศึกษาครั้งต่อไป มีการศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มแรงงานในระบบด้วยจะทำให้เห็นลักษณะความแตกต่างการเตรียมความพร้อมฯ ชัดเจนขึ้น

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม**เรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอกระบบ
ในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี****คำชี้แจง**

แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของ
แรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เนื่องจากคำตอบของท่านมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา โดยผู้ศึกษาขอรับรองว่าข้อมูลที่ท่านตอบทั้งหมดจะเป็นความลับ และนำไปใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น รวมทั้งจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวมซึ่งจะไม่มีผลเสียต่อท่านแต่ประการใด

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง

นางสาวจิรดาภรณ์ สันติศิระกุล

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ ปี

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าประถมศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น/

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

อนุปริญญา/ปวส.

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพ

โสด

สมรส

หย่าร้าง

หม้าย

แยกกันอยู่

5. จำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะ คน

6. ภาระหนี้สิน (นอกระบบ/ในระบบ)

ไม่มีภาระหนี้สิน

มีภาระหนี้สิน จำนวน บาท

7. รายได้ต่อเดือน

ไม่เกิน 5,000 บาท

5,001 – 10,000 บาท

10,001 – 15,000 บาท

15,001 – 20,000 บาท

20,001 – 25,000 บาท

25,001 – 30,000 บาท

มากกว่า 30,000 บาท

8. ลักษณะที่พักอาศัย

- บ้านของตนเอง/คู่สมรส อาศัยอยู่กับครอบครัว/บุคคลอื่น
- บ้านเช่า อื่นๆ

9. ภาวะทางสุขภาพ

- ไม่มีโรคประจำตัว มีโรคประจำตัว คือ.....

ตอนที่ 2 ระดับการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของแรงงานนอก

ระบบใน เขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

โดยที่ 4 หมายถึง เป็นประจำ 3 หมายถึง เป็นบางครั้ง
2 หมายถึง น้อยครั้ง 1 หมายถึง ไม่เคยเลย

ข้อที่	ประเด็น	ระดับการเตรียมความพร้อม			
		4	3	2	1
การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง					
1	ท่านเริ่มคาดคะเนเงินรายรับ-รายจ่ายในอนาคต และนำมาวางแผนการใช้จ่ายให้เพียงพอในแต่ละเดือน				
2	ท่านทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือน				
3	ท่านมีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งจากรายรับเพื่อนำไปออม				
4	เมื่อท่านมีรายรับเพิ่มท่านจะนำรายได้ส่วนนั้นไปออมเพิ่ม				
5	ท่านแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งสำหรับออมเงินกับธนาคารแบบฝากประจำทุกเดือน				
6	ท่านซื้อพันธบัตรรัฐบาลเก็บไว้เมื่อมีโอกาส				
7	ท่านซื้อสลากออมสิน/ธกส. เก็บไว้เมื่อมีโอกาส				
8	ท่านแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งสำหรับซื้อ หรือลงทุนสินทรัพย์อื่นเพื่อหวังผลกำไรตอบแทนเมื่อมีโอกาส (เช่น กองทุน หุ้น ทองคำ บ้าน ที่ดิน ฯ)				
9	ท่านวางแผนกระจายความเสี่ยงด้วยการทำประกันชีวิต/ประสุขภาพ/ประกันอุบัติเหตุ โดยแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งสำหรับจ่ายเบี้ยประกันเป็นประจำทุกเดือน				
10	ท่านมีการศึกษาความรู้ทางการเงินหรือการลงทุนต่างๆ เป็นประจำ เพื่อใช้ในการวางแผนการเงินในอนาคต				

11	ปัจจุบันท่านมีงานทำ โดยมีมีงาน หรือได้รับการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง				
12	ท่านเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมอาชีพเพิ่มพูนทักษะ ความรู้เสมอเมื่อมีโอกาส เพื่อเป็นแนวทางการประกอบอาชีพเสริมหลังเกษียณ				
13	ท่านดูแลสุขภาพด้วยการทานอาหารที่มีประโยชน์ เหมาะสมตามวัยอยู่เสมอ เพื่อสุขภาพที่แข็งแรง ป้องกันการเจ็บป่วย				
14	ท่านดูแลสุขภาพด้วยการหมั่นหาเวลาออกกำลังกายอยู่เสมอ เพื่อสุขภาพที่แข็งแรง ป้องกันการเจ็บป่วย				

ข้อที่	ประเด็น	ระดับการเตรียมความพร้อม			
		4	3	2	1
การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในครอบครัว					
15	ท่านมีบุตร หลาน ให้ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เป็นประจำ (ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเช่าบ้าน ค่าของใช้ฯ)				
16	เมื่อเจ็บป่วย บุตร หลาน ของท่านเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายการรักษาพยาบาลให้ท่าน				
17	บุตรหลานของท่านมีการออมเงินกับสถาบันการเงินในนามของท่าน				
การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม					
18	ท่านได้รับการชักชวนจากผู้นำชุมชน/คนในชุมชน ให้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน				
19	เมื่อเจ็บป่วยท่านได้รับการเงินช่วยเหลือ ซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์ของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน				
20	ท่านมีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งออมไว้กับกองทุนสวัสดิการชุมชน				
21	ท่านมีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อจ่ายสมทบเข้าสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์				
การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ					
22	ท่านมีการจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อออมกับโครงการกองทุนการออมแห่งชาติ เป็นประจำทุกเดือน				
23	ท่านได้รับการส่งเสริมการออมเงินจากหน่วยงานของรัฐโดยการเชิญชวนให้สมัครเป็นสมาชิกโครงการกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช)				
24	ท่านมีการจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งส่งสมทบกองทุนประกันสังคม (มาตรา 40)				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการมีหลักประกันจากตนเอง

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในครอบครัว

.....

.....

.....

3.3 ข้อเสนอแนะการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับการเกื้อหนุนภายในชุมชนหรือสังคม

.....

.....

.....

3.4 การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจจากการได้รับหลักประกันโดยรัฐ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายละเอียด หลักสูตรฝึกอบรม การวางแผนการเงิน

Course outline

หลักสูตร การวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

(หลักสูตร 1 วัน)

โดย

เกศษกรสาธิต บวรสันติสุทธิ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การเงินเพื่อวัยเกษียณ
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารเงินเพื่อวัยเกษียณ

รายละเอียดหลักสูตร

1. วิถีชีวิตสังคมคนสูงอายุไทย
2. 4 แก่ในวัยเกษียณ
3. การวางแผนสุขภาพ
4. การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ
5. ความเสี่ยงทางการเงินยามเกษียณ
6. การคำนวณจำนวนเงินที่ต้องมียามเกษียณ
7. การจัดพอร์ตก่อนและหลังเกษียณ
8. ระบบการออมเงินเพื่อวัยเกษียณ

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับ

1. เข้าใจศาสตร์และหลักการในการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ และสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้ในการวางแผน
2. เข้าใจเงื่อนไขและข้อควรระวังของการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

สิ่งที่คาดหวังหลังการอบรม

- ผู้เข้ารับการอบรมจะสามารถนำความรู้และเครื่องมือที่ได้ไปใช้ในการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรนี้เหมาะสำหรับ

ผู้ที่มีหน้าที่ด้านการวางแผนภาษีหรือผู้ที่สนใจการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

บริษัท เอ็นมาร์ก โซลูชั่น จำกัด สำนักงานใหญ่

112 ซ. รามคำแหง (30/1) ถ. รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทรศัพท์ 0-2374-8638, 0-2732-2345 โทรสาร 0-2375-2347
112 Ramkamhank Soi(30/1) Ramkamheang Rd. Huamak Bangkok, Bangkok 10240 Tel. 0-2374-8638 ,0-2732-2345 Fax. 0-2375-2347

ใบเสนอราคา QUOTATION		เลขที่ NO : Web6603-16791 วันที่ Date : 17 มี.ค. 2566	
ชื่อและที่อยู่ลูกค้า Customer Name	เทศบาลเมืองศรีราชา ถนนวิชิตปราการ ต.บางปลาสร้อย อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี 20000	เลขประจำตัวผู้เสียภาษีบริษัท สำหรับหัก ณ ที่จ่าย 0105542075125 เลขประจำตัวผู้เสียภาษีลูกค้า สำหรับหัก ณ ที่จ่าย - อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม 7%	
โทรศัพท์ Tel	095-09256114		
ผู้ติดต่อ / เสนอถึง	Khun JEERADAPHON SANTISIRAKUL		
รายการ Description	จำนวน Quantity	หน่วยละ Unit Price	จำนวนเงิน Amount
บริการอบรม Inhouse หลักสูตร การวางแผนเพื่อวัยเกษียณ วิทยากร อาจารย์สาธิต บวรสันติสุขศรี	1 วัน	45,000.00	45,000.00
หมายเหตุ : ค่าบริการไม่รวมค่าจัดทำเอกสารและค่าจัดทำใบประกาศนียบัตร (Certificate) โดยสถาบันจะนำส่งต้นฉบับที่เป็น Electronic File ให้ทางอีเมล : ค่าบริการไม่รวมค่าเดินทางและค่าที่พักของวิทยากรในกรณีอบรมต่างจังหวัด : ค่าบริการสำหรับผู้เข้าอบรม 1-30 ท่านเท่านั้น : ค่าบริการนี้เป็นการอบรมทั้งแบบออนไลน์และภายในองค์กร : ค่าบริการนี้สามารถหักภาษี ณ ที่จ่ายได้			
หมายเหตุ : 1. ทุกหลักสูตรของสถาบันสามารถแก้ไขให้ตรงกับความต้องการได้ (ฟรี) 2. ราคาใบเสนอเป็นราคาตามมาตรฐานสามารถพูดคุยได้		ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7% V.A.T 7%	3,150.00
สี่หมื่นแปดพันหนึ่งร้อยห้าสิบบาทถ้วน		จำนวนเงินรวมทั้งสิ้น Total	48,150.00
<p>()</p> <p>ลงชื่อผู้สั่งซื้อ และประทับตราหน่วยงาน</p>		<p>ศิริรัตน์ เจริญ</p> <p>(ศิริรัตน์ เจริญ)</p> <p>ผู้เสนอ / ผู้อนุมัติ</p>	
<p>ศิริรัตน์ บุญนอก (นิก) (084-164-2057)</p> <p>Email : csentraining@gmail.com</p> <p>ฝ่ายบริการลูกค้า</p>			

ภาคผนวก ค ตัวอย่าง Google Form
ระบบรับสมัครสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ออมวันละบาท

ตัวอย่าง Google Forms ระบบรับสมัครสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ออมวันละบาท

ฟอร์มไม่มีชื่อ

ระบบรับสมัครสมาชิก กองทุนสวัสดิการชุมชน ออมวันละบาท

63920212@go.buu.ac.th [Switch account](#)

The name and photo associated with your Google account will be recorded when you upload files and submit this form. Only the email you enter is part of your response.

Any files that are uploaded will be shared outside of the organization they belong to.

*** Required**

Email *

Your email _____

คำนำหน้า

นาง

นาย

นางสาว

เด็กชาย

เด็กหญิง

Other: _____

ชื่อ สกุล

Your answer _____

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

Your answer _____

อายุ

Your answer _____

วันเกิด

MM / DD / YYYY

____ / ____ / ____

กรุณาอัปโหลดไฟล์สำเนาบัตรประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน

[Add file](#)

Submit Clear form

Never submit passwords through Google Forms.

This form was created outside of your domain. [Report Abuse](#) - [Terms of Service](#) - [Privacy Policy](#)

Google Forms

QR Code สำหรับระบบสมัครสมาชิก

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างประกันอุบัติเหตุสำหรับชุมชน

ตัวอย่างประกันอุบัติเหตุสำหรับชุมชน

 	
ประกันอุบัติเหตุ PA ชุมชนห่วงใย คุ้มครอง 24 ชั่วโมง ทั่วโลก	
ตารางผลประโยชน์และความคุ้มครอง แบบเลือกสิทธิ์	
กรณีเสียชีวิต	ความคุ้มครอง
เสียชีวิต เนื่องจากอุบัติเหตุภัยสาธารณะ	200,000
เสียชีวิต เนื่องจากอุบัติเหตุทั่วไป	100,000
เสียชีวิต เนื่องจากอุบัติเหตุภัยธรรมชาติ	50,000
เสียชีวิต เนื่องจากถูกฆาตกรรมลอบทำร้ายร่างกาย	50,000
กฎหมายโดยถาวร	ความคุ้มครอง
การกฎหมายทรัพย์สินเชิงถาวรเนื่องมาจากอุบัติเหตุ	100,000
สูญเสียอวัยวะ (อน.2)	ความคุ้มครอง
สูญเสียอวัยวะ (แขน,ขา,ตา) 2 ข้างขึ้นไป	100,000
สูญเสียอวัยวะ (แขน,ขา,ตา) 1 ข้าง	60,000
หูหนวก 2 ข้าง หรือเป็นใบ้	50,000
สูญเสียนิ้วหัวแม่มือ 2 ข้อมือ	25,000
หูหนวก 1 ข้าง	15,000
สูญเสียนิ้วหัวแม่มือ 1 ข้อมือ	10,000
สูญเสียนิ้วชี้ 3 ข้อมือ	10,000
สูญเสียนิ้วชี้ 2 ข้อมือ	8,000
สูญเสียนิ้วชี้ 1 ข้อมือ	4,000
สูญเสียนิ้วมืออื่น ๆ แต่ละนิ้ว (ไม่น้อยกว่า 2 ข้อมือ) นอกจากนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้	5,000
สูญเสียนิ้วหัวแม่มือเท้า	5,000
สูญเสียนิ้วเท้าอื่น ๆ แต่ละนิ้ว (ไม่น้อยกว่า 1 ข้อมือ) นอกจากนิ้วหัวแม่มือเท้า	1,000
ค่ารักษาพยาบาล	ความคุ้มครอง
ค่ารักษาพยาบาล ต่อครั้งอุบัติเหตุ (ใช้ใบเสร็จรับเงินตัวจริงในรับรองแพทย์)	10,000
* สกริปพิเศษ* ค่าชดเชยกรณีฉุกเฉินที่ไม่ได้ใช้ค่ารักษาจากโครงการ (ใช้ใบรับรองแพทย์ + ใบสรุปส่งหน้าค่ารักษาพยาบาล)	ความคุ้มครอง
ค่าชดเชยผู้ป่วยนอก ต่อครั้งอุบัติเหตุ (สำหรับคลินิก/โรงพยาบาล)	300
สูงสุด 30 ครั้ง/ปี	9,000
**กรณีผู้ป่วยนอก สกานีอเนบาย ต่อครั้งอุบัติเหตุ จ่ายครั้งละ:	100
สูงสุด 30 ครั้ง/ปี	3,000
ค่าชดเชยผู้ป่วยใน ต่อคืนที่นอนรักษาตัวในโรงพยาบาล	500
สูงสุด 30 คืน/ครั้ง	15,000
อัตราเบี้ยประกันภัย ต่อปี/คน	
365	

เงื่อนไขการรับประกันภัย

- รับประกันภัยอายุ 5-60 ปี
- สุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ไม่มีโรคประจำตัวเรื้อรัง
- สงวนสิทธิ์งดรับอาชีพเสี่ยงพิเศษ (ชั้น 4)
- การพิจารณารับประกันภัยเป็นไปตามเกณฑ์ของบริษัท กำหนด
- ข้อควรระวัง เป็นไปตามเงื่อนไขของกรมธรรม์

ผู้บริหารโครงการ : บริษัท สยามสไมล์โบรเกอร์ (ประเทศไทย) จำกัด

ใบอนุญาตเลขที่ ๐๐๐17/2553

บริษัทผู้รับประกันภัย : บริษัท สยามสไมล์ประกันภัย จำกัด (มหาชน)

Call Center 087-790-7999 02-533-3999

ใบคำขอเอาประกันภัย

1. ชื่อ-สกุล..... อายุ..... ปี วัน/เดือน/ปีเกิด.....

เลขที่บัตรประชาชน..... ที่อยู่.....

อาชีพ เกษตรกร รับจ้าง รับราชการ ค้าขาย พนักงานบริษัท

อาชีพอิสระ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ทอบ้าน / แม่บ้าน นักเรียน / นักศึกษา

เบอร์โทรศัพท์..... เบอร์โทรศัพท์สำรองฉุกเฉิน.....

2. ขณะทำประกันท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่ () ไม่มี () มี โปรดระบุ.....

ส่งชื่อ..... ลงชื่อ.....

ผู้เอาประกันภัย / ผู้กระทำการแทน / ผู้ชำระเบี้ย..... พยาน.....

คำเตือน จาก คปภ. แบบประกันนี้ไม่มีค่าตรวจสุขภาพ กรณีผู้เอาประกันต้องดูแลตัวเองจึงได้สุขภาพที่แข็งแรงดี ตามกฎหมายมาตรา 865

ที่มา : <https://www.siamsmile.co.th>

บรรณานุกรม

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). *เตรียมพร้อมก่อนสูงวัย*. กรมกิจการผู้สูงอายุ.

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2564). *สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย*.

<https://www.dop.go.th/th/know/15/926>

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ส. (2556). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2547-2556*. : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กระทรวงแรงงาน. (2565). *แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2560 – 2564*.

<http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER3/DRAWER003/GENERAL/DATA000/00000641.PDF>.

แก่นแก้ว, ร. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี*. (ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จงพิพิธพร, ภ. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อที่พักอาศัยของผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพาตนเอง*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

จันทร์เจริญ, ส. (2558). *การออมของแรงงานวัยก่อนสูงวัยและวัยสูงอายุที่ทำงานในระบบและนอกระบบ*. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยประชากรและสังคม)), มหาวิทยาลัยมหิดล,

จันทเพชร, น. (2558). *การเตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพของกรมควบคุมโรค*. (สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

จินดาคำ, ธ. (2557). *การออมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของครัวเรือนไทยที่มีประชากรรุ่นเกิดล้าน : การเตรียมตัวผู้สูงวัย*. (ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (วิจัยประชากรและสังคม)), มหาวิทยาลัยมหิดล,

เจริญสุข, ส. (2563). *ความมั่นคงศึกษาและนโยบายต่างประเทศ ชุด สงคราม โรคระบาดและความมั่นคง ความเปลี่ยนแปลงและความท้าทาย : จริลการสนทวงศ์การพิมพ์ จำกัด*.

ช่วยรอดหมด, ส. (2558). *การวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงในชีวิตวัยสูงอายุของเกษตรกรชาวสวนยางพารา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต,

เทศบาลตำบลเกาะสีชัง. (2564a). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 – 2570) เทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอกะสีชัง จังหวัดชลบุรี*.

- เทศบาลตำบลเกาะสีชัง. (2564b). หน้าแรก. <https://www.kohsichang.go.th>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2556). วาระแห่งชาติรับมือ "สังคมผู้สูงอายุ" ส่งเสริมการออม..เพิ่มผลผลิตภาพ
แรงงาน. <https://suchons.wordpress.com/2013/08/15>
- ปัญญาพล, ช. (2558). การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาสำนักงานปลัด กระทรวง
สาธารณสุข (ส่วนกลาง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
มุ่งวัฒนา, ป. (2559). การเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของแรงงานนอกระบบในการเข้าสู่ผู้
สูงอายุ. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
เลขาวิช, ศ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงินใช้ในยามเกษียณอายุของข้าราชการกรมสรรพากร
(สำนักงานใหญ่). (เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย,
วรรณรัตน์, ต. (2557). การศึกษาแรงงานนอกระบบในประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร,
34(3).
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2561). ประเมินการค่าใช้จ่ายสาธารณสุขด้านสุขภาพในอีก
15 ปีข้างหน้า. <https://tdri.or.th>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). สถิติประชากร. กองสถิติประชากรพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ:
สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564a). สถิติประชากรแยกตามอายุ.
<http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564b). สถิติประชากรศาสตร์ ประชากรและเคหะ.
<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). รายงานการคาดประมาณประชากร
ของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583 (ฉบับปรับปรุง) : สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลเกาะสีชัง. (2564). สถิติประชากรแรกรายอายุ ระดับตำบล/แขวง
เขตพื้นที่ตำบลท่าเทววงษ์ ท้องถิ่นเทศบาลตำบลเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี.
- สุขโชติ, ส. (2558). การนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมผู้สูงอายุที่มีศักยภาพบนฐานระบบสุขภาพ
พอเพียง. (ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.,
อ่ำสุ, ร. (2558). การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต),
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
อินตะวงศ์, ศ. (2558). การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ผู้สูงอายุของคนวัยทำงาน ในจังหวัด
เชียงใหม่. (เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,

บรรณานุกรม

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวจิรดาภรณ์ สันติศิระกุล
วัน เดือน ปี เกิด	25 ตุลาคม 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดสมุทรปราการ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	-
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	เจ้าพนักงานธุรการ เทศบาลเมืองศรีราชา
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ สาขายุทธศาสตร์และความมั่นคง มหาวิทยาลัยบูรพา
รางวัลหรือทุนการศึกษา	-